

Statens skolinspektion Årsredovisning 2024

Innehållsförteckning

Generaldirektörens förord	4
Statens skolinspektion	6
1. Resultatredovisning	8
1.1 Bedömning av verksamheten 2024	11
1.2 Kostnader per verksamhet.....	18
1.3 Tillsyn	21
1.3.1 Riktad tillsyn	25
1.3.2 Barn- och elevombudet.....	30
1.3.3 Planerad tillsyn	32
1.3.4 Tematisk tillsyn.....	34
1.3.5 Etableringskontroll	36
1.3.6 Ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar	37
1.3.7 Anmälningar mot lärare och förskollärare för oskicklighet eller olämplighet.....	39
1.3.8 Erfarenheter utifrån myndighetens tillsyn enligt 26 kap. skollagen	40
1.4 Kvalitetsgranskning.....	44
1.4.1 Tematisk kvalitetsgranskning	47
1.4.2 Planerad kvalitetsgranskning	49
1.5 Övrig rapportering och övriga särskilda redovisningskrav i regleringsbrev avseende tillsyn och kvalitetsgranskning.....	52
1.5.1 Skolenkäten.....	52
1.5.2 Utökning av myndighetens tillsyn och kvalitetsgranskning.....	53
1.5.3 Fristående skolor med konfessionell inriktning och andra skolor där det förekommer konfessionella inslag	54
1.5.4 Risk- och väsentlighetsanalys	56
1.5.5 Behöriga lärare och förskollärare.....	58
1.5.6 Grundskolor med liten andel behöriga till gymnasieskolans nationella program.....	60
1.5.7 Erfarenheter av uppdrag om en översyn av stöd och information	62
1.5.8 Övriga redovisade uppdrag under året	63
1.6 Tillståndsprövning	65
1.7 Myndighetens bidrag till skolors förbättringsarbete	75
1.8 Organisationsstyrning	81
1.8.1 Samverkan med skolmyndigheter och andra myndigheter	81
1.8.2 Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter	82
1.8.3 Informationssäkerhet.....	85
1.9 Övrig verksamhet och återrapportering.....	86
1.9.1 Skolväsendets överklagandenämnd.....	86
1.9.2 Uppföljning av funktionshinderspolitiken	92
2. Finansiell redovisning.....	96
2.1 Resultaträkning	96

2.2 Balansräkning	97
2.3 Anslagsredovisning.....	98
2.4 Tilläggsupplysningar och noter.....	99
2.4.1 Tilläggsupplysningar	99
2.4.2 Noter	101
2.5 Sammanställning över väsentliga uppgifter	105
3. Undertecknande av årsredovisningen 2024.....	106

Generaldirektörens förord

År 2024 har Skolinspektionen fortsatt att bidra till förbättringar i elevers utbildning genom bland annat ett ökat antal inspektioner med skolbesök och en stor variation i vår granskning. Vi har i hög grad varit på plats i skolor, på lektioner och på skolgårdar. Vidare har vi klarat vårt viktiga fokus – att i första hand fånga upp skolor med risker och svagheter.

Vår granskning har under året varit bred. Den har haft inslag av olika former av tillsyn och kvalitetsgranskning, regeringsuppdrag och teman utifrån aktuella skolfrågor.

Vi har också fortsatt att utveckla vår verksamhet med ägar- och ledningsprövning och nu granskat alla enskilda huvudmän. En del i arbetet har varit att utifrån regeringsuppdrag motverka välfärdsbrottslighet och förekomst av oseriösa aktörer. Vi har sammantaget återkallat fler godkännanden att bedriva skolverksamhet än tidigare år, varav flera inom ägar- och ledningsprövning.

Även om vi sedan ett par år tillbaka arbetar mer med frågor kring skolors ägare och ledning samt fristående skolors ekonomi så är vår största verksamhet fortsatt inspektioner ute i skolorna. Under året har vi ökat antalet skolbesök med närmare 30 procent. Vi har intervjuat ett mycket stort antal rektorer, lärare och elever. Inom vår granskning har vi under året gjort över 4 600 lektionsobservationer. På så sätt har vi i hög grad granskat undervisningens innehåll och kvalitet. Vidare har antalet oanmälda besök ökat i förhållande till tidigare år.

Eleverna och barnen är alltid i vårt fokus. Det är deras utbildning och lika framtidschanser som vi värnar och arbetar för. Ett viktigt resultat är att inspektion leder till förbättringar, en mer positiv miljö för barn och elever och att huvudmän säkrar att lagar och andra föreskrifter följs. Att ställa krav vid brister är därför centralt för en inspektion. År 2024 har vi gjort flera hundra ingripanden genom vår tillsyn och varit pådrivande för utveckling genom kvalitetsgranskning. De allra flesta huvudmän gör snabbt förbättringar, vilket är positivt. Därutöver ser vi att resultatet av vår inspektion tillvaratas för kunskap och lärande och våra enkäter pekar på att inspektion i hög grad bidrar till utveckling.

I vissa fall sker inte de förbättringar vi vill se och i dessa situationer använder vi våra skarpa verktyg. Ett problem har tidigare varit att skolor med allvarliga brister rättat det vi anmärkt på under en period men när våra inspektörer återvänt till skolan har de kunnat konstatera att problem uppstått igen. Vi har numera en skarpare lagstiftning

för när återkommande brister blir ett mönster på vissa skolor och den har under året använts vid flera tillfällen.

Utmärkande under året är att vi väsentligt har ökat volymerna i både vår planerade tillsyn och vår tematiska tillsyn. Kvalitetsgranskningen har utmärkts av att den planerade kvalitetsgranskningen i antal varit på den högsta nivån hittills. Inom den tematiska kvalitetsgranskningen har vi utifrån riskperspektiv lyft flera aktuella områden och teman som tidigare inte varit föremål för granskning. Vi har bland annat granskat stödgarantin för elever, källkritik, flera frågor kring vuxenutbildningen samt förskolor i socioekonomiskt utsatta områden.

I all granskning är vår uppgift att peka på brister om de finns för att alla elever ska få en god kvalitet i sin utbildning. Många skolor som vi granskar har emellertid inte brister utan vi ser också många exempel på skolor som ger elever en utbildning av hög kvalitet. Det gäller också att lära av det som är positivt och fungerar väl.

Inom vår tillståndsprovning har årets ansökningsomgång inte minst präglats av arbete kopplat till nya bestämmelser i skollagen om planering och dimensionering av utbildning i gymnasieskolan. Många avslag i årets ansökningsomgång kopplas till dessa nya bestämmelser.

År 2024 har Skolinspektionen fortsatt satsat på kommunikation kring våra resultat. Detta för att bidra till kunskapsspridning och lärande. Vi har haft flera digitala sändningar, publicerat fler poddavsnitt samt medverkat på mässor och ordnat Skolinspektionens dag som når en stor målgrupp.

Efter nio år lämnar jag myndigheten i slutet av mars. Det har varit en förmån att leda Skolinspektionen och jag är mycket stolt över våra goda resultat, allt vi bidragit till för elever och för skolan samt myndighetens starka utveckling över tid. Årets resultat bedömer jag som gott i alla våra verksamhetsgrenar. Stort tack till alla engagerade och kunniga medarbetare.

Helén Ängmo

Generaldirektör

Statens skolinspektion

Skolinspektionens verksamhet

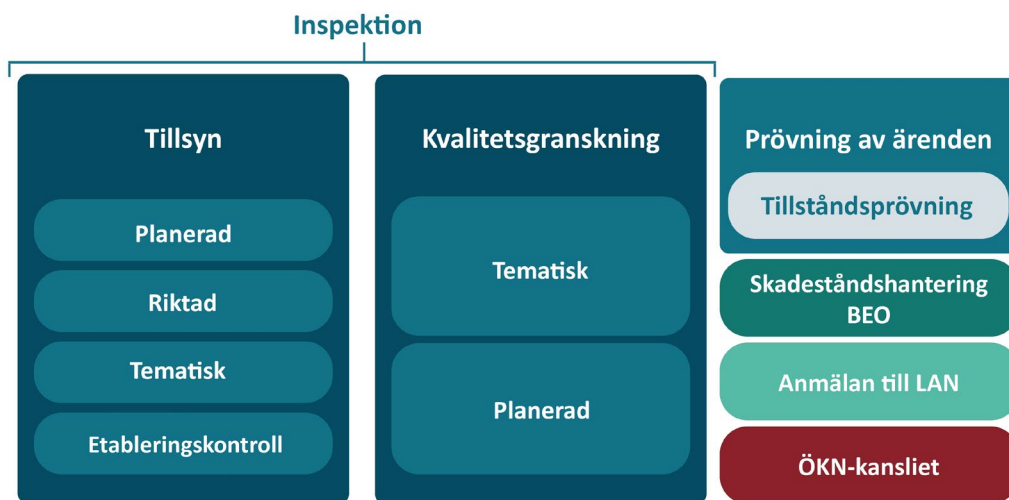
Skolinspektionen ska enligt myndighetens instruktion ”genom granskning av huvudmän och verksamheter verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Myndigheten ska bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för eleverna. Inom ramen för detta ska myndigheten främja en stärkt likvärdighet mellan skolor och mellan förskolor”¹.

Skolinspektionen har utifrån sina uppdrag formulerat följande målbild²:

En skola där alla barn och elever oavsett kön får en god kvalitet i sin utbildning, en likvärdig utbildning och kunskaper i en stimulerande och trygg miljö. Alla barn och elever ska ges möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

Skolinspektionens verksamhet innefattar verksamhetsgrenarna tillsyn, kvalitetsgranskning och tillståndsprövning, vilka beskrivs närmare i kommande avsnitt.

Figur 1: Skolinspektionens verksamhetsgrenar och övrig verksamhet

Organisation

Skolinspektionens kärnverksamhet är uppdelad på två regioner, norr respektive söder. Region norr finns i Stockholm och Umeå. Region söder finns i Göteborg, Linköping och Lund. Inom kärnverksamheten finns även avdelningen för tillstånd och skolors ekonomi som inrättats under år 2024.

¹ Förordning (2011:556) med instruktion för Statens skolinspektion.

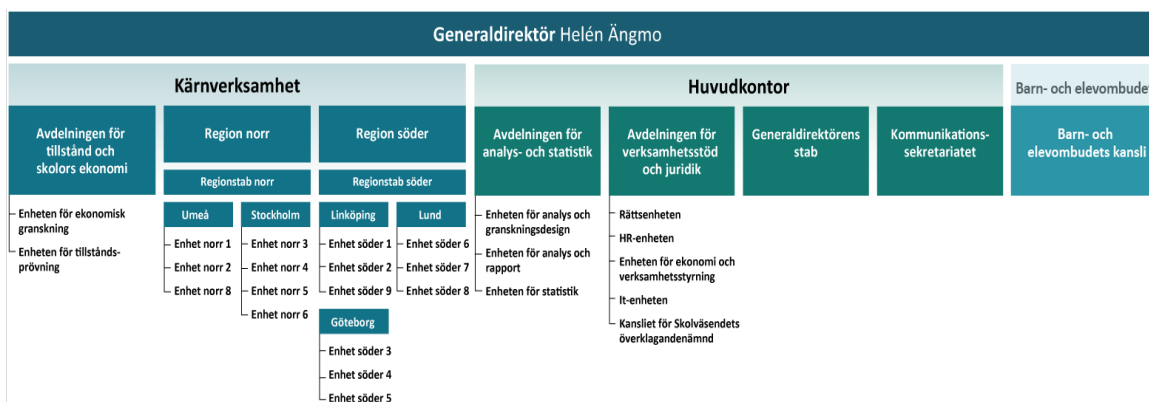
² Beslut om Statens skolinspektions målbild, 2017-11-24. Dnr 2017:9615.

Skolinspektionens huvudkontor är beläget i Stockholm och består av avdelningen för verksamhetsstöd och juridik, avdelningen för analys och statistik, kommunikationssekreteriatet och generaldirektörens stab. Avdelningen för verksamhetsstöd och juridik innehåller enheter för juridik, HR, IT, ekonomi och verksamhetsstyrning och kansliet för Skolväsendets överklagandenämnd. Analys- och statistikavdelningen består av tre enheter: analys och granskningsdesign, analys och rapport samt statistik.

Inom varje region finns ett antal enheter som arbetar med tillsyn och kvalitetsgranskning. Dessa återfinns vid ovan nämnda orter.

Barn- och elevombudet, BEO, är en del av Skolinspektionen, men samtidigt självständigt i sitt beslutsfattande. Skolväsendets överklagandenämnd, ÖKN, är en egen myndighet som Skolinspektionen är värmyndighet för. ÖKN är en oberoende myndighet och leds av en nämnd. Skolinspektionen bistår med kansliresurser för både BEO och ÖKN. Myndigheten har ett insynsråd som har i uppdrag att utöva insyn och ge myndighetschefen råd.

Figur 2: Organisation 2024

1. Resultatredovisning

Skolinspektionens verksamhet påverkas av flera faktorer. Som inledning till resultatredovisningen ges en kort summering av några basuppgifter samt några aktuella och påverkande faktorer under året.

Fortsatt huvudsakligen undervisningsnära inspektion i skolor

Även om ägar- och ledningsprövning samt ekonomisk granskning tillkommit för myndigheten så är den största delen av Skolinspektionens verksamhet inriktad mot besök i skolor och granskning av centrala faktorer som undervisning, stöd till elever och trygghet. Proportionerligt är den tillsyn och kvalitetsgranskning som är inriktad mot skolenheter störst. Granskning av huvudmannanivån görs på flera sätt men är mindre i sin omfattning. Vidare är den planerade, riktade och tematiska tillsyn som görs till största delen förenad med skolbesök. Desamma gäller i hög utsträckning kvalitetsgranskningen, där en stor mängd lektionsobservationer också görs. Den tematiska tillsyn och kvalitetsgranskning som gjorts under året är också i hög grad undervisningsnära och har även behandlat flera teman kring betygssättning.

Tillsyn den största verksamhetsgrenen

Tillsynen är samlat större än kvalitetsgranskningen. Av de totala kostnaderna utgör verksamhetskostnader för tillsyn 58 procent och kostnader för kvalitetsgranskning 38 procent. Tillståndsprövning är den minsta verksamhetsgrenen och utgör 4 procent av verksamhetskostnaderna.

Prioritering av granskning av vuxenutbildningen

Skolinspektionen har under 2024 fortsatt att prioritera och utveckla sitt arbete med inspektion av vuxenutbildning. Myndigheten har genomfört eller påbörjat flera tematiska tillsyner och tematiska kvalitetsgranskningar samt en kartläggande granskning avseende kommunal vuxenutbildning. Den planerade tillsynen har utvidgats till att också omfatta kommunal vuxenutbildning.

Omvärldssituationen innebär nya uppdrag med annan karaktär

Under senare år har omvärlden präglats olika allvarliga händelser och tendenser. Det påverkar Skolinspektionens arbete. De regeringsuppdrag myndigheten får har på senare år delvis fått en annan karaktär än tidigare, exempelvis att motverka våldsbejakande extremism och välfärdsbrott. Myndigheten har med anledning av det vidtagit åtgärder för att stärka sin förmåga att identifiera skolor som löper risk för antidemokratisk extremism genom framför allt ägar- och ledningsprövning, inklusive prövning av ekonomiska förutsättningar. Dessa utredningar kräver särskilda riskanalyser och ett gott samarbete med andra expertmyndigheter för att löpande utbyta erfarenheter. Det sker bland annat genom samverkan med Säkerhetspolisen (SÄPO), Center mot våldsbejakande extremism och Ekobrottsmyndigheten samt andra nätverk inom området.

Vidare har myndighetens arbete med att förhindra välfärdsbrottslighet inneburit att tillsyn och tillståndsprövning förstärkts ytterligare. Fokus har ökat på granskning av

huvudmäns ekonomiska förutsättningar som kan visa på ekonomiska oegentligheter och vid behov signalera till berörda brottsutredande myndigheter.

Mot bakgrund av krig i vår omvärld och andra händelser har Skolinspektionens samarbete med andra aktörer även präglats av förberedelser för eventuella kriser och höjt beredskapsläge. Det är av stor vikt att Skolinspektionen som myndighet är väl förberedd för att verksamheten ska kunna fortsätta fungera vid eventuella kriser eller ett höjt beredskapsläge.

Nytt arbetssätt efter HFD-dom

Högsta förvaltningsdomstolens (HFD) dom³ 2020 angående ett av myndighetens vitesförelägganden medförde att Skolinspektionen genomförde förändringar i arbetet med tillsyn, bland annat i fråga om arbetssätt och utformning av beslut. Domen har bland annat bidragit till att myndighetens regelbundna tillsyn ersatts av ett nytt arbetssätt, planerad tillsyn. Syftet med den nya tillsynsformen är att öka förutsättningarna för mer tydliga och konkreta krav på åtgärder i våra beslut om förelägganden i linje med HFD:s dom. Genomförda förtydliganden i skollagen har i viss mån underlättat det nya arbetssättet, även om myndigheten fortsatt anser att det finns behov av kompletterande föreskrifter inom till exempel områdena systematiskt kvalitetsarbete samt trygghet och studiero. I utvecklingsarbetet efter domen konstaterades också att Skolinspektionen, i linje med proportionalitetsprincipen, i större utsträckning borde använda alla de ingripanden som finns i skollagen. Från den 1 juli 2022 har Skolinspektionen dessutom fått ytterligare skarpa verktyg att använda vid återkommande brister i en skolas verksamhet. Sammantaget innebar detta att antalet förelägganden med vite har minskat sedan domen. Under 2024 har dock en mindre ökning skett av antalet förelägganden med vite, 25 (22) förelägganden med viten har utfärdats. De beslutade vitesbeloppen har under år 2024 varit mellan 300 000 och 8 000 000 kronor och har uppgått till totalt 54,7 miljoner kronor (14,8). Skolinspektionen har under år 2024 gjort två ansökningar om utdömande av vite hos förvaltningsrätten.

Begränsad tillgång till skolinformation

Myndigheten arbetar i huvudsak riskbaserat inom tillsyn. Även i kvalitetsgranskning görs urval efter behovsanalys och teman för granskning väljs utifrån ett riskperspektiv. En förutsättning för att Skolinspektionen ska kunna göra välgrundade riskbedömningar är att myndigheten har tillgång till den statistik och de uppgifter som myndigheten har behov av. Fram till 1 juli 2026 gäller en tidsbegränsad lösning för att säkerställa tillgång till skolinformation. Den tillfälliga lösningen ger dock inte Skolinspektionen tillgång till alla uppgifter som myndigheten behöver, vilket har framförts till Regeringskansliet i tidigare framställan.⁴ Detta påverkar Skolinspektionens förutsättningar att klara sitt instruktionsenliga uppdrag och flera regeringsuppdrag.

³ HFD 2020 ref. 28.

⁴ Skolinspektionen 2022. Dnr 2022:10680.

Skolinspektionen har svarat på flera betänkanden som syftar till att säkra tillgången till skolinformation och vill betona vikten av att myndigheten så snart som möjligt får tillgång till den skolinformation som myndigheten behöver för att kunna utföra sitt instruktionsenliga uppdrag. Som Skolinspektionen påpekat i tidigare remissvar gällande förslagen i *SOU 2024:28 Offentlighetsprincipen eller insynslag* och den kompletterande promemorian *Offentlighetsprincipen med lätttnadsregler för mindre enskilda huvudmän i skolväsendet* är det nödvändigt att åtminstone ett av förslagen antas för att långsiktigt säkerställa tillgången till skolinformation.⁵

⁵ Skolinspektionen 2024. Dnr 2024:5855.

1.1 Bedömning av verksamheten 2024

Detta avsnitt innehåller analyser och bedömning av verksamhetens resultat och utveckling utifrån de huvudsakliga uppgifter som åligger Skolinspektionen.

Skolinspektionen gör bedömningar inom fyra områden: (1) helhetsbedömning, (2) tillsyn, (3) kvalitetsgranskning och (4) tillståndsprövning. De bedömningsnivåer som används i myndighetens bedömningar är:

Gott: Vid en sammanvägd bedömning är resultatet gott i förhållande till målformuleringarna.

Tillfredsställande: Vid en sammanvägd bedömning avviker resultatet inte väsentligt i förhållande till målformuleringarna.

Inte tillfredsställande: Vid en sammanvägd bedömning avviker resultatet väsentligt från den nivå som är önskvärd i förhållande till målformuleringarna.

Bedömningsgrunder

Skolinspektionens helhetsbedömning av verksamheten utgår från den övergripande målbild som myndigheten formulerat, vilken bygger på de uppgifter som finns i myndighetens instruktion, andra föreskrifter eller särskilda beslut som har fattats av regeringen (se s. 6, Skolinspektionens verksamhet).

Bedömningarna utgår även från de målformuleringar som myndigheten har formulerat för att konkretisera målbilden.

1. Vår inspektion påverkar och stärker kvaliteten i svensk skola.
2. Vi markerar tydligt vad som ska finnas i skolor och verksamheter och ställer krav på nödvändiga förbättringar.
3. Vi värnar flickors och pojkars samt kvinnors och mäns lika rättigheter när skolan och verksamheter brister.
4. Vi stimulerar skolor till att utvecklas och följer upp att förbättringar genomförs.

Viktiga utgångspunkter för att bedöma måluppfyllelsen är att inspektion sker där det är mest väsentligt och prioriterat (riskbedömning), att myndigheten därutöver strävar efter närvaro på skolor som under en längre tid inte fått inspektion samt i ökande grad inom vuxenutbildningen. Inspektionen bör även resultera i beslut som driver på skolors förbättringsarbete. Vidare är viktiga grunder att preventiva effekter kan ses och att kunskapsspridning fungerar. Myndighetens tillståndsprövning har en viktig funktion i att säkerställa att de skolor som startar eller utvidgas bedriver verksamhet som svarar mot skolförfattningarnas krav.

Bedömningarna utgår från både kvantitativa och kvalitativa indikatorer:

Exempel på *kvantitativa* indikatorer som beaktas i analysen är antalet beslut och besök inom respektive inspektionsform, andelen beslut med brist i förhållande till riskurval, antal skarpa ingripanden, andel huvudmän som åtgärdar brister efter kritik, andel utvecklingsområden i kvalitetsgranskning, vissa handläggningstider och resultat i förtroendemätningar samt spridning av publikationer.

Exempel på *kvalitativa* indikatorer som beaktas är inspektionernas omfattning, djup och svårighetsgrad. När inspektionen är riskstyrd och ägar- och ledningsprövning tillkommit med flera svåra frågor som kräver samarbete med flera andra myndigheter så är även arbetets komplexitet viktig att väga in i bedömningen. Andra indikatorer är relevansen i Skolinspektionens utvecklingsarbete under året samt myndighetens flexibilitet och omställningsförmåga.

Bidrag till att uppfylla målformuleringarna

Skolinspektionen arbetar med olika former av granskningar beroende på skolors situation. I vissa fall finns behov av inspektion som syftar till starkare kontroll och möjligheter att ingripa. I andra fall kan det vara granskningar av skolor som i huvudsak uppvisar god kvalitet men där myndigheten identifierar utvecklingsområden som kan underlätta för skolan att vidareutveckla utbildningens kvalitet. En central utgångspunkt i Skolinspektionens samtliga granskningsformer är att fokusera på faktorer som är avgörande för kvaliteten i skolan. Skolinspektionen utvecklar kontinuerligt sin verksamhet för att bidra till att stärka kvaliteten i svensk skola. I detta arbete följer Skolinspektionen aktuell kunskap om effektiv inspektion, bland annat från andra inspektionsmyndigheter och inom ramen för den europeiska samarbetsorganisationen för skolinspektioner, SICI (The Standing International Conference of Inspectorates)⁶. Återkoppling till dem som granskats och kunskapsspridning utifrån genomförda inspektioner och beslut är också centralt för ett lärande efter inspektion inom skolsektorn.

Omständigheter och förutsättningar

Skolinspektionen har under 2024 fått ökade resurser för att utöka sin inspektionsverksamhet med tyngdpunkt på tillsyn. Myndigheten ska också enligt regleringsbrev öka sin närvaro och göra fler inspektioner, bland annat fler oanmälda besök och utöka sin inspektion av kommunal vuxenutbildning.

Fler skolbesök under 2024, en fjärdedel var oanmälda

Skolinspektionen genomför olika former av inspektion. När inspektionerna inkluderar besök vid skolor genomförs de som huvudregel i form av fysiska besök. Vid kontakter med huvudmän, och till viss del med rektorer, förekommer digitala intervjuer. Under 2024 har Skolinspektionen genomfört 1 358 fysiska besök vid skolenheter, vilket är en ökning jämfört med 2023 då motsvarande antal var 1 051. Det förekommer att en inspektion vid en skolenhet innehåller flera besök. Skolinspektionen har under året kraftigt ökat genomförandet av oanmälda besök. Under året har 366 (33) oanmälda besök genomförts. Utöver fysiska skolenhetsbesök har Skolinspektionen under 2024 genomfört 156 inspektioner där endast digitala intervjuer tillämpats. Antalet sådana inspektioner uppgick föregående år till 148. Under de besök som genomförts har intervjuer med till exempel rektorer, lärare och elever gjorts. Det totala antalet inspektioner med fysiska besök⁷ eller digitala intervjuer uppgick 2024 till 1 514. Det innebär en ökning jämfört med 2023 då antalet uppgick till 1 199. Vidare genomförs lektionsobservation-

⁶ SICI (sici-inspectorates.eu).

⁷ I denna uppgift ingår inte fysiska huvudmannabesök.

er. Antalet lektionsobservationer uppgick under 2024 till 4 640, vilket är i nivå med förra året då 4 693 lektionsobservationer genomfördes.

Utöver inspektioner med besök så kan granskningar även göras genom skriftväxling eller telefonupplysningar. Det gäller oftast ärenden där en enskild elevs situation utreds eller i viss riktad tillsyn.

Fortsatt riskbaserad granskning

Skolinspektionen har under året fortsatt arbeta riskbaserat. Myndigheten prioriterar att granska i tillsyn där elever löper störst risk att inte få en god utbildning, vilket ligger i linje med myndighetens uppdrag. Myndigheten bedömer att detta ger en god användning av resurser och en högre träffsäkerhet. Samtidigt är närvaro på landets många skolor viktig. Därför eftersträvas att vara på skolor som under en längre tid inte fått inspektion. Att myndigheten arbetar riskbaserat styrs av myndighetens instruktion som visar att myndigheten i tillsyn och kvalitetsgranskning ska göra en behovsanalys. Vidare ser myndigheten stora skillnader mellan huvudmän och skolor när det gäller skolresultat, kvalitet och styrning. Även i kvalitetsgranskningen finns riskbedömningar. I den planerade kvalitetsgranskningen finns vissa riskindikatorer och i den tematiska granskningen väljs områden i undervisningen eller utbildningen där det finns risker eller en problembild.

Fortsatt prioritering att utveckla granskning av vuxenutbildningen

Under 2024 har Skolinspektionen fortsatt att prioritera och utveckla sitt arbete med inspektion av vuxenutbildning. Denna inspektion innebär ett mer tidskrävande arbete än granskning av andra skolformer. Till exempel har det funnits svårigheter att hitta och riskbedöma de faktiska utbildningsanordnarna som ska granskas, då det saknas ett nationellt register över enskilda utbildningsanordnare som utför kommunal vuxenutbildning på entreprenad. Myndigheten har dock på flera sätt kunnat genomföra och planera granskningar inom vuxenutbildningen och varit pådrivande för förbättringar. Under hösten 2024 har myndigheten utvidgat den planerade tillsynen till att också omfatta kommunal vuxenutbildning. Vidare har en tematisk tillsyn av vuxenutbildningen slutförts och ytterligare två tematiska tillsyner pågick vid årsskiftet. Skolinspektionen har därutöver genomfört en tematisk kvalitetsgranskning och en kartläggning avseende kommunal vuxenutbildning. Ytterligare två tematiska kvalitetsgranskningar har påbörjats.

Pågående utvecklingsarbete inom flera områden

Utvecklingsarbete pågår kontinuerligt inom myndighetens samtliga verksamhetsgrenar, bland annat i att utveckla gemensamma arbetssätt för att stödja medarbetare och bidra till ökad likvärdighet i myndighetens arbete. Myndigheten arbetar också löpande med att förbättra och anpassa it-stödet till verksamhetens behov. Det gäller till exempel myndighetens ärendehanteringssystem som från 2025 även kommer hantera tematisk tillsyn och tematisk kvalitetsgranskning. Mycket av det utvecklingsarbete som bedrivits fortsätter under kommande år. Det handlar exempelvis om att utveckla granskningen av kommunal vuxenutbildning.

Inom tillsynen har ett omfattande utvecklingsarbete genomförts i samband med införandet av planerad tillsyn från den 1 juli 2024 inom anpassad grundskola och anpas-

sad gymnasieskola. Skolinspektionen har även genomfört ett omfattande utvecklingsarbete inom myndighetens tillståndsprövning. Arbetet har omfattat bland annat ansöknings- och anmälningsprocesser och att utveckla bedömningsgrunder och arbetsätt med anledning av nya bestämmelser om att beakta arbetsmarknadens behov vid planering och dimensionering av vissa utbildningar i gymnasieskolan.

Myndigheten bedriver också arbete för att stärka säkerhet, beredskap och kontinuitetsplanering, det vill säga planering för fortsatt verksamhet vid förlust av operativ förmåga.

Skolinspektionens olika verksamhetsgrenar bidrar på olika sätt till förbättring i skolan

Utökad inspektion med tyngdpunkt på tillsyn

Tillsyn har genomförts med en variation av granskningsformer och lett till en hög andel rättelser. Verksamhetsgrenen **tillsyn** är en viktig del i myndighetens inspektionsverksamhet. Dels för att snabbt kunna reagera utifrån risksignaler, dels för att granska att huvudmän och skolor lever upp till lagens krav.

Inom verksamhetsgrenen tillsyn har antalet inspektioner ökat under året inom planerad och tematisk tillsyn. Den främsta ökningen har skett inom tematisk tillsyn. Dessa inspektionsformer är de där Skolinspektionen själv kan påverka omfattningen. Detta ligger i linje med regeringens prioritering att myndigheten ska utöka inspektionsverksamheten med tyngdpunkt på tillsyn. Skolinspektionen har genomfört sex tematiska tillsyner. Inom flera av dessa har oanmälda besök använts. Det har medfört att antalet beslut och besök, framför allt oanmälda, har ökat kraftigt under året. Inom planerad tillsyn, som infördes under andra halvåret 2023, har en viss ökning skett i antal inspektioner och beslut. Dessa ärenden är relativt omfattande, då de berör skolor som bedöms ha hög risk att inte leva upp till de lagar och förordningar som styr skolan. Planerad tillsyn har under året utökats till att omfatta de anpassade skolformerna och arbete har inletts till att även omfatta kommunal vuxenutbildning.

Skolinspektionen har fortsatt genomfört ett högt antal riktade tillsyner på generell nivå. När det gäller Skolinspektionens beslut inom riktad tillsyn på individnivå fortsätter antalet att minska. Minskningen har bland annat att göra med tidigare förändrade arbetssätt och lagstiftning. Lagstiftningen har ändrats så att klagomålshandlingen på lokal i nivå i första hand ska utreda ett ärende som rör en enskild elev.⁸ Inkomna uppgifter om missförhållanden blir inte längre per automatik ett ärende, utan i stället gör myndigheten en samlad bedömning utifrån olika signaler om en tillsyn ska starta. Syftet är att bidra till förbättringar för så många elever som möjligt. Resurser styrs till prioriterade ärenden efter riskbedömningar. Det innebär att de ärenden som handläggs initieras utifrån allvarliga risker och är utredningskrävande. Vidare har antalet beslut minskat avseende ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar. Det har att göra med att Skolinspektionens särskilda tillsynsinsats av detta, som initierades under 2021, avslutades under våren 2024.

⁸ Prop. 2021/22: Skolans arbetet med trygghet och studiero.

Skolinspektionen har under året fattat tio beslut om återkallande av godkännande för elva skolenheter tillhörande nio olika huvudmän. I några av dessa ärenden är det relativt ny lagstiftning som lett fram till återkallelserna. Det handlar dels om återkommande brister i verksamheten, dels om demokrativillkor i ägar- och ledningsprövningen. Ärenden om återkallelser är ofta komplexa och tar mycket tid och resurser i anspråk. Skolinspektionen har i tillsyn i övrigt använt många olika former av ingripanden som föreläggande, vite och anmärkning. Även mildare ingripanden har lett till en hög andel som rättar brister vid första uppföljningstillfället, särskilt inom riktad tillsyn.

Inom planerad tillsyn, som infördes under andra halvåret 2023, har en ökning skett i antal inspektioner och beslut. Dessa ärenden är relativt omfattande då de berör skolor som bedöms ha hög risk att inte leva upp till de författningar som styr skolan. Planerad tillsyn har under året utökats till att omfatta de anpassade skolformerna och i ett inledande skede även kommunal vuxenutbildning.

Antalet planerade kvalitetsgranskningar har fortsatt öka

Verksamhetsgrenen **kvalitetsgranskning** syftar till att bidra till att höja kvaliteten i utbildningen. Under 2024 har Skolinspektionen fattat det högsta antalet beslut inom planerad kvalitetsgranskning sedan inspektionsformen infördes 2018. Även antalet uppföljningsbeslut är här fler än någonsin, vilket beror på en kraftig ökning av antal beslut under 2023. Inom planerad kvalitetsgranskning har ett tjugotal skolor som nyligen omfattats av tillsyn därefter omfattats även av planerad kvalitetsgranskning. Dessa skolor har således omfattats av två inspektionsformer i närtid. Inom tematisk kvalitetsgranskning har nio granskningar med 220 skol- och verksamhetsbesök genomförts. Efter granskningarna har en hög andel skolor snabbt gjort förbättringar inom det område som granskningen har fokuserat på.

Arbetet med tillståndsprövningen har anpassats efter ändrade förutsättningar

Inom verksamhetsgrenen **tillståndsprövning** prövas att nya fristående skolor lever upp till de krav som ställs i lagar och förordningar. Även under 2024 har antalet ansökningar om godkännande att starta nya fristående skolor minskat. Däremot har det totala antalet ansökningar ökat som en följd av bland annat ämnesbetygsreformen, Gy 25. Arbetet med tillståndsprövning har under året ställt om och mer anpassats till förändringar i sökandebilden och ny lagstiftning.

Under slutet av året påbörjade Skolinspektionen arbete med att återkalla godkännanden för utbildning/verksamhet som inte startat eller som inte bedrivits under två år. Det rör sig om cirka 550 utbildningar, det vill säga nationella gymnasieprogram eller årskurser som inte har startats.

Tillståndsprövningen har under året hanterat en stor variation av ärenden. De flesta ansökningar har beslutats inom den tidsram som gäller.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens helhetsbedömning av det samlade resultatet är att arbetet har bidragit till målformuleringarna samt målbilden och att resultatet varit **gott** under 2024.

Under 2024 har Skolinspektionens verksamhet i huvudsak genomförts enligt planering. Skolinspektionen har fattat fler beslut inom tillsyn och kvalitetsgranskning under

2024 jämfört med föregående år. Även antal skolenhetsbesök har ökat, framför allt oanmälda besök inom tillsyn. Myndighetens inspektionsverksamhet har utökats, bland annat inom kommunal vuxenutbildning, och myndigheten strävar efter en god balans mellan tillsyn och kvalitetsgranskning, men med tyngdpunkt på tillsyn. Under året har ökade resurser lagts på tillsyn i förhållande till kvalitetsgranskning.

Den riktade tillsynen är fortsatt på god nivå och den planerade tillsynen har ökat och utökats till att omfatta ytterligare skolformer. Inom riktad tillsyn på generell nivå och planerad tillsyn är andelen brister högre i de beslut där skolenhetsbesök har genomförts och ligger på en hög nivå. Det visar på hög träffsäkerhet. Den tematiska tillsynen har utökats betydligt. Majoriteten av skolenhetsbesöken har här genomförts oanmälda. Vidare har myndigheten fortsatt arbeta med flera komplexa ärenden och återkallat godkännanden för elva fristående skolenheter.

Inom den tematiska kvalitetsgranskningen visar resultat från flera granskningar att stora behov av utveckling finns inom de granskade huvudmännens och skolornas arbete inom de utvalda områdena, vilket tyder på hög träffsäkerhet i urval av granskningsobjekt och val av inriktning. Flera av granskningarna har inriktats mot teman och områden som tidigare inte varit föremål för kvalitetsgranskning. Skolinspektionen har även under 2024 fattat fler beslut inom planerad kvalitetsgranskning. Antalet beslut är det högsta sedan inspektionsformen infördes 2018. Inom båda verksamhetsgrenarna har kostnaden per skola/verksamhet för vilka granskningsbeslut har fattats minskat, vilket tyder på en effektivisering av arbetet.

I såväl tillsyn som kvalitetsgranskning bedöms resultatet som gott. Även verksamhetsgrenen tillståndsprövning bedöms ha bidragit till att uppfylla Skolinspektionens målformuleringar och resultatet bedöms vara gott. Andelen beslut om ansökan om att starta fristående skola som fattats före den 1 oktober ligger på en god nivå, trots att flera ärenden har varit tidskrävande att handlägga. Tillståndsprövningen har också ställt om efter förändringar i antalet sökande och ny lagstiftning. Vidare har kostnaden per beslutat ärende gått ned jämfört med föregående år.

Skolinspektionen har under året besvarat flera regeringsuppdrag, även inom områden som delvis är nya inom skolområdet, exempelvis att motverka välfärdsbrott. Därutöver har Skolinspektionen besvarat ett femårigt uppdrag om att följa upp och utvärdera garantin för tidiga stödinsatser under åren 2019–2024.

Skolinspektionen bedömer att myndighetens verksamhet sammantaget har bidragit till att positivt påverka och stärka kvaliteten i svensk skola.

Tabell 1: Skolinspektionens bedömningar av verksamheten år 2024, 2023 och 2022

	2024	2023	2022
Helhetsbedömning	Gott	Gott	Gott
Tillsyn	Gott	Gott	Gott
Kvalitetsgranskning	Gott	Gott	Tillfredsställande
Tillståndsprovning	Gott	Tillfredsställande	Gott

1.2 Kostnader per verksamhet

Återrapportering

4 a§ Myndigheten ska när det gäller tillsyn och kvalitetsgranskning i årsredovisningen redovisa sin verksamhet och resursåtgång uppdelad på samtliga skol- och verksamhetsformer samt på offentliga respektive enskilda huvudmän. Av redovisningen ska det, när det gäller tillsyn, framgå hur möjligheterna till ingripanden enligt 26 kap. skollagen (2010:800) har använts.

11§ Myndigheten ska i årsredovisningen lämna verksamhetsberättelse och en ekonomisk redovisning när det gäller verksamheten vid nämnden [...].

Se avsnitt 1.9.1 Skolväsendets överklagandenämnd.

12§ [...] Myndigheten ska i årsredovisningen när det gäller Barn- och elevombudet redovisa [...] 7. kostnader för ombudets verksamhet uppdelat på kostnader för anmälningar, kostnader för informationsinsatser och indirekta kostnader. Förordning (2017:1301).

Se avsnitt 1.3.2 Barn- och elevombudet.

(Skolinspektionens instruktion)

Tabell 2: Intäkter och kostnader 2024 per verksamhet, tusentals kronor och procent⁹

Tillsyn	2024	%	2023	%	2022	%
Intäkt av anslag	334 934		308 338		300 449	
Övriga intäkter	2 408		2 830		808	
Summa intäkter	337 342		311 168		301 257	
<i>varav Barn och elevombudet</i>	26 446		24 579		22 310	
<i>varav Överklagandenämnden</i>	16 969		14 218		14 837	
Kostnader	337 342	58	311 168	56	301 257	58
<i>varav Barn och elevombudet</i>	26 446		24 579		22 310	
<i>varav Överklagandenämnden</i>	16 969		14 218		14 837	
Resultat	0		0		0	
Kvalitetsgranskning	2024	%	2023	%	2022	%
Intäkt av anslag	213 440		226 238		195 976	
Övriga intäkter	10 600		2 076		527	
Summa intäkter	224 040		228 314		196 503	
Kostnader	224 040	38	228 314	41	196 503	38
Resultat	0		0		0	
Tillståndsprövning	2024	%	2023	%	2022	%
Intäkt av anslag	23 365		18 556		20 900	
Övriga intäkter	168		170		56	
Summa intäkter	23 533		18 726		20 956	
Kostnader	23 533	4	18 726	4	20 956	4
Resultat	0		0		0	
Summa totalt	2024	%	2023	%	2022	%
Intäkt av anslag	571 740		553 131		517 326	

⁹ Kostnader för Barn- och elevombudet samt Skolväsendets överklagandenämnd redovisas inom verksamheten tillsyn. En mer utförlig kostnadsredovisning för dessa lämnas på sid 29 respektive 91.

Övriga intäkter	13 176		5 077		1 390	
Summa intäkter	584 916		558 208		518 716	
Kostnader	584 916	100	558 208	100	518 716	100
Resultat	0		0		0	

Under 2024 har Skolinspektionens kostnader ökat med cirka 27 miljoner. Kostnaden för tillsyn bidrog till den största delen av kostnadsökningen. Kostnaden för denna verksamhetsgren har ökat med 26 miljoner kronor. Framför allt ökade kostnader för planerad tillsyn men även tematisk tillsyn bidrar till kostnadsökningen. Inom dessa inspektionsformer har verksamheten utökats. Av Skolinspektionens totala kostnad under 2024 utgjorde kostnaden för tillsyn cirka 58 procent, kvalitetsgranskning cirka 38 procent och tillståndsprovning cirka 4 procent.

Tabell 3: Verksamhetskostnader 2024 per skol- och verksamhetsform, tusentals kronor och procent¹⁰

Skol- resp. verksamhetsform	Tillsyn		Kvalitetsgranskning		Tillståndsprovning		Totalt	
	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
Förskola	16 374	5	8 617	4	0	0	24 991	4
Förskoleklass	1 085	0	0	0	480	2	1 564	0
Grundskola	249 000	74	142 179	63	3 295	14	394 475	67
Anpassad grundskola	6 717	2	11 931	5	172	1	18 821	3
Fritidshem	560	0	0	0	627	3	1 187	0
Gymnasieskola	22 042	7	38 113	17	15 787	67	75 942	13
Anpassad gymnasieskola	1 260	0	4 971	2	295	1	6 526	1
Kommunal vuxenutbildning	10 076	3	18 228	8	2 213	9	30 517	5
Övrigt ¹¹	30 229	9	0	0	664	3	30 892	5
Totalt	337 342	100	224 040	100	23 533	100	584 916	100

Den största andelen av myndighetens kostnader avser grundskoleverksamhet. Cirka 67 procent av kostnaden avsåg denna skolform. Motsvarande kostnader för gymnasieskolan utgjorde cirka 13 procent och kommunal vuxenutbildning cirka 5 procent.

Tabell 4: Verksamhetskostnader 2024 per verksamhet, fördelade efter om uppgiften avsett enskild eller offentlig huvudman, tusentals kronor och procent¹²

Verksamhet	Offentlig huvudman		Enskild huvudman		Totalt	
	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
Tillsyn	220 386	65,3	116 956	34,7	337 342	100
Kvalitetsgranskning	155 326	69,3	68 714	30,7	224 040	100

¹⁰ Se fotnot 6.

¹¹ Exempelvis kommunövergripande ärenden, sameskolor, specialskolor, utlandsskolor samt den särskilda tillsynsinsatsen inom ägar- och ledningsprovning/prövning av ekonomiska förutsättningar.

¹² Se fotnot 6.

Tillståndsprovning	2 066	8,8	21 468	91,2	23 533	100
Totalt	377 777	59,6	207 138	40,4	584 916	100

Skolinspektionens kostnader fördelat på huvudmannatyp utgörs till större delen av kostnader för inspektion av kommunala huvudmän. Närmare 60 procent av kostnaderna avsåg offentliga huvudmän.

1.3 Tillsyn

Verksamheten

Ett av Skolinspektionens uppdrag är att genomföra tillsyn. Syftet med tillsynen är att säkerställa att huvudmän och skolor samt verksamheter följer de lagar och andra föreskrifter som reglerar utbildningen. Skolinspektionens tillsyn genomförs inom olika inspektionsformer. Myndigheten väljer att genomföra den form av tillsyn som bäst motiveras utifrån vilka risker vi ser i huvudmäns och skolors verksamhet, samt vilka uppgifter om missförhållanden myndigheten tar emot.

Utveckling av tillsynen

Det finns flera former av tillsyn inom Skolinspektionen. Dessa är riktad tillsyn, planerad tillsyn, etableringskontroll och tematisk tillsyn. I planerad tillsyn ingår även tillsyn under första verksamhetsåret. Inom dessa tillsynsformer kan ägar- och ledningsprövning och prövning av ekonomiska förutsättningar ingå. Alla former bidrar till att uppfylla myndighetens mål. Skolinspektionen har haft som inriktning i alla tillsynsformer att prioritera ett riskperspektiv.

Från och med juli 2023 ersattes regelbunden tillsyn av planerad tillsyn. Bakgrunden till det är delvis den dom från HFD som meddelades i maj 2020 och som gällde ett vitesbeslut från myndigheten. I domen tydliggörs vilka krav som gäller för beslut om vitesförelägganden. Utifrån bland annat HFD-domen och myndighetens tidigare erfarenheter utvecklade Skolinspektionen sitt arbetssätt. Skolinspektionens tillsynsutredningar är nu mer träffsäkra och tillsynsbesluten mer precisa avseende vad som brister och vad som orsakat bristen.

Från och med 1 juli 2024 genomför Skolinspektionen planerad tillsyn även inom anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola, utöver förskoleklass och grundskola samt gymnasieskola som genomförts sedan 1 juli 2023.¹³ Under hösten 2024 har myndigheten utvidgat den planerade tillsynen till att också omfatta kommunal vuxenutbildning.

Bedömning av verksamhetsgrenen tillsyn

I bedömningen av myndighetens arbete med inspektionsformen tillsyn beaktas bland annat verksamhetsgrenens utformning i förhållande till målformuleringarna, verksamhetens utfall enligt den inriktning som prioriterats, antal beslut inom respektive tillsynsform, andelen beslut med brist i förhållande till riskurval och ärendenas komplexitet.

¹³ Tidigare omfattades dessa skolformer av andra tillsynsformer.

Bidrag till att uppfylla de övergripande målformuleringarna

Skolinspektionen har en bred tillsynsverksamhet som på olika sätt bidrar till målformuleringarna (se avsnitt 1.1). Genom Skolinspektionens närvaro bidrar myndigheten till att skolors arbete lever upp till skolförfattningarnas krav.

- Genom **riktad tillsyn** kan myndigheten granska valda delar av skolors och huvudmäns arbete, ofta utifrån inkomna uppgifter om missförhållanden. Granskning av skolans/verksamhetens arbete på systemnivå prioriteras, så kallad **generell nivå**. Riktad tillsyn kan även utreda situationen för ett enskilt barn på en förskola eller enskild elev i skolan, på **individnivå**.¹⁴ Skolinspektionen redovisar här även Barn- och elevombudets (BEO) arbete med ärenden om kränkande behandling.
- Inom **planerad tillsyn**¹⁵ inspekteras skolor och verksamheter med en bedömd högre risk att inte uppfylla skolförfattningarna än andra skolor och verksamheter. Dessa väljs ut med hjälp av en risk- och väsentlighetsanalys.¹⁶
- Genom **tematisk tillsyn** granskar myndigheten i projektform ett antal skolor och huvudmän inom ett specifikt område där det finns en riskbild.
- En **etableringskontroll** genomförs innan en fristående skola eller utbildning är planerad att starta. Syftet är att kontrollera att huvudmannen från start har förutsättningar att bedriva en utbildning som uppfyller kraven i skolförfattningarna.
- Inom den **ägar- och ledningsprövning** som genomförs inom tillsynen granskas huvudmannens insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten samt huvudmannens lämplighet. Därutöver görs en **prövning av huvudmannens ekonomiska förutsättningar**.

Utöver arbetet inom nämnda tillsynsformer utreder Skolinspektionen uppgifter om legitimerade lärare och förskollärare samt skickar i förekommande fall anmälan till Lärarnas ansvarsnämnd (LAN), vilket kan leda till varning eller återkallelse av legitimation.

Inom den riktade och planerade tillsynen har myndighetens inriktning mot att arbeta genomgående riskbaserat fortsatt. Detta arbetssätt bidrar till att de ärenden som handläggs är de mer komplicerade och därför mer resurskrävande.

En hög andel av myndighetens tillsynsbeslut visar att skolorna har brister i sina verksamheter. Den höga andelen brister kan indikera att myndighetens riskurval leder till att inspektion sker där det är mest väsentligt.

Skolinspektionen har sedan 2021 genomfört en särskild tillsyn av enskilda huvudmäns ägar- och ledningskrets samt huvudmännens ekonomiska förutsättningar. Syftet var

¹⁴ Från den 1 januari 2023 genomförs *riktad tillsyn på individnivå* i stället för *tillsyn utifrån individärenden*. Dessa två former är jämförbara. En skillnad är dock att inkomna uppgifter om missförhållanden inte blir ett ärende per automatik inom riktad tillsyn på individnivå.

¹⁵ Planerad tillsyn ersatte från den 1 juli 2023 regelbunden tillsyn. Här redovisas ärenden från både planerad tillsyn och regelbunden tillsyn under första verksamhetsåret som genomförs på nyligen startade fristående skolor.

¹⁶ Risk- och väsentlighetsanalysen är Skolinspektionens modell för att välja ut skolor inom planerad tillsyn och planerad kvalitetsgranskning utifrån tillgänglig statistik. Resultaten kan även användas i andra sammanhang, exempelvis inom samlad signalhantering. Kunskapsresultat väger tungt i modellen, men andra aspekter som studiemiljö och skolledning är också viktiga.

att genomföra tillsyn av samtliga befintliga enskilda huvudmäns ägar- och ledningskrets samt ekonomiska förhållanden hos huvudmän som inte genomgått sådan granskning tidigare. I vissa fall har ägar- och ledningsprövningen varit särskilt omfattande. Det rör ärenden kopplade till demokrativillkor, ekonomiska oegentligheter samt vid samarbete med SÄPO. Denna särskilda tillsynsinsats inom ägar- och ledningsprövning, som har haft som mål att omfatta alla enskilda huvudmän, har avslutats under året. Myndigheten fortsätter dock att utföra ägar- och ledningsprövning genom urval utifrån risker och signaler som inkommer.

Skolinspektionen har under 2024 ökat antalet tematiska tillsyner. Tematiska tillsyner genomförs genom både anmälda och oanmälda besök. Under 2024 har främst oanmälda besök genomförts.

Planerad tillsyn har införts successivt sedan 1 juli 2023 och har under 2024 utökats till att utöver förskoleklass, grundskola och gymnasieskola nu även omfatta anpassad grundskola samt anpassad gymnasieskola. Under hösten 2024 har även ärenden för verksamheter inom kommunal vuxenutbildning påbörjats. Tillsynsbesöken genomförs under 2025. Antalet inspektioner inom planerad tillsyn har ökat under året. De grundskolor och gymnasieskolor som omfattats av planerad tillsyn under året har valts ut genom myndighetens risk- och väsentlighetsanalys.¹⁷ Även anpassade grund- och gymnasieskolor väljs ut baserat på ett antal olika riskindikatorer. Inom tillsyn under första verksamhetsåret omfattas samtliga nya skolor. Vid de skolor som valts ut för planerad tillsyn under året har skolbesök gjorts på plats.

Muntlig återföring av resultat till granskade skolor och huvudmän är en viktig del i inspektionen. Detta har fortsatt prioriterats under år 2024.

När myndigheten har behövt ingripa med skarpa åtgärder, som till exempel återkallelse av godkännande, innebär det ofta resurskrävande insatser. Under 2024 har myndigheten återkallat fler godkännanden som enskild huvudman än föregående år. I några av dessa ärenden är det relativt ny lagstiftning som lett fram till återkallelserna. Det handlar dels om återkommande brister i verksamheten, dels om ägar- och ledningskretsens lämplighet i förhållande till de så kallade demokrativillkoren. Ärenden om återkallelser är ofta komplexa och tar mycket tid och resurser i anspråk. Vidare har antalet förelägganden med vite ökat jämfört med 2023.

Oanmälda besök inom tillsyn

Skolinspektionen har av regeringen fått i uppdrag att öka sin användning av oanmälda besök i tillsynen. Myndigheten har därför under året i ökad utsträckning använt sig av oanmälda besök inom tillsynen i de situationer det bedömts vara mest ändamålsenligt. Det kan vara en lämplig metod för att få se en icke tillrättalagd och autentisk bild av verksamheten. Det kan till exempel handla om lärarlösa lektioner, inslag i undervisningen som utmanar kraven på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, studiero

¹⁷ Risk- och väsentlighetsanalysen är Skolinspektionens modell för att välja ut skolor inom planerad tillsyn och planerad kvalitetsgranskning utifrån tillgänglig statistik. Resultaten kan även användas i andra sammanhang, exempelvis inom samlad signalhantering. Kunskapsresultat väger tungt i modellen, men andra aspekter som studiemiljö och skolledning är också viktiga.

och även möjlighet att samla in dokumentation. Under året har 366 (33) oanmälda besök genomförts, vilket innebär en kraftig ökning jämfört med föregående år. Ökningen har främst skett inom ramen för tematisk tillsyn men även inom riktad tillsyn.

Produktion

I 107 tillsynsärenden (226) har ägar- och ledningsprövning ingått och i 136 tillsynsärenden (253) har prövning av ekonomiska förutsättningar ingått. Under året återkallade myndigheten godkännandet avseende elva fristående skolenheter (sex), tillhörande nio huvudmän (sex). För sex skolenheter (tre) bidrog ägar- och ledningsprövningen till besluten.

Myndigheten har under 2024 fattat 281 beslut (373) i riktad tillsyn på generell nivå och inom riktad tillsyn på individnivå 629 beslut (590). 161 beslut (110) har fattats inom ramen för planerad tillsyn. Utöver dessa beslut har 251 uppföljningsbeslut (319) fattats inom riktad tillsyn på generell nivå och 86 sådana beslut (200) inom riktad tillsyn på individnivå. 137 (60) uppföljningsbeslut har fattats inom planerad tillsyn.

Under året har Skolinspektionen genomfört sex tematiska tillsyner (en). Detta bland annat till följd av flera regeringsuppdrag. Totalt har 426 beslut (28) fattats inom den tematiska tillsynen. Antalet uppföljningsbeslut var 130 under 2024. Vid årsskiftet 2024/25 pågick åtta tematiska tillsyner (fyra).

Myndigheten har gjort 40 etableringskontroller (58) vid de huvudmän som godkänts.

Sammanfattad bedömning av verksamhetsgrenen tillsyn

Skolinspektionen bedömer sammantaget att arbetet med tillsyn har bidragit till myndighetens målformuleringar och att resultatet varit **gott** under 2024.

Skolinspektionen har bedrivit omfattande utvecklingsarbete inom planerad tillsyn och utökat den till att omfatta anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola.

Myndigheten har utvidgat den planerade tillsynen till att också omfatta verksamheter inom kommunal vuxenutbildning. Antalet inspektioner inom planerad tillsyn har ökat. Skolinspektionen har därutöver kraftigt ökat antalet tematiska tillsyner. Den riktade tillsynen har än mer genomförts genom prioriterade urval utifrån risk, vilket inneburit en hög träffsäkerhet (se nedan.). Ägar- och ledningsprövningen har fortsatt som planerat genom att samtliga enskilda huvudmän nu fått en prövning. Antalet oanmälda besök har tydligt ökat.

När det gäller ingripanden har antalet återkallelser av godkännanden ökat. Skolinspektionen har fattat tio beslut om återkallelse av godkännande avseende elva fristående skolenheter, som tillhör nio olika huvudmän. Ärenden om återkallelser är ofta komplexa och tar mycket tid och resurser i anspråk.

Siffror under året indikerar även att inspektionen varit effektiv i meningen att det urval som görs också leder till att rätt skolor granskas. I 65 procent av besluten inom riktad tillsyn i individärenden har brister konstaterats efter fullständig utredning. Inom riktad tillsyn på generell nivå konstaterades brister i 89 procent av besluten där besök

har genomförts.¹⁸ Detta visar på hög träffsäkerhet. Även inom planerad tillsyn är träffsäkerheten hög. Av de skolenheter som granskats bedömdes 94 procent ha minst en brist.

Ekonomi – tillsyn totalt

Total kostnad för tillsyn

Den totala kostnaden för tillsyn uppgick till 337 342 tkr år 2024 (motsvarande kostnad var 311 168 tkr år 2023 och 301 257 tkr år 2022).

Delkostnader för större inspektionsformer och deras prestationskostnader presenteras i slutet av respektive berört avsnitt nedan.

Skolinspektionens verksamhet har utökats vad gäller verksamhetsgrenen tematisk tillsyn. Det bidrar till fler tillsynsbeslut och högre total kostnad för tillsyn jämfört med föregående år.

1.3.1 Riktad tillsyn

Riktad tillsyn initieras oftast utifrån inkomna uppgifter om missförhållanden eller med anledning av särskilda prioriteringar inom myndigheten. Inom riktad tillsyn avgörs från fall till fall vilket eller vilka bedömningsområden som ska omfattas av granskning. Varje tillsyn blir på det sättet unik. Uppgifter om missförhållanden på skolövergripande nivå kan exempelvis vara problem med trygghet och studiero, arbetet med särskilt stöd, bristande värdegrundsarbete eller avsaknad av fungerande undervisning. Inom riktad tillsyn på individnivå utreder Skolinspektionen skolsituationen för ett enskilt barn eller elev. Utredningarna kan exempelvis handla om att barnet eller eleven inte får det stöd denna har rätt till eller utsätts för kränkande behandling. I de fall det handlar om kränkande behandling överlämnas uppgifter till Barn- och elevombudet (BEO).

Riktad tillsyn på generell nivå

Tabell 5: Riktad tillsyn på generell nivå år 2024, 2023 och 2022

	Offentlig huvudman			Enskild huvudman			Totalt		
	2024	2023	2022	2024	2023	2022	2024	2023	2022
Antal beslut där besök ¹⁹ har ingått	88	179	211	84	71	62	172	250	273
<i>Varav med brister</i>	83 (94 %)	152 (85 %)	149 (71 %)	70 (83 %)	55 (77 %)	44 (71 %)	153 (89 %)	207 (83 %)	193 (71 %)

¹⁸ Inkluderar både beslut på huvudmann- och skolenhetsnivå. Tidigare år har antalet inkluderat fysiska och digitala besök. Antalet 2023 och 2024 inkluderar enbart fysiska besök.

¹⁹ Definitionen av besök har förändrats mellan åren. För åren 2023 och 2024 räknas endast fysiska besök som besök. År 2022 räknades digitala intervjuer och observationer som besök.

Antal beslut utan besök	62	69	151	47	54	49	109	123	200
Varav med brister	19 (31 %)	27 (39 %)	-	15 (32 %)	21 (39 %)	-	34 (31 %)	48 (39 %)	-
Totalt	150	248	362	131	125	111	281	373	473

Under 2024 har Skolinspektionen fattat 281 beslut inom ramen för riktad tillsyn på generell nivå. Det är en minskning jämfört med föregående år. Detta beror bland annat på att Skolinspektionen styr om fler resurser än tidigare till planerad tillsyn och tematisk tillsyn. Det senare beroende på ett antal regeringsuppdrag samt andra prioriteringar. Vidare har urvalet lett fram till fler skolor med omfattande brister, vilket varit mer resurskrävande.

Vidare har Skolinspektionen fattat totalt 251 uppföljningsbeslut (319) inom riktad tillsyn på generell nivå. Sett till verksamheter med brister är det vanligt att åtgärder vidtagits så att ärenden kan avslutas efter *ett* uppföljningsbeslut. Skolinspektionen har under 2024 avslutat 200 ärenden (249) där vi i tidigare beslut konstaterat brister. I 152 av dessa (202), 76 procent (81), har ärendet kunnat avslutas efter första uppföljningsbeslutet.

Under 2024 har 84 procent av de beslutade ärendena initierats utifrån inkomna uppgifter om missförhållanden. Övriga 16 procent har initierats utifrån andra urvalsgrunder som myndigheten finner särskilt angelägna. Vissa av de särskilda urvalsgrunderna har enbart varit aktuella för enskilda huvudmän, exempelvis skolor med konfessionell inriktning och prövning av ekonomiska förutsättningar. Därför kan andelen beslut med brist rörande enskilda huvudmän inte jämföras med andelen för offentliga. Precis som tidigare år så har de flesta besluten, närmare bestämt 204 vilket motsvarar nästan 75 procent, avsett skolformen grundskola.

Riktad tillsyn på generell nivå genomförs med olika utredningsmetoder och ibland, beroende på utredningens inriktning, ingår besök, även oanmälda. I 89 procent av de beslut²⁰ där besök har ingått konstaterades brister.²¹ Det är vanligare att brister konstateras i de fall där besök genomförts. Sett till alla beslut med brister avseende skolenhetsnivån under 2024, oavsett om besök genomförts eller inte, så är det vanligast att vi fattar beslut om brist gällande extra anpassningar, särskilt stöd och stöd till nyanlända elever. Även skolans arbete med trygghet och studiero samt undervisning och lärande är vanliga bedömningsområden med brist.²²

²⁰ Inkluderar både beslut på huvudmann- och skolenhetsnivå. Tidigare år har antalet inkluderat fysiska och digitala besök. Antalet 2023 och 2024 inkluderar enbart fysiska besök.

²¹ I andelen beslut som inte har resulterat i brist ingår även ärenden som har avskrivits efter en första genomgång.

²² Observera att alla arbetsområden inte är relevanta för alla verksamhetsformer.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten riktad tillsyn på generell nivå var 96 034 tkr år 2024 (motsvarande kostnad var 121 593 tkr år 2023 och 116 637 tkr år 2022).

Kostnaden per beslutat ärende var 342 tkr år 2024 (motsvarande kostnad var 326 tkr år 2023 och 247 tkr år 2022).

Kostnaderna för riktad tillsyn på generell nivå har minskat jämfört med föregående år. Antalet beslut har varit färre än 2023, vilket bidrar till lägre kostnader.

Riktad tillsyn på individnivå

Inom riktad tillsyn på individnivå utreder Skolinspektionen skolsituationen för ett enskilt barn eller elev. Det kan till exempel gälla att en elev inte får det stöd eleven har rätt till eller utsätts för kränkande behandling. Ett klagomål som rör ett enskilt barn eller en elev ska alltid i första hand hanteras av huvudmannen.²³ Denna nya lagstiftning trädde i kraft år 2022. Tillsyn initieras nu i individärenden i situationer där myndigheten finner detta befogat, utifrån uppgifter om missförhållanden som har inkommit till myndigheten. Detta skiljer sig från före år 2021²⁴, då alla inkomna uppgifter (tidigare anmälningar) blev ärenden. Det innebär att antalet individärenden har minskat betydligt, både sett till inflöde och beslut. Det påverkar antalet ärenden med riktad tillsyn på individnivå. Skillnader i siffror från år till år bör därför tolkas med försiktighet. I dagsläget gör Barn- och elevombudet (BEO) en självständig bedömning av om uppgifter om kränkande behandling på individnivå ska utredas eller inte.

Under 2024 initierades 638 individärenden (628) (exklusive begäran om ändring av beslut samt uppföljningar). Av dessa rörde 31 procent (31) flickor, 67 procent (65) pojkar och 2 procent (4) övriga²⁵.

Under 2024 registrerades även 83 (157) uppföljningar och 13 (15) begäran om ändring av beslut. Vid slutet av året hade myndigheten 299 (272) öppna ärenden.

²³ Prop. 2021/22:160 Skolans arbete med Trygghet och studiero.

²⁴ Sedan den 1 september 2021 initieras tillsyn på individnivå endast i situationer där myndigheten finner det befogat, utifrån uppgifter om missförhållanden som har inkommit till myndigheten.

²⁵ Ärenden som berör flera elever eller där kön inte är specificerat.

Beslutade ärenden

Tabell 6a: Riktad tillsyn individärenden, beslutade ärenden efter typ och kön år 2024, 2023 och 2022^{26 27}

	Skolinspektionen			BEO			Totalt		
	2024	2023	2022	2024	2023	2022	2024	2023	2022
Beslut	102	99	341	527	491	595	629	590	936
Flickor	25 %	31 %	38 %	31 %	34 %	37 %	30 %	33 %	37 %
Pojkar	75 %	66 %	61 %	67 %	65 %	63 %	69 %	65 %	62 %
Övriga*	0 %	3 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	2 %	1 %
Därav efter fullständig utredning²⁸	66	68	191	219	200	246	285	268	437
<i>Varav med brister</i>	45 %	60 %	82 %	70 %	71 %	72 %	65 %	68 %	76 %
Flickor	15	22	73	58	56	74	73	78	147
<i>Varav med brister</i>	33 %	68 %	82 %	67 %	82 %	78 %	60 %	78 %	80 %
Pojkar	51	43	115	159	144	171	210	187	286
<i>Varav med brister</i>	49 %	56 %	82 %	72 %	67 %	70 %	66 %	64 %	74 %
Övriga*	0	3	3	2	0	1	2	3	4
<i>Varav med brister</i>	-	67 %	67 %	50 %	-	100 %	50 %	67 %	75 %
Därav skadeståndsbeslut	-	-	-	34	19	16	34	19	16
Flickor	-	-	-	29 %	26 %	25 %	29 %	74 %	75 %
Pojkar	-	-	-	71 %	74 %	75 %	71 %	26 %	25 %
Övriga*	-	-	-	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Begäran om ändring av beslut	1	4	9	13	12	14	14	16	23
Flickor	0 %	0 %	22 %	54 %	25 %	29 %	50 %	19 %	26 %
Pojkar	100 %	100 %	78 %	46 %	75 %	71 %	50 %	81 %	74 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Uppföljningar	28	113	199	58	87	131	86	200	330
Flickor	25 %	31 %	29 %	29 %	30 %	37 %	28 %	31 %	32 %
Pojkar	75 %	65 %	67 %	71 %	70 %	63 %	72 %	68 %	65 %
Övriga*	0 %	4 %	4 %	0 %	0 %	1 %	0 %	2 %	2 %
Totalt	131	216	549	598	590	740	729	806	1 289

* Ärenden som berör flera elever eller där kön inte är specificerat.

Under 2024 fattade Skolinspektionen totalt 629 beslut inom ramen för riktad tillsyn på individnivå. Efter fullständig utredning konstaterades brist i 65 procent av besluten. Skolinspektionen följer upp beslut där brister konstaterats och även ärenden som överlämnas till huvudmännens klagomålshandling för att kontrollera att huvudmannen vidtagit åtgärder för den berörda eleven. Under 2024 genomfördes totalt 86 uppföljningar. I och med att färre individärenden hanteras är det förväntat att det genom-

²⁶ Beslut gällande anmälningar mot lärare och förskollärare för oskicklighet eller olämplighet redovisas i avsnitt 1.3.7.

²⁷ Inklusive beslut gällande förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regionala avdelningar tidigare har fattat beslut med konstaterad brist.

²⁸ Fullständig utredning innebär att myndigheten funnit skäl att utreda och pröva ärendet i sin helhet utifrån relevanta lagrum.

förs färre uppföljningar. Detta gäller även beslut gällande begäran om ändring av beslut, där det görs en ny prövning av ett redan beslutat ärende. Under 2024 fattade Skolinspektionen 14 sådana beslut. Totalt fattades således 729 beslut i individärenden, omprövningar och uppföljningar. Under 2024 minskade den genomsnittliga handläggningstiden för riktad tillsyn på individnivå (exklusive uppföljningar, skadeståndsprövningar och begäran om ändring av beslut) med 87 dagar, från 166 till 79, jämfört med 2023.

Tabell 6b: Riktad tillsyn individärenden, beslutade ärenden efter verksamhetsform år 2024, 2023 och 2022²⁹

Verksamhetsform	Totalt Skolinspektionen						Totalt		
	Skolinspektionen			BEO			2024	2023	2022
	2024	2023	2022	2024	2023	2022			
Förskola	3	0	4	43	32	32	46	32	36
Grundskola ³⁰	119	203	503	537	536	681	656	739	1 184
Gymnasieskola	3	3	16	7	8	15	10	11	31
Anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola	5	10	25	10	8	9	15	18	34
Vuxenutbildning	0	0	0	0	2	0	0	2	0
Övrigt	1	0	1	0	4	3	1	4	4
Totalt	131	216	549	598	590	740	729	806	1 289

Det var vanligast att ärenden gällde elever i grundskola. Under 2024 handlade 90 procent (92) av de beslut som fattades om grundskola.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation³¹

Den totala kostnaden för verksamheten riktad tillsyn på individnivå (inkl. tillsyn utifrån individärenden) var 31 560 tkr år 2024 (motsvarande kostnad var 31 064 tkr år 2023 och 37 728 tkr år 2022).

Kostnaden per beslutat ärende var 41 600 kr år 2024 (motsvarande kostnad för tillsyn utifrån individärenden var 27 500 kr år 2023 och 28 100 kr år 2022).

Den totala kostnaden för riktad tillsyn på individnivå ligger i nivå med 2023 års kostnad. Styckkostnaden per beslutat ärende har ökat, vilket beror på fortsatt minskning av antalet ärenden.

²⁹ Inkluderar alla ärendetyper inklusive skadeståndsärenden.

³⁰ I kategorin Grundskola ingår även ärenden rörande förskoleklass samt fritidshem.

³¹ Barn- och elevombudet ingår i den totala kostnaden, men exkluderas vid beräkning av prestationskostnaden.

1.3.2 Barn- och elevombudet

Återrapportering

12§ [...] Myndigheten ska i årsredovisningen när det gäller Barn- och elevombudet redovisa

1. hur myndigheten arbetar för att handläggningstiderna för de ärenden som ombudet fattar beslut i ska hållas så korta som möjligt och för att i övrigt säkerställa en rättssäker och effektiv verksamhet,
2. ärendenas antal och innehåll,
3. vilken skol- eller verksamhetsform ärendena hänför sig till,
4. de beslut som ombudet har fattat,
5. resultatet av de domstolsprocesser som ombudet har drivit,
6. en redogörelse för ombudets verksamhet utöver ärendehantering, och
7. kostnader för ombudets verksamhet ska särredovisas och redovisningen ska vara uppdelad på kostnader för anmälningar, kostnader för informationsinsatser och indirekta kostnader.

Förordning (2017:1301).

Initierade och beslutade ärenden

Under 2024 initierades 543 (546) ärenden inom riktad tillsyn på individnivå om kränkande behandling av Barn- och elevombudet (BEO). Av dessa rörde 32 procent (31) flickor, 66 procent (65) pojkar och 2 procent (4) övriga³². 85 procent (91) av ärendena avsåg en elev som gick i grundskolan³³.

Under 2024 fattade BEO sammanlagt 598 beslut. Av det totala antalet beslut avsåg 527 riktad tillsyn på individnivå, 13 begäran om ändring av beslut av individärenden och 58 uppföljningar av individärenden.

Under 2024 fattades 219 beslut efter fullständig utredning³⁴, vilket motsvarar 42 procent (41) av alla beslut gällande individärenden³⁵ som fattades under året. I 154 av besluten (142) konstaterade BEO att det förelåg brister i huvudmannens arbete mot kränkande behandling, vilket motsvarar en andel på 70 procent (71) av de ärenden som beslutades efter fullständig utredning. Se även tabell 6a.

³² Innefattar flera elever eller ärenden där kön ej har specificerats.

³³ I kategorin Grundskola ingår även ärenden rörande förskoleklass samt fritidshem.

³⁴ Övriga beslut är exempelvis sådana som avskrivits eller överlämnats till Diskrimineringsombudsmannen (DO).

³⁵ Inkluderar ej beslut om skadestånd, uppföljningar eller begäran om ändring av beslut.

Handläggningstider

Tabell 7: Barn- och elevombudets beslut och handläggningstider för riktad tillsyn på individnivå år 2024, 2023 och 2022

	2024	2023	2022
Beslut totalt ³⁶	598	590	740
Andel ärenden med en handläggningstid på fyra månader eller kortare	55 %	67 %	78 %
Genomsnittlig handläggningstid (dagar)	174	119	104

Den genomsnittliga handläggningstiden för samtliga ärendetyper, inklusive skadeståndsprövningar, under 2024 var 174 dagar. Under 2024 avgjordes 55 procent av ärendena inom fyra månader.

Under året har de äldsta ärendena fortsatt prioriterats i syfte att förkorta den genomsnittliga handläggningstiden, vilket gjort att de äldsta ärendena blivit färre. BEO har fortsatt arbetat med förenklade yttranden till huvudmän. Det effektiviserar hanteringen av ärenden och handläggningstiden kortas. Samtidigt är ärendena som utreds i högre grad än tidigare komplexa, vilket medför att varje enskilt ärende som BEO utreder tar mer tid och därmed mer resurser i anspråk. Bakgrunden till det är BEO:s övergripande prioriteringar om att lägga resurser på de mest omfattande kränkingsärendena samt förändrad skadeståndspraxis. Skadeståndsbesluten har jämfört med föregående år ökat kraftigt. Dessa ärenden är komplicerade och ofta omfattande, vilket ökar handläggningstiden. Det pågår ett utvecklingsarbete där nya utredningsmetoder utvecklas i syfte att BEO ska bli ytterligare träffsäkra och effektiva utan att rättssäkerheten i handläggningen påverkas.

Skadeståndsprocesser

Under 2024 fattades sammanlagt 34 beslut om att framställa skadeståndsanspråk gentemot huvudmannen. 23 av de 34 besluten gällde ärenden där elever utsatts för kränkande behandling av personal, resterande 11 gäller kränkande behandling mellan elever. Vid årsskiftet 2024/2025 hade huvudmannen i 30 ärenden betalat eller medgivit att betala det framställda skadeståndsanspråket i sin helhet. I ett ärende var huvudmannens inställning till framställt skadeståndsanspråk fortfarande okänt. I två ärenden har begäran om ändring inkommit, varav ett resulterade att skadeståndsanspråket inte framställdes. I ett ärende bestred huvudmannen det framställda skadeståndsanspråket. Skadeståndsbesluten har i det närmaste fördubblats jämfört med 2023. Anledningen till det är i huvudsak att BEO har utvecklat en ny skadeståndspraxis. Denna praxis innebär att när BEO konstaterar att huvudmannen i större omfattning och under längre tid, till exempel flera terminer, har brustit i sina skyldigheter enligt 6 kap. skollagen, kan skadeståndsanspråk framställas trots att det inte har varit möjligt för BEO att konstatera att kränkande behandling har förekommit. Tidigare var utgångspunkten att omfattande kränkande behandling behövde vara visad i ärendena för att skadestånd skulle utgå.

³⁶ Inklusive beslut gällande förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regioner tidigare har fattat beslut med konstaterad brist.

Övrig verksamhet

BEO:s informations- och samverkansinsatser under 2024, som deltagande i konferenser, föreläsningar och utbildningar, har ökat till 32 (28).

Skolinspektionen/Barn- och elevombudet och Diskrimineringsombudsmannen har ett samverkansavtal som syftar till att främja informationsflödet mellan myndigheterna och kunskaperna om varandras arbetssätt. Därigenom minimerar myndigheterna risken att uppgifter om missförhållanden inte omhändertas. Interna utvecklingsinsatser har fortsatt under året, bland annat med att säkerställa det interna arbetet med att skapa praxis runt vilka ärenden som utreds och att förvalta och utveckla våra utredningsmetoder där likvärdighetsfrågan ofta är i fokus.

BEO har via e-post besvarat frågor rörande den del av skollagen som handlar om kränkande behandling. Frågeställare har varit skolpersonal, vårdnadshavare och elever.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för Barn- och elevombudets verksamhet var 26 446 tkr år 2024 (motsvarande kostnad var 24 579 tkr år 2023 och 22 310 tkr år 2022). Se även tabell 8.

Kostnaden per beslutat ärende var 44 200 kr år 2024 (motsvarande kostnad var 41 700 kr år 2023 och 30 100 år 2022).

Den totala kostnaden för Barn- och elevombudets verksamhet har ökat jämfört med föregående år. Även kostnaden per beslutat ärende har ökat. Fortsatt komplexitet, bland annat i skadestandsärenden, har bidragit till en högre kostnad per beslut.

Tabell 8: Kostnader avseende Barn- och elevombudet år 2024, 2023 och 2022

	Verksamhetens kostnader, tkr		
	2024	2023	2022
Hantering av ärenden	14 524	14 196	12 242
Informationsinsatser	893	570	508
Indirekta kostnader ³⁷	11 030	9 813	9 559
Summa	26 446	24 579	22 310

1.3.3 Planerad tillsyn

De verksamheter som blir utvalda för planerad tillsyn bedöms ha risk att inte leva upp till de författningar som styr skolan.³⁸ Planerad tillsyn är den granskningsform som

³⁷ Avser BEO:s gemensamma kostnader samt andel av Skolinspektionens gemensamma kostnader.

³⁸ Planerad tillsyn infördes successivt från 1 juli 2023 och ersatte då regelbunden tillsyn. Bakgrunden till det är delvis den dom från Högsta förvaltningsdomstolen (HFD ref. 28) och som gällde ett vitesbeslut från Skolinspektionen. Det nya sättet att genomföra tillsyn ger fler möjligheter att till exempel kunna precisera ett föreläggande.

Skolinspektionen utvecklats efter en dom från HFD och är en fördjupad granskning. Inom arbets sättet planerad tillsyn ingår även tillsyn under skolverksamhetens första verksamhetsår. Dessa ärenden har en annan urvalsgrund än övriga ärenden inom planerad tillsyn. Inom dessa är den enda riskfaktorn att verksamheten är i gång under sitt första verksamhetsår enligt sitt befintliga tillstånd. Det handlar om nyetableringar, men också om verksamheter som fått ansökningar om utökningar i sina tillstånd godkända, eller där huvudmannskapet bytts ut.

Om Skolinspektionen konstaterar brister i verksamheten ska huvudmannen åtgärda dessa. Skolinspektionen har möjlighet att använda olika ingripanden. Läs mer om detta under avsnitt 1.3.8 *Erfarenheter utifrån myndighetens tillsyn enligt 26 kap. skollagen*.

Tabell 9: Planerad tillsyn, antal beslut på skolenhetsnivå år 2024, 2023 och 2022

Huvudman	Antal beslut på skolenhetsnivå		
	2024	2023	2022
Offentlig	107	53	16
Enskild	54	57	45
Totalt	161	110	61

Sammanlagt har Skolinspektionen fattat 161 beslut (110) inom ramen för planerad tillsyn under 2024. Av besluten rörde 111 grundskolenheter och 41 gymnasieskolenheter. Totalt hade 93 procent (80) av de bedömda skolenheterna minst en brist.

Inom ramen för planerad tillsyn fattades 140 beslut. Resterande 21 beslut avser tillsyn under första verksamhetsåret. Av skolenheterna som granskats inom planerad tillsyn bedömdes 94 procent (81) ha minst en brist. Av skolenheterna som fick tillsyn under första verksamhetsåret bedömdes 81 procent (78) ha minst en brist.

Bland de skolor som granskades fanns det högsta antalet brister inom delområdet utredning om särskilt stöd och beslut om åtgärdsprogram.

Innan en planerad tillsyn avslutas måste myndigheten konstatera att huvudmannen har avhjälpt alla eventuella brister. Det vanligaste är att huvudmannen har avhjälpt bristerna vid den första uppföljningen. Under 2024 hade bristerna åtgärdats i 52 (69) procent av ärendena vid första uppföljningstillfället. Minskningen beror delvis på att en allt större andel skolenheter har brister.

Totalt under 2024 fattades 137 uppföljningsbeslut (60) inom planerad tillsyn.

Ekonomisk redovisning planerad tillsyn

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamhetsgrenen planerad tillsyn (inkl. regelbunden tillsyn) var 75 875 tkr år 2024 (motsvarande kostnad var 44 754 tkr år 2023 och 22 124 tkr år 2022).

Kostnaden per planerad tillsyn (inkl. regelbunden tillsyn) för vilken beslut fattats uppgick år 2024 till 471 tkr (motsvarande kostnad var 407 tkr år 2023 och 335 tkr år 2022).

Den totala kostnaden för planerad tillsyn har ökat jämfört med föregående år, vilket bland annat beror på ett ökat antal ärenden. Kostnaden per beslut har även ökat. Det förklaras av att ärendena i allt större utsträckning kräver längre utredningstid.

1.3.4 Tematisk tillsyn

En tematisk tillsyn grundar sig i att Skolinspektionen har sammanställt en riskbild av ett utvalt område som blir föremål för tillsyn. Riskbilden utgår från Skolinspektionens samlade erfarenheter av tillsyn och kvalitetsgranskningar, forskning samt av andra utredningar. Tematisk tillsyn genomförs i projektform och resulterar i verksamhetsbeslut och i vissa fall i en rapport.

År 2024 har Skolinspektionen genomfört sex tematiska tillsyner, som också har resulterat i tre rapporter som publicerats under året:

Publicerade rapporter:

- Tematisk tillsyn av garantin för tidiga insatser
- Tematisk tillsyn av betygssättning utifrån beviljad betygsrätt
- Tematisk tillsyn av extra studietid i årskurs 4–9

Genomförda tematiska tillsyner:

- Tematisk tillsyn av kommuners tillsyn över enskilda förskolor
- Tematisk tillsyn av beslut om betyg och betygskataloger i årskurs 9
- Tematisk tillsyn av enskilda huvudmäns verksamhet utifrån villkoren i godkännandet

Vid årsskiftet 2024/2025 pågick ytterligare åtta tematiska tillsyner:

- Tematisk tillsyn av huvudmännens klagomålshantering
- Tematisk tillsyn av arbetsplatsförlagt lärande på Barn och fritid inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
- Tematisk tillsyn av kommunala skolors kontroll av registerutdrag
- Tematisk tillsyn av skolans val

- Tematisk tillsyn av huvudmannens och rektorns ansvar för att nationella prov används och genomförs i kurser med obligatoriska nationella prov inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
- Tematisk tillsyn av tillgång till läroböcker och andra läromedel
- Tematisk tillsyn av användningen av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning i undervisningen
- Tematisk tillsyn av att endast lärare med legitimation anställs tillsvidare om de inte omfattas av ett undantag

Tabell 10: Antal beslut på huvudmannanivå och skolenhetsnivå i tematiska tillsyner år 2024³⁹, 2023 och 2022.

Huvudman	Antal beslut på huvudmannanivå			Antal beslut på skolenhetsnivå		
	2024	2023	2022	2024	2023	2022
Offentlig	71	–	–	213	28	–
Enskild	12	–	–	130	-	83
Totalt	83	–	–	343	28	83

Under 2024 har 321 besök genomförts inom tematisk tillsyn. Av dessa besök var 299 oanmälda besök. Andelen skolor eller huvudmän som fick brist vid första beslut var 48 procent. Antalet uppföljningsbeslut inom tematisk tillsyn var 130 varav 113 inte hade någon fortsatt brist.

Ekonomisk redovisning tematisk tillsyn

Total kostnad för tematisk tillsyn och kostnad per prestation⁴⁰

Den totala kostnaden för tematisk tillsyn var 27 502 tkr år 2024 (motsvarande kostnad var 14 641 tkr år 2023 och 15 919 tkr år 2022).

Den genomsnittliga kostnaden för de tematiska tillsyner som avslutades år 2024 var 3 086 tkr (motsvarande kostnad för avslutade tillsyner var 7 992 tkr år 2023 och 8 350 tkr år 2022).

Kostnad per skola/verksamhet⁴¹ för vilka tillsynsbeslut fattats var 101 tkr år 2024 (motsvarande kostnad var 285 tkr år 2023 och 360 tkr 2022).

Den totala kostnaden för tematisk tillsyn har ökat jämfört med föregående år till följd av fler genomförda tillsyner. De tematiska tillsynerna som startats under året har haft fokus på ett tydligt avgränsat område. Det medför att inspektionerna går snabbare att

³⁹ År 2024 införs en ny redovisningsprincip som innebär att alla beslut som tagits under året 2024 redovisas. Tidigare år har beslut redovisats när rapporten är publicerad, vilket även betyder att beslut har tagits tidigare än det angivna året. Förändringen innebär att en underrapportering av beslut för 2023 kan ske.

⁴⁰ Vid beräkning av kostnad per prestation har aktuella granskningars totala kostnader, oavsett vilket år de fallit ut, summerats och lagts till grund för uträkningen.

⁴¹ Kostnad per skola/verksamhet för vilka beslut fattats är ett oviktat medel av genomsnittskostnaden per granskning.

genomföra och tar mindre resurser i anspråk. Dessutom har fler skolor omfattats av besök jämfört med tidigare års tematiska tillsyner. Detta har bidragit till en väsentligt lägre genomsnittlig kostnad per skola/verksamhet jämfört med föregående år.

1.3.5 Etableringskontroll

Etableringskontroll är tillsyn som sker innan en huvudman startar en fristående skolenhet eller utökar befintlig verksamhet. Etableringskontrollens syfte är att kontrollera att huvudmannen från start har förutsättningar att bedriva en utbildning som uppfyller kraven i skolförfattningarna.

Inför skolstarten höstterminen 2024 genomförde Skolinspektionen 40 etableringskontroller (58) rörande 28 olika huvudmän. Av dessa avsåg 16 kontroller nyetableringar. Det är ett minskat antal jämfört med 2023, vilket är en naturlig följd av att antalet ansökningar och godkännanden om att starta fristående skola minskat.

En skolenhet kan bli föremål för flera etableringskontroller under samma år, vilket beror på att huvudmannen har flera tillstånd för samma skolenhet och väljer att påbörja verksamheten för mer än ett tillstånd. Skolinspektionen utför en etableringskontroll per tillstånd. Under årets kontroller har det förekommit att mer än en etableringskontroll har genomförts på en och samma skolenhet då huvudmannen avsett att utöka befintlig fristående skolverksamhet vid samma tidpunkt.⁴² De totalt 40 etableringskontrollerna avser därför 37 skolenheter.

I etableringskontrollen för 2024 identifierades brister i 13 av de utförda kontrollerna vid 13 skolenheter, vilket motsvarar 33 procent (31). Bristerna avsåg anställning av behöriga lärare för undervisningen (tio fall) och att huvudmannen inte hade ordnat ändamålsenliga lokaler (fem fall). Förekomsten av brister var jämnt fördelad mellan nyetablerade skolenheter, där sju enheter uppvisade brister, och utökade skolenheter, där sex enheter hade brister.

Nästintill alla skolenheter hade åtgärdat bristerna vid skolstart, men vid tre skolenheter pågick fortfarande uppföljning och i ett fall har Skolinspektionen i uppföljningen avstått från ingripande. Under 2024 har Skolinspektionen inte återkallat något godkännande som enskild huvudman i samband med etableringskontrollen.

Skolinspektionen ser kontinuerligt över och utvecklar verksamheten allt efter som behov identifieras. När det gäller bedömning av att lokaler ska vara iordningsställda inför skolstarten, har myndighetens tidigare samlade erfarenheter lett till en viss justering av arbetssätt. Detta innebär att myndigheten genomfört avsevärt fler besök under 2024 jämfört med tidigare år. Skolinspektionen har i årets etableringskontroll genomfört 23 besök.

Tabell 11: Etableringskontroller år 2024, 2023 och 2022

	2024		2023		2022	
	Nyetableringar	Utökningar	Nyetableringar	Utökningar	Nyetableringar	Utökningar
Antal genomförda etableringskontroller	16	24	23	35	46	37

⁴² Exempel på utökningar kan vara nya årskurser eller andra gymnasieprogram och/eller inriktningar.

Ekonomisk redovisning etableringskontroll

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för etableringskontroll år 2024 var 4 942 tkr (motsvarande kostnad var 4 998 tkr år 2023 och 5 653 tkr år 2022).

Kostnaden per beslutat ärende var 124 tkr år 2024 (motsvarande kostnad var 86 tkr år 2023 och 68 tkr år 2022).

Den totala kostnaden och kostnader per beslutat ärende har ökat för etableringskontroll jämfört med föregående år. Framför allt beror detta på ett ändrat arbetssätt där även besök ingår i tillsynen.

1.3.6 Ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar

Hos enskilda huvudmän som godkänns av Skolinspektionen ska myndigheten genomföra ägar- och ledningsprövning. I tillsynen genomförs ägar- och ledningsprövning för att säkerställa att de enskilda huvudmännen fortlöpande uppfyller kraven för verksamheten. I detta ingår att bedöma att dessa uppfyller krav om insikt och lämplighet. Från 2023 har även så kallade demokrativillkor införts vid lämplighetsprövning. Huvudmännen behöver också löpande säkerställa att det finns ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten.

2021 initierades en särskild tillsynsinsats inom ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar. Syftet var att genomföra tillsyn av samtliga befintliga enskilda huvudmäns ägar- och ledningskrets samt ekonomiska förhållanden hos huvudmän som inte genomgått sådan granskning tidigare. Den särskilda tillsynsinsatsen har avslutats under 2024 och ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar har genomförts för samtliga enskilda huvudmän. Sammantaget ger den avslutade tillsynsinsatsen ett underlag för myndigheten som visar att förekomst av brister inom dessa områden inte är vanligt förekommande. Då tillsynsinsatsen inte skett utifrån ett riskurval av enskilda huvudmän är resultatet inte oväntat.

Utöver tillsyn inom detta område görs ägar- och ledningsprövning och prövning av ekonomiska förutsättningar inom Skolinspektionens tillståndsprövning (se avsnitt 1.6 *Tillståndsprövning*).

Tabell 12: Samlad bild över ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar inom tillsyn och tillståndsprövning år 2024, 2023 och 2022

	Antal huvudmän /sökande			Antal huvudmän /sökande med brist/avslag			Antal beslut			Antal beslut med brist/avslag		
	2024	2023	2022	2024	2023	2022	2024	2023	2022	2024	2023	2022
Ägar- och ledning	156	274	244	9	15	9	215	333	371	10	19	9
Ekonomiska förutsättningar	189	283	256	21	21	24	257	360	402	21	25	55

Ägar- och ledningsprövning har under 2024 genomförts av 156 huvudmän/sökande och berör totalt 215 beslut inom tillsynsverksamhet och tillståndsprövning. Myndigheten har utifrån denna prövning avslagit ansökan om godkännande eller konstaterat brister i tillsynen hos nio huvudmän/sökande. Myndigheten har även genomfört prövning av ekonomiska förutsättningar hos 189 huvudmän/sökande, som berör totalt 257 beslut. Myndigheten har utifrån denna prövning avslagit ansökan om godkännande eller konstaterat brister i tillsynen hos 21 huvudmän/sökande. I likhet med föregående år är det vanligare med avslag/brister rörande ekonomiska förutsättningar än avslag/brister rörande ägar- och ledningskretsens insikt och lämplighet.

Ägar- och ledningsprövning inom tillsyn

Skolinspektionen gör vid ägar- och ledningsprövning en utredning och bedömning av vilka som ingår i ägar- och ledningskretsen och även en bedömning av ägar- och ledningskretsens insikt i de olika författningarna. Krav på insikt innebär att det ska finnas samlad kompetens gällande de föreskrifter som krävs för att bedriva skolverksamhet, till exempel skollagstiftning, arbetsrätt, arbetsmiljö samt ekonomi. Personer som ingår i ägar- och ledningskretsen ska även i övrigt bedömas lämpliga. Till grund för bedömningen av lämplighet ligger bland annat underlag från andra myndigheter. Lämplighetsprövningen tar sikte på personliga förhållanden hos var och en i ägar- och ledningskretsen. Vid lämplighetsprövningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. Ägar- och ledningsprövning kan genomföras inom ramen för planerad tillsyn, riktad tillsyn och etableringskontroll.

Tabell 13: Ägar- och ledningsprövning inom tillsyn år 2024, 2023 och 2022

	Antal huvudmän			Antal huvudmän med brist			Antal beslut ⁴³			Antal beslut med brist		
	2024	2023	2022	2024	2023	2022	2024	2023	2022	2024	2023	2022
Ägar- och ledningsprövning	107	221	167	7	11	6	107	226	170	7	11	6

Ägar- och ledningsprövning inom tillsyn har under 2024 genomförts hos 107 huvudmän och omfattar totalt 107 beslut, varav 84 (186) av besluten är fattade inom den särskilda tillsynsinsatsen. Totalt konstaterades brister hos sju huvudmän. Av dessa konstaterades brister i ägar- och ledningskretsens lämplighet att bedriva skolverksamhet hos fem huvudmän. Besluten inom ägar- och ledningsprövning ledde till att Skolinspektionen återkallade godkännande för dessa fem huvudmän. För ytterligare två huvudmän konstaterades brist vad gäller insikt i de olika författningarna.

Det har fattats färre beslut inom ägar- och ledningsprövning inom tillsyn 2024 jämfört med tidigare år. Det beror på att den särskilda tillsynsinsatsen avslutades under året. Andelen med brist var sju procent, under 2023 var denna andel fem procent.

Läs mer om Skolinspektionens ägar- och ledningsprövning under avsnitt *1.6 Tillståndsprövning*.

⁴³ Antal beslut i tillsynen där ägar- och ledningsprövning ingått.

Prövning av ekonomiska förutsättningar inom tillsyn

Enskilda huvudmän ska ha ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten, både vid tillståndsprövningen och fortlöpande därefter. Om huvudmannen ingår i en koncern beaktas även koncernens ekonomi.

Myndigheten har en löpande ekonomisk bevakning av samtliga enskilda huvudmän. En analys av en enskild huvudmans ekonomiska situation till följd av en risksignal kan leda till att en planerad tillsyn tidigareläggs eller att en ny tillsyn inleds.

Tabell 14: Prövning av ekonomiska förutsättningar inom tillsyn år 2024, 2023 och 2022

	Antal huvudmän			Antal huvudmän med brist			Antal beslut ⁴⁴			Antal beslut med brist		
	2024	2023	2022	2024	2023	2022	2024	2023	2022	2024	2023	2022
Ekonomiska förutsättningar	133	238	186	11	8	6	136	253	201	11	8	6

Prövning av ekonomiska förutsättningar inom tillsyn har genomförts hos 133 huvudmän och berör totalt 136 beslut. 84 (186) av besluten är fattade inom den särskilda tillsynsinsatsen. Hos elva huvudmän har myndigheten konstaterat brister i ekonomiska förutsättningar för att bedriva skolverksamhet enligt författningarnas krav.

Minskningen av antalet tillsynsbeslut avseende ekonomiska förutsättningar förklaras av att den särskilda tillsynsinsatsen avslutades under året. Andelen med brist var 8 procent, under 2023 uppgick denna andel till 3 procent.

Läs mer om Skolinspektionens ekonomiska granskning under avsnitt *1.6 Tillståndsprövning*.

1.3.7 Anmälningar mot lärare och förskollärare för oskicklighet eller olämplighet

Skolverket utfärdar legitimationer för lärare och förskollärare och Lärarnas ansvarsnämnd (LAN) har till uppgift att pröva anmälningar från Skolinspektionen rörande oskicklighet eller olämplighet som kan leda till varning eller återkallelse av legitimation. Endast Skolinspektionen kan göra anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd och yrka att en legitimerad lärare eller förskolelärare ska meddelas en varning eller att legitimationen ska återkallas.

Tabell 15: Anmälningar och brottmålsdomar mot lärare och förskollärare – registrerade och beslutade ärenden år 2024, 2023 och 2022

	2024	2023	2022
Registrerade ärenden	115	123	102
Beslutade ärenden	102	119	87
Avskrivningar – Lärare ej legitimerad	8	22	13
Avskrivningar – Andra skäl	15	13	2

⁴⁴ Antal beslut i tillsynen där tillsyn av ekonomiska förutsättningar ingått.

	2024	2023	2022
Avslutat utan anmälan till LAN	45	63	49
Anmälan till LAN	34	21	23

Under 2024 har Skolinspektionen registrerat totalt 115 ärenden gällande lärares och förskollärares lämplighet och skicklighet. Beslut har fattats i 102 ärenden (119). Av de 102 beslutade ärendena har 8 avskrivits därför att utredningen visat att läraren eller förskolläraren saknar legitimation eller att ärendet gällt annan personal i verksamheten. Av de 102 ärendena har 45 utretts och avslutats utan att någon anmälan har gjorts till LAN, eftersom utredningen visat att grund för anmälan saknats. I 34 ärenden har Skolinspektionen beslutat att göra en anmälan till LAN.

1.3.8 Erfarenheter utifrån myndighetens tillsyn enligt 26 kap. skollagen

Återrapportering

4 a § Av redovisningen ska det, när det gäller tillsyn, framgå hur möjligheterna till ingripanden enligt 26 kap. skollagen (2010:800) har använts.

(Skolinspektionens instruktion)

Myndigheten har flera möjligheter till ingripanden

När Skolinspektionen genomför tillsyn av skolenheter och deras huvudmän, bedöms om verksamheten uppfyller författningarnas krav. Om brister upptäcks i verksamheten ska huvudmannen rätta till dessa. Skolinspektionen ska då ta ställning till vilket ingripande enligt 26 kap. skollagen som ska användas. Vid valet av ingripande beaktas bland annat hur omfattande och allvarliga bristerna är, om huvudmannen kan rätta till bristerna och i sådana fall vad som krävs för att få huvudmannen att göra detta. Vissa av Skolinspektionens beslut kan överklagas av huvudmannen hos förvaltningsdomstol. Detta gäller exempelvis beslut om återkallelse, verksamhetsförbud, tillfälligt förbud att bedriva verksamheten, statliga åtgärder för rättelser och föreläggande förenat med vite.

Föreläggande, anmärkning och avstående från ingripande

När Skolinspektionen har konstaterat brister på skolenhetsnivå⁴⁵ inom planerad tillsyn⁴⁶ under 2024 har föreläggande använts i 79 procent av fallen. I 7 procent av fallen har föreläggande förenat med vite använts. Anmärkning har använts i 12 procent av fallen och avstående från ingripande i 2 procent. Inom riktad tillsyn på generell nivå⁴⁷ har föreläggande använts i 78 procent av fallen. I 6 procent har föreläggande förenat

⁴⁵ Beslut som rör brister på huvudmannanivå kan också ingå.

⁴⁶ Exklusive uppföljningsbeslut.

⁴⁷ Exklusive uppföljningsbeslut.

med vite använts. Anmärkning har använts i 12 procent av fallen och avstående från ingripande i 4 procent av fallen⁴⁸. Inom riktad tillsyn på individnivå⁴⁹ har föreläggande använts i 48 procent av fallen. I 3 procent av fallen har anmärkning använts och i 49 procent av fallen har Skolinspektionen/BEO avstått från att ingripa.⁵⁰

Totalt har knappt 1 800 brister inom planerad tillsyn och riktad tillsyn konstaterats. Föreläggande har använts i 73 procent och i 6 procent av fallen har föreläggande med vite använts. Anmärkning har använts i 10 procent av fallen och i 10 procent av fallen har avstående från ingripande använts. När det gäller avstående från ingripande är detta mest vanligt i Barn- och elevombudets ärenden.

Vitesföreläggande

Sedan 2010 års skollag började tillämpas den 1 juli 2011 har totalt 667 av Skolinspektionens förelägganden mot huvudmän att fullgöra sina skyldigheter förenats med vite. Under år 2024 har myndigheten fattat 25 beslut om föreläggande med vite. Under år 2024 har ett beslut om föreläggande med vite överklagats.

Skolinspektionen har under året fattat 14 beslut om föreläggande med vite inom riktad tillsyn på generell nivå och 11 beslut inom planerad tillsyn. Inom riktad tillsyn på generell nivå har de förelägganden som förenats med vite år 2024 oftast gällt brister inom bedömningsområdet extra anpassningar och särskilt stöd samt stöd till nyanlända elever respektive bedömningsområdet undervisning och lärande. Inom planerad tillsyn har det varit vanligast med föreläggande med vite kring brister inom bedömningsområdet undervisning och stöd.

Vite är ett ekonomiskt påtryckningsmedel och de beslutade vitesbeloppen har under år 2024 varit mellan 300 000 och 8 000 000 kronor och har uppgått till totalt 54,7 miljoner kronor (14,8). När aktörerna blir större blir vitesbeloppen också större. Ett par större vitesbelopp under 2024 drar dessutom upp snittvärdet ytterligare jämfört med föregående år.

Skolinspektionen kan ansöka om utdömmande av vite hos förvaltningsrätten om en huvudman inte följt Skolinspektionens föreläggande som förenats med vite och rättat bristerna. År 2024 har två sådana ansökningar gjorts.

Återkallelser av godkännanden och verksamhetsförbud

Om en enskild huvudman inte har följt ett föreläggande om att avhjälpa brister och om missförhållandet är allvarligt, får Skolinspektionen återkalla godkännandet att bedriva skolverksamheten. Även om huvudmannen har avhjälpt det allvarliga missförhållandet, och det inom två år från ett beslut om ett sådant föreläggande återigen finns brister hos huvudmannen som utgör ett allvarligt missförhållande och huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten, har Skolinspektionen möjlighet att återkalla godkännandet direkt. Skolinspektionen kan också i vissa andra situationer återkalla ett

⁴⁸ Summerar inte till 100 procent på grund av avrundning.

⁴⁹ Exklusive uppföljningsbeslut

⁵⁰ Dessa siffror är inte jämförbara med motsvarande kapitel i årsredovisningen för 2023 då ett nytt beräkningssätt har använts.

godkännande direkt, om myndigheten bedömer att en huvudman inte har förutsättningar att rättsligt eller faktiskt kunna följa ett föreläggande. Det gäller vid brister i ägar- och ledningsprövningen, vid brister i huvudmannens ekonomiska förutsättningar eller om huvudmannen bedöms sakna förutsättningar att följa föreskrifterna för verksamheten. Om det är fråga om kommunal verksamhet kan det i stället bli fråga om statliga åtgärder för rättelse, det vill säga att Skolinspektionen kan besluta att staten, på kommunens eller regionens bekostnad, ska vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse. Sedan den 1 juli 2022 kan Skolinspektionen även förbjuda en kommun att driva en verksamhet vidare om ett föreläggande om brister inte har åtgärdats och missförhållandena är allvarliga.

I det fall det är sannolikt att ett beslut om återkallelse, verksamhetsförbud eller beslut om statliga åtgärder för rättelse kommer att fattas, och beslutet inte kan avvaktas med hänsyn till allvarlig risk för barnens eller elevernas hälsa eller säkerhet eller av någon annan särskild anledning, kan Skolinspektionen förbjuda huvudmannen att tills vidare bedriva verksamheten, ett så kallat tillfälligt verksamhetsförbud.

Skolinspektionen har inte fattat något beslut om verksamhetsförbud för 2024. Där- emot har myndigheten fattat tio beslut om återkallelse av godkännande avseende elva fristående skolenheter, som tillhör nio olika huvudmän. Ett av besluten omfattar två skolenheter, vilket innebär att en av huvudmännen fått två skolenheter återkallade vid en och samma tillsyn. En annan huvudman har fått beslut om återkallelse vid två olika tillsyner varav ett av besluten avsåg återkallelse av endast del av godkännande.

- I två av fallen har Skolinspektionen återkallat godkännandet när huvudmannen inte har följt ett föreläggande om att avhjälpa konstaterade brister och missförhållandet har varit allvarligt.
- I tre av fallen har Skolinspektionen återkallat godkännande när myndigheten inom två år från ett beslut om föreläggande med allvarligt missförhållande, återigen funnit brister hos huvudmannen som utgör ett allvarligt missförhållande och huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten.
- I sex av fallen har Skolinspektionen återkallat huvudmannens godkännande utan föregående föreläggande. I alla sex fallen har ägar- och ledningsprövningen varit avgörande för Skolinspektionens återkallade men i två av dessa berodde återkallande även på brister i verksamheten.

Tabell 16: Antal beslut om återkallelser av godkännande år 2024, 2023 och 2022

	2024	2023	2022
Beslut om återkallelser av godkännande ⁵¹	10	6	4
Antal skolenheter som besluten avsett	11	6	5

⁵¹ Återkallelser på grund av att huvudmannen gått i konkurs/verksamheten upphört och huvudmannen begärt att Skolinspektionen ska återkalla godkännandet ingår ej.

Processer i förvaltningsdomstol gällande viten och återkallelser

Vid utgången av år 2024 har Skolinspektionen åtta pågående processer i förvaltningsdomstol. Fem av dessa avser återkallelser av godkännanden, en process gäller ett överklagat vitesbeslut och två processer gäller en ansökan om utdömmande av vite. Alla åtta processer inleddes under 2024. Utöver dessa har ytterligare tre processer inletts och avslutats under 2024. Utgången av dessa framgår nedan.

1. I en av processerna avslog förvaltningsrätten överklagandet och huvudmannen har inte överklagat domen vidare till kammarrätten.
2. I en annan process överklagade huvudmannen förvaltningsrättens dom till kammarrätten efter att förvaltningsrätten avslagit överklagandet. Kammarrätten beslutade dock att inte pröva överklagandet.
3. I den tredje och sista processen avskrev förvaltningsrätten målet från vidare handläggning efter att huvudmannen återkallat överklagandet i samband med att denne gick i konkurs och konkursboets förvaltare meddelade att konkursboet avstod från att överta bolagets talan i målet.

1.4 Kvalitetsgranskning

Verksamheten

Kvalitetsgranskning genomförs med syfte att bidra till att höja kvaliteten inom utbildningen. Kvalitetsgranskning utgår från de lagar och regler som gäller för den granskade verksamheten, men bedömningen grundar sig på en uttolkning av författningarna med stöd av bland annat allmänna råd, forskningsresultat och beprövad erfarenhet. Skolinspektionen har för denna verksamhet tagit fram tydliga kvalitetskriterier till stöd för sin granskning. Vid urval till kvalitetsgranskning prioriteras bland annat skolor som inte besökts på länge, det gäller både skolor med kommunal och fristående huvudmän. Skolor och huvudmän som inte uppvisar stora risksignaler kan ändå ha behov av att utveckla kvaliteten i sin verksamhet.

Utveckling av kvalitetsgranskning

Under året har Skolinspektionen fortsatt sitt arbete med att utveckla gemensamma arbetssätt för att stödja medarbetare och bidra till ökad likvärdighet i myndighetens arbete. Arbetet för ökad likvärdighet i utredningar och bedömningar har skett på olika nivåer inom myndigheten inom både tematisk och planerad kvalitetsgranskning.

Skolinspektionen har under året kombinerat två olika inspektionsformer. Ett tjugotal skolor som nyligen omfattats av planerad tillsyn har omfattats av planerad kvalitetsgranskning.⁵² De aktuella skolorna är skolor som uppvisar låga kunskapsresultat och andra riskfaktorer. Som en del i uppföljningen av det nya arbetssättet har myndigheten under hösten 2024 genomfört en enkätundersökning riktad till rektorer vars skolor omfattats. Syftet med enkäten är att samla in synpunkter och erfarenheter ur ett mottagarperspektiv. Resultatet från enkäten, tillsammans med myndighetens övriga erfarenheter, kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet.

Bedömning av verksamhetsgrenen kvalitetsgranskning

I bedömningen av kvalitetsgranskning beaktas bland annat verksamhetsgrenens utformning i förhållande till målformuleringarna, antal beslut och besök inom respektive inspektionsform, antal publicerade rapporter, rapporternas mottagande samt att granskningen leder till ett förbättringsarbete.

Bidrag till att uppfylla målformuleringarna

Skolinspektionens arbete med kvalitetsgranskning bidrar till myndighetens övergripande målformuleringar (se avsnitt 1.1) genom att fokusera på kvaliteten i svensk skola och stimulera skolor och huvudmän att utveckla sin verksamhet.

⁵² I regleringsbrevet för år 2024 gavs Skolinspektionen i uppdrag att vidga sin kvalitetsgranskning, så att skolverksamheter som myndigheten bedömer har störst behov av tillsyn också ska omfattas av kvalitetsgranskning där Skolinspektionen bedömer att det är ändamålsenligt. Skolinspektionen redovisade sina erfarenheter och slutsatser av granskningen till Regeringskansliet den 4 oktober 2024. Dnr 2024:2033.

- Inom **tematisk kvalitetsgranskning** genomförs en djupgående granskning inom avgränsade områden, vilka identifieras utifrån en behovsanalys.
- Inom **planerad kvalitetsgranskning**⁵³ görs en bredare granskning utifrån förutbestämda områden som är avgörande för kvalitet i skolan. Under året har planerad kvalitetsgranskning även genomförts vid skolor som nyligen omfattats av planerad tillsyn.

Tematisk kvalitetsgranskning

Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskningar utförs i syfte att granska utbildningens eller verksamhetens kvalitet inom ett avgränsat område utifrån en analys av behov och risker. Granskningen leder till verksamhetsbeslut och det övergripande resultatet publiceras vanligen i rapportform (se vidare under avsnitt 1.4.1).

Under 2024 har Skolinspektionen avslutat nio tematiska kvalitetsgranskningar, vilket är färre än 2023 (tio). Även antalet skolor och verksamheter som omfattats har minskat och uppgick till 267 (295). Flera av granskningarna har inriktats mot teman och områden som tidigare inte varit föremål för kvalitetsgranskning. Exempel på det är kvalitetsgranskningen *Elevens hela dag som utgångspunkt för stöd*.⁵⁴ Skolinspektionens bild är att flera av de rapporter som publicerats under 2024 har mötts av intresse från bland annat media, forskare och beslutsfattare utöver att granskningarna riktas till huvudmän och sprids inom hela skolsektorn.

Resultat från granskningarna visar att stora behov av utveckling finns inom de granskade huvudmännens och skolornas arbete inom de utvalda områdena, vilket tyder på hög träffsäkerhet i urval av granskningsobjekt och val av inriktning. I Skolinspektionens kvalitetsgranskning av *Undervisning i källkritiskt förhållningssätt* hade 25 av de 30 granskade gymnasieskolorna behov av att utveckla arbetet med att undervisa eleverna i ett källkritiskt förhållningssätt.⁵⁵

Produktion

Sammanlagt har sex tematiska kvalitetsgranskningar (nio) publicerats under 2024. Ytterligare tre tematiska kvalitetsgranskningar är genomförda men ej publicerade. Därutöver har en kartläggning genomförts. Antalet skolor och verksamheter som besökts i slutförda kvalitetsgranskningar under år 2024 var 220 (256). Vid årsskiftet 2024/2025 hade sex nya tematiska kvalitetsgranskningar (sju) påbörjats.

Planerad kvalitetsgranskning

Planerad kvalitetsgranskning utgår från ett antal förutbestämda områden. Inom varje område bedömer myndigheten hur skolan och huvudmannen uppnår Skolinspektionens kvalitetskriterier i förhållande till tre nivåer. Ett syfte med planerad kvalitetsgranskning är att kunna ge en nyanserad återkoppling på områden som är centrala för

⁵³ Planerad kvalitetsgranskning infördes den 1 juli 2023 och ersatte då regelbunden kvalitetsgranskning. Förändringen innebär i sak endast ett namnbyte för granskningsformen.

⁴⁹ Skolinspektionen (2024) *Elevens hela dag som utgångspunkt för stöd*. Dnr 2022:11512.

⁵⁵ Skolinspektionen (2024) *Undervisningen i källkritiskt förhållningssätt*. Dnr 2022:8455.

skolors kvalitet till skolor och huvudmän så att de kan utveckla kvaliteten ytterligare (se vidare under avsnitt 1.4.2).

Under 2024 har Skolinspektionen fattat 481 beslut (425), vilket är det högsta antalet beslut sedan inspektionsformen infördes 2018.

I 15 procent (19) av de 456 skolenhetsbeslut som fattats under 2024 bedömdes skolan uppfylla kvalitetskriterierna i hög utsträckning inom samtliga bedömningsområden som utreds på skolenhetsnivå. I resterande 85 procent (81) av besluten bedömdes skolan kunna höja verksamhetens kvalitet inom ett eller flera bedömningsområden.

Den planerade kvalitetsgranskningen bidrar till att uppfylla Skolinspektionens målformulering om att värna flickors och pojkars lika rättigheter i skolan. Bland annat granskas i vilken utsträckning rektor leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete.

Produktion

Sammanlagt har 481 beslut fattats inom planerad kvalitetsgranskning under 2024 jämfört med 425 år 2023.

Sammanfattande bedömning av verksamhetsgrenen kvalitetsgranskning

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att kvalitetsgranskningen bidragit till att uppfylla myndighetens målformuleringar och att resultatet varit **gott** under 2024.

Inom verksamhetsgrenen tematisk kvalitetsgranskning visar resultat från flera granskningar att behov av utveckling finns inom många av de granskade huvudmännens och skolornas arbete inom de utvalda områdena, vilket tyder på hög träffsäkerhet i urval av granskningsobjekt och val av inriktning. Flera av granskningarna har inriktats mot teman och områden som tidigare inte varit föremål för kvalitetsgranskning och teman där myndigheten bedömer att risker finns. Kostnaden per granskningsrapport och även per skola/verksamhet för vilka granskningsbeslut har fattats har minskat, vilket tyder på ökad effektivisering i arbetet.

Inom den planerad kvalitetsgranskningen har antalet beslut som fattats varit det högsta sedan inspektionsformen infördes. Även inom denna granskningsform har kostnaden per skola/verksamhet för vilka granskningsbeslut fattats minskat.

Ekonomi – kvalitetsgranskning totalt

Total kostnad för kvalitetsgranskning

Den totala kostnaden för kvalitetsgranskning uppgick år 2024 till 224 040 tkr (motsvarande kostnad var 228 314 tkr år 2023 och 196 503 tkr år 2022).

Delkostnader för undergrenar inom kvalitetsgranskning och deras prestationskostnader presenteras i slutet av respektive avsnitt nedan.

Skolinspektionens totala kostnad för kvalitetsgranskning ligger i nivå med föregående år. Skolinspektionen har arbetat med att öka effektiviteten inom både tematisk och

planerad kvalitetsgranskning, vilket har resulterat i lägre kostnader jämfört med föregående år.

1.4.1 Tematisk kvalitetsgranskning

Inriktning för tematiska kvalitetsgranskningar väljs utifrån en analys och kan till exempel handla om undervisningens innehåll, skolans hantering av vissa frågor eller styrning och ledning. Skolinspektionen bedömer kvaliteten i arbetet hos ett urval av verksamheter, ofta ett 30-tal. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom granskade områden, följer myndigheten upp om verksamheterna vidtagit åtgärder.

De tematiska kvalitetsgranskningarna bedrivs i projektform. Forskare och andra sakkunniga kan anlitas som experter som knyts till projektet. Granskningarna leder till verksamhetsbeslut och i regel till en övergripande rapport. Ett syfte med rapporten är att bidra till utveckling även vid de verksamheter som inte omfattats av granskningen. Rapporterna används också i nationella sammanhang, till exempel i statliga utredningar.

Skolinspektionens resultat presenteras också vid exempelvis konferenser och digitala seminarier. Läs mer om detta i avsnitt 1.7 under rubriken *Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat*.

År 2024 har Skolinspektionen publicerat sex tematiska kvalitetsgranskningsrapporter. Alla granskningar har genomförts på skolenhetsnivå, där i några granskningar även anordnare inom kommunal vuxenutbildning ingått. Följande rapporter har publicerats:

- Tematisk kvalitetsgranskning av elevens hela dag som utgångspunkt för stöd
- Tematisk kvalitetsgranskning av undervisningens kvalitet i gymnasieskolans yrkesämnen
- Tematisk kvalitetsgranskning av undervisningens kvalitet i särskild undervisningsgrupp
- Tematisk kvalitetsgranskning av lärares arbete för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval
- Tematisk kvalitetsgranskning av undervisningen i källkritiskt förhållningssätt
- Tematisk kvalitetsgranskning av skolors arbete med extra studietid på mellan- och högstadiet

Under året har även en kartläggande granskning publicerats:

- Kartläggning av undervisningstid i kommunal vuxenutbildning.

Utöver de publicerade rapporterna har även följande kvalitetsgranskningar genomförts 2024:

- Tematisk kvalitetsgranskning av högstadiets arbete med kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer
- Tematisk kvalitetsgranskning av gymnasieskolans arbete med kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer
- Tematisk kvalitetsgranskning av rektors arbete för rättvisande och likvärdiga betyg inom kommunal vuxenutbildning på entreprenad

Vid årsskiftet 2024/2025 pågick ytterligare sex tematiska kvalitetsgranskningar. Dessa är:

- Tematisk kvalitetsgranskning av arbetet för att fler barn ska delta i utbildning i förskolan
- Tematisk kvalitetsgranskning av kvaliteten i engelskspråkig undervisning när den ges i andra ämnen än språk
- Tematisk kvalitetsgranskning av studie- och yrkesvägledningen i kommunal vuxenutbildning
- Tematisk kvalitetsgranskning av sexualitet, samtycke och relationer i högstadiet i den anpassade grundskolan
- Tematisk kvalitetsgranskning av kommuners arbete med ägar- och ledningsprövning av fristående förskolor
- Tematisk kvalitetsgranskning av huvudmannens ansvarstagande för kvalitet i utbildningar inom komvux på entreprenad genom avtal

Besök i genomförda kvalitetsgranskningar

Tabell 17: Antal skolor/verksamheter som besökts i genomförda tematiska kvalitetsgranskningar under år 2024⁵⁶, 2023 och 2022

Verksamhetsform	Huvudman	2024	2023	2022
Antal projekt totalt		9	9	6
Förskola	Kommunal	30		
	Fristående			
Förskoleklass	Kommunal		20	
	Fristående		10	
Grundskola	Kommunal	70	121	84
	Fristående	47	59	34
Gymnasieskola	Kommunal	21	14	10
	Fristående	9	16	4
Anpassad skola	Kommunal	1		
	Fristående			
Särskilda utbildningsformer	Kommunal			
	Fristående			
Kommunal vuxenutbildning	Kommunal	42	16	14
Huvudman	Offentlig			23
	Enskild			7
Totalt antal verksamheter		220	265	176

⁵⁶ År 2024 införs en ny redovisningsprincip som innebär att alla beslut redovisats som skett under året 2024. Tidigare år har beslut redovisats när rapporten är publicerad, vilket även betyder att beslut har tagits tidigare än det angivna året. Förändringen kan innebära att det kan finnas en underrapportering för 2023 då opublicerade granskningar inte redovisades 2023. Exempelvis kan nämnas att inom skolformerna anpassad grundskola genomfördes 14 besök och i sameskolan ett besök under det året.

Under 2024 har antalet besök i genomförda tematiska kvalitetsgranskningar minskat jämfört med tidigare år. Detta är en konsekvens av att antalet skolor som omfattats av granskning har varit färre.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation⁵⁷

Den totala kostnaden för verksamheten tematisk kvalitetsgranskning år 2024 var 80 947 tkr (motsvarande kostnad var 89 071 tkr år 2023 och 101 902 tkr år 2022).

Den genomsnittliga kostnaden för de sex kvalitetsgranskningar som avslutades med en publicerad rapport år 2024 var 6 385 tkr (motsvarande kostnad var 8 896 tkr år 2023 och 9 174 tkr år 2022).

Kostnad per skola/verksamhet för vilka granskningsbeslut fattats var 215 tkr år 2024 (motsvarande kostnad var 297 tkr år 2023 och 315 tkr 2022).

Skolinspektionen har arbetat med att effektivisera arbetet inom tematisk kvalitetsgranskning. Detta har resulterat i lägre totalkostnad, lägre kostnad per avslutad granskning och lägre kostnad per granskningsbeslut jämfört med föregående år.

1.4.2 Planerad kvalitetsgranskning

Utgångspunkten för denna granskningsform⁵⁸ är att myndigheten via inspektion ska ha en god närvaro på skolor och hos huvudmän, men att typen av inspektion ska vara anpassad efter verksamhetens behov. De skolor och huvudmän som inte uppvisar stora risksignaler kan ändå ha behov av att utveckla kvaliteten i sin verksamhet. Genom att granska kvaliteten på dessa skolors och huvudmäns utbildning kan myndigheten bidra till att identifiera utvecklingsbehov.

Vid granskning av grund- och gymnasieskola görs bedömningar inom fyra områden. Vid anpassad grund- och gymnasieskola omfattas fem områden och vid granskning av huvudman i regel två.⁵⁹ Inom varje område bedömer myndigheten i vilken grad skolan och huvudmannen uppnår Skolinspektionens kvalitetskriterier i förhållande till tre nivåer: *I hög utsträckning*, *I flera delar* och *I låg utsträckning*. Om bedömningen landar i

⁵⁷ Vid beräkning av kostnad per prestation har aktuella gransknings totala kostnader, oavsett vilket år de fallit ut, summerats och lagts till grund för uträkningen.

⁵⁸ Den första juli 2023 bytte regelbunden kvalitetsgranskning namn till planerad kvalitetsgranskning.

⁵⁹ Skolinspektionen bedömer kvaliteten på grund- och gymnasieskolors arbete inom bedömningsområdena: rektors ledarskap, undervisning, trygghet och studiero samt bedömning och betygssättning. För anpassad grund- och gymnasieskola bedöms fem områden på skolenhetsnivå: rektors ledarskap, undervisning, social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet samt bedömning och betyg. Därtill görs alltid en bedömning inom bedömningsområdet huvudmannens styrning och stöd. Bedömningen avser huvudmannens arbete kopplat till den specifika skolenheten som granskas. Huvudmän för grund- och gymnasieskolor bedöms i regel för sitt arbete inom huvudmannens uppföljning och analys samt huvudmannens kompensatoriska åtgärder. Mindre huvudmän med enbart en skolenhet inom grund- eller gymnasieskola bedöms endast inom bedömningsområdet huvudmannens styrning och stöd.

någon av de två sistnämnda nivåerna får verksamheten i besluten ett eller flera utvecklingsområden med rekommendationer som syftar till att höja kvaliteten inom området. När Skolinspektionen besöker skolor och huvudmän uppmärksammar inspektörerna därför både det som är välfungerande och de delar där kvaliteten är låg och behöver utvecklas.

I samband med ett granskningsbeslut genomför Skolinspektionen en muntlig återföring av beslutet till skolan eller huvudmannen. Vid en viss angiven tidpunkt efter beslutet ska huvudmannen redovisa till myndigheten vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden.

Tabell 18: Planerad kvalitetsgranskning, beslut på huvudmannanivå och skolenhetsnivå, efter typ av huvudman år 2024, 2023 och 2022

	Antal beslut på huvudmannanivå			Antal beslut på skolenhetsnivå		
	2024	2023	2022	2024	2023	2022
Offentlig	22	14	20	319	306	132
Enskild	3	1	2	137	104	38
Totalt	25	15	22	456⁶⁰	410⁶¹	170⁶²

Under 2024 har Skolinspektionen fattat totalt 481 beslut (425) inom ramen för planerad kvalitetsgranskning, vilket motsvarar en ökning med 13 procent gentemot föregående år. Av besluten avsåg 25 huvudmannanivå och 456 skolenhetsnivå. Av de 481 besluten har 20 fattats i ärenden som omfattat vissa skolor som nyligen omfattats av tillsyn och därefter av planerad kvalitetsgranskning (*se även 1.4 Kvalitetsgranskning, Utveckling av kvalitetsgranskning*).

Totalt under 2024 fattades 108 skolenhetsbeslut (100) som inkluderade en bedömning av skolenhetens huvudman, varav 50 av dessa beslut avsåg anpassad grund- eller gymnasieskola.⁶³

Av de 25 huvudmän som fått ett huvudmannabeslut under 2024 bedömdes 4 uppfylla kvalitetskriterierna i hög utsträckning inom båda bedömningsområdena som ingår i granskningen. Av övriga 21 huvudmän bedömdes 3 kunna höja kvaliteten på sitt arbete inom ett bedömningsområde, och resterande 18 inom båda områdena.

I 15 procent av skolenhetsbesluten 2024 bedömdes skolan uppfylla kvalitetskriterierna i hög utsträckning inom samtliga fyra bedömningsområden som utreds på skolenhetsnivå. I resterande 85 procent av besluten hade skolan minst ett utvecklingsområde. I cirka vart femte beslut bedömdes skolan ha behov av att förbättra sitt arbete inom alla fyra områden.

⁶⁰ 108 av besluten inkluderade huvudmannabedömningar.

⁶¹ 100 av besluten inkluderade huvudmannabedömningar.

⁶² 60 av besluten inkluderade huvudmannabedömningar.

⁶³ För anpassad grund- och gymnasieskola görs alltid en bedömning av området huvudmannens styrning och stöd kopplat till den specifika skolenheten inom ramen för skolenhetsbeslutet, oberoende av hur många skolenheter huvudmannen har inom anpassad grund- eller gymnasieskola. Detta innebär att samma huvudman kan få flera och olika bedömningar i olika skolenhetsbeslut.

Skolinspektionen har under 2024 fattat totalt 409 uppföljningsbeslut (224). I avsnitt 1.7 finns mer att läsa kring myndighetens uppföljning och effekter av planerad kvalitetsgranskning.

Under 2024 var rektors ledarskap det vanligaste bedömningsområdet för grundskolan att få utvecklingsområde inom, då det i 72 procent av dessa beslut fanns utvecklingsområden inom bedömningsområdet. För gymnasieskolan var det jämnt mellan undervisning och rektors ledarskap, då det i 55 respektive 54 procent av besluten fanns utvecklingsområden inom bedömningsområdena.

I beslut för anpassad grundskola var bedömning och betyg respektive rektors ledarskap de vanligaste bedömningsområdena på skolenhetsnivå att få utvecklingsområde inom, då 66 respektive 60 procent hade utvecklingsområde inom bedömningsområdena. I beslut för anpassad gymnasieskola var det vanligast med utvecklingsområde inom rektors ledarskap, då 80 procent av dessa beslut hade utvecklingsområde inom bedömningsområdet. Observera dock att andelarna för anpassad gymnasieskola endast baseras på 15 beslut och bör tolkas med försiktighet.

Utöver de fyra bedömningsområdena på skolenhetsnivå ingår alltid bedömningsområdet huvudmannens styrning och stöd i besluten för anpassad grund- och gymnasieskola. I 66 respektive 60 procent av dessa beslut fanns utvecklingsområden inom bedömningsområdet.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten planerad kvalitetsgranskning var 143 093 tkr år 2024 (motsvarande kostnad var 139 244 tkr år 2023 och 94 601 tkr år 2022).

Kostnad per skola/verksamhet för vilka beslut fattats var 297 tkr år 2024 (motsvarande kostnad var 328 tkr år 2023 och 493 tkr år 2022).

Den totala kostnaden för planerad kvalitetsgranskning har ökat något jämfört med föregående år, då fler planerade granskningar har genomförts under 2024. Effektivare arbetssätt har bidragit till en lägre kostnad per beslut.

1.5 Övrig rapportering och övriga särskilda redovisningskrav i regleringsbrev avseende tillsyn och kvalitetsgranskning

1.5.1 Skolenkäten

Skolenkäten är en återkommande webbundersökning som Skolinspektionen riktar till elever i årskurs 5, 8 och gymnasiets år 2, vårdnadshavare till barn i förskoleklass, grund- och anpassad grundskola samt undervisande lärare i grund- och gymnasieskolor. Undersökningens syfte är att utgöra underlag till Skolinspektionens granskningar. Skolenkäten är en totalundersökning i de utvalda målgrupperna och riktar till rikets samtliga grundskolor och anpassade grundskolor samt gymnasieskolor under en tvåårsperiod. Varje år deltar hälften av landets skolor i Skolenkäten. Urvalet görs på huvudmannanivå. Det år som en huvudman deltar, ingår dess samtliga skolenheter i enkätomgången.

Resultaten från Skolenkäten utgör ett viktigt underlag vid både tillsyn och kvalitetsgranskning och är en del av myndighetens risk- och väsentlighetsanalys. Enkätens frågor utgår från de områden som Skolinspektionen granskar med särskilt fokus på sådant som kan vara svårt att få grepp om via andra källor, till exempel om eleverna känner sig trygga i sin skola.

År 2024 deltog 3 096 skolenheter (3 221) från 520 huvudmän (491). Totalt omfattade Skolenkäten under 2024 närmare 400 000 enkätsvar (409 000).

Resultatet från Skolenkäten publiceras på Skolinspektionens webbplats. I totalrapporten för 2024 års enkätomgång framgår vilka offentliga och enskilda huvudmän som ingick i undersökningen.⁶⁴ Rapporter på skolenhets- och huvudmannanivå finns även publicerade på Skolverkets webbplats.⁶⁵

Ett urval av resultat från Skolenkäten används även i Skolverkets Utbildningsguide⁶⁶ och i Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) Öppna jämförelser samt databasen Kolada avseende grund- och gymnasieskolan.⁶⁷

⁶⁴ Skolinspektionens webbplats: <https://www.skolinspektionen.se/skolenkaten/resultat-fran-skolenkaten/resultat-skolenkaten-2024/2024-11-11>).

⁶⁵ Skolverkets webbplats: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-rapporter-och-beslut-fran-skolinspektionen?sok=SokSE&skola=34135484&kommun=&termin=VT2024&run=1> (hämtad 2024-11-11).

⁶⁶ <https://utbildningsguiden.skolverket.se/> (hämtad 2024-11-11).

⁶⁷ Sveriges Kommuner och Regioners webbplats: <https://skr.se/skr/skolakulturfratid/forskolagrundochgymnasieskolakomvux/jamforresultatinomskolomradet.84444.htm> | (hämtad 2024-11-11).

1.5.2 Utökning av myndighetens tillsyn och kvalitetsgranskning

Återrapportering

Skolinspektionen ska redovisa hur myndigheten har utökat sin tillsyn och kvalitetsgranskning.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2024)

Skolinspektionen har fattat fler beslut inom tillsyn och kvalitetsgranskning under 2024 jämfört med föregående år. Samtidigt som Skolinspektionen utökar inspektionsverksamheten eftersträvas en god balans mellan tillsyn och kvalitetsgranskning, men med tyngdpunkt på tillsyn. Vilka inspektionsformer som ska finnas inom verksamhetsgrenarna och hur omfattande dessa ska vara planeras år för år inom ramen för myndighetens läsårsplan.

Skolinspektionen ser ett behov av att balansera verksamhetsgrenarna tillsyn och kvalitetsgranskning samt att balansera djupa inspektioner med mer avgränsade. Myndighetens strategi för inspektion av huvudmän och skolor syftar till att verksamheten ska få ett så brett genomslag som möjligt och ha en reell påverkan på barns och elevers utbildning. Det möjliggörs dels genom att myndigheten inspekterar de skolor och huvudmän där det bedöms finnas störst behov, dels genom att myndigheten har en god närvaro i skolan och inspekterar en betydande andel skolor varje år.

Skolinspektionen prioriterar ett urval av skolor baserat på risk. Det gäller till exempel riktad tillsyn, planerad tillsyn samt tematisk tillsyn och tematisk kvalitetsgranskning där myndigheten granskar särskilt utvalda områden. Det är samtidigt viktigt att myndigheten inte alltför snävt prioriterar inspektionsformer som går på djupet och kräver mycket resurser. En följd skulle kunna bli att för få skolor inspekteras och att många skolor inte får besök. Genom att balansera mer omfattande inspektioner med mer begränsade kan Skolinspektionen möjliggöra en högre närvaro i landets skolor och därmed även fatta fler beslut. Myndigheten arbetar också löpande med effektivisering och förenkling av inspektionsformerna.

Inom tillsynerna introducerade Skolinspektionen det nya arbetssättet planerad tillsyn inom grundskola och gymnasieskola under 2023. Från och med 2024 genomförs även planerad tillsyn på skolnivå inom anpassad skola. Under 2024 har antalet beslut inom planerad tillsyn på skolenhetsnivå ökat i jämförelse med föregående år, samtidigt som riktad tillsyn minskat.

Riktad tillsyn genomförs både på generell nivå och på individnivå under läsåret. Riktad tillsyn genomförs även vid skolor och huvudmän som omfattas av den så kallade tvåårsregeln. Det innebär att myndigheten behöver följa upp, inom två år från det föregående grundbeslutet, ifall ett nytt allvarligt missförhållande uppstått i verksamheten.

Inom tematisk tillsyn har myndigheten fattat betydligt fler beslut 2024 jämfört med föregående år. Det beror till stor del på att fyra av de sex tematiska tillsyner som startade under året genomfördes med fokus på ett tydligt avgränsat område där det bedömts föreligga särskild risk. Det medför att inspektionerna går snabbare att genomföra och tar mindre resurser i anspråk. Under året har myndigheten även genomfört ett arbete

med att tydliggöra planeringskedjorna för tematisk tillsyn och tematisk kvalitetsgranskning i syfte att öka effektiviteten i projekten. Antalet beslut inom tematiska kvalitetsgranskningar har minskat under 2024 jämfört med föregående år. Skolinspektionen har startat sex tematiska kvalitetsgranskningar under året.

Myndigheten fortsätter med planerad kvalitetsgranskning av grund- och gymnasieskola. I detta ingår planerad kvalitetsgranskning för anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola. Inom planerad kvalitetsgranskning har en ökning skett av antalet beslut jämfört med föregående år, i enlighet med myndighetens intentioner. Inom planerad kvalitetsgranskning har myndigheten genomfört den vid skolor som nyligen omfattats av planerad tillsyn. Kriteriet för skolor som omfattats av det är att de ska ha svaga kunskapsresultat, ligga högt på andra riskfaktorer och att de redan har fått tillsyn.

1.5.3 Fristående skolor med konfessionell inriktning och andra skolor där det förekommer konfessionella inslag

Uppdrag

Skolinspektionen ska redovisa erfarenheter och slutsatser från myndighetens granskning av fristående skolor med konfessionell inriktning och andra skolor där det förekommer konfessionella inslag i utbildningen.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2024)

Antalet skolor med konfessionell inriktning var 2024 något färre än under 2023 – 53 grundskolor och 5 gymnasieskolor. Samtliga nu verksamma skolor med konfessionell inriktning är fristående och drivs av 51 olika huvudmän. Det rör sig i huvudsak om mindre huvudmän, där merparten är stiftelser eller föreningar som är huvudmän för endast en skola vardera. Tre av huvudmännen är ansvariga för vardera två skolor, medan en huvudman driver fyra grundskolor och en gymnasieskola.

Av samtliga skolor med konfessionell inriktning har 48 skolor (varav 3 gymnasieskolor) berörts av någon form av granskning under 2024. Av huvudmännen har tio berörts av ägar- och ledningsprövning eller prövning av ekonomiska förutsättningar.

Granskning av att undervisningen är saklig och icke-konfessionell

Med anledning av regeringsuppdrag har undervisningen vid 28 skolor med konfessionell inriktning, varav tre gymnasieskolor, granskats genom tillsyn. Vid 16 av skolorna identifierades brister avseende att undervisningen ska vara icke-konfessionell. Bristande saklighet i undervisningen identifierades vid åtta av skolorna. Sju av skolorna har fått uppföljningsbeslut där bristerna konstateras åtgärdade. Vid en av skolorna bedömdes att bristerna avseende saklighet i undervisningen och att undervisningen ska vila på vetenskaplig grund vara så pass allvarliga att huvudmannen förelades att vid vite åtgärda bristerna. Bristerna i undervisningen, tillsammans med brister som rörde att verksamheten i strid med godkännandet inte bedrevs vid en skolenhet, bedömdes vidare utgöra ett allvarligt missförhållande. Ett exempel på bristerna i undervisningen

var att ovetenskapliga ifrågasättanden av evolutionsteorin framställdes som vetenskapliga. I 15 av skolorna identifierades också andra brister, däribland rörande garanterad undervisningstid och lärarnas behörighet.

Övrig tillsyn och kvalitetsgranskning

Fem grundskolor med konfessionell inriktning har under 2024 berörts av beslut inom *planerad kvalitetsgranskning*. De utvecklingsbehov som har identifierats i dessa granskningar har inte berört konfessionella inslag eller saklighet i undervisningen utan varit av mer generell art. I två av skolorna har utvecklingsbehov identifierats även vad gäller huvudmannens stöd och styrning.

En skola har under 2024 fått ett uppföljningsbeslut inom ramen för *planerad tillsyn*. Skolan bedömdes ha kvarstående brister inom några områden, dock inte relaterade till skolans konfessionella inriktning. En skola är aktuell i ett pågående ärende för tillsyn under första verksamhetsåret. Fyra skolor med konfessionell inriktning har under året berörts av *tematisk tillsyn*, varav en skola fick ett föreläggande gällande betyg och betygskatalog och en skola fick en anmärkning gällande extra studietid.

Vid sidan av den tillsyn som genomförts med anledning av regeringsuppdrag har sex skolor⁶⁸ med konfessionell inriktning berörts av riktad tillsyn under 2024. För två skolor finns pågående ärenden, för en skola fattades beslut om att avskrivna ärendet och fyra skolor har fått tillsynsbeslut under året⁶⁹. Två av dessa skolor har i besluten fått föreläggande om att åtgärda brister, varav bristerna vid den ena skolan rör konfessionella inslag.

Nio skolor med konfessionell inriktning, samtliga grundskolor, har varit aktuella i riktad tillsyn som rör ett individärende. Tre ärenden var vid årsskiftet pågående, medan övriga har avskrivits, det vill säga Skolinspektionen/BEO har beslutat att inte pröva ärendena. Tre av de avskrivna ärendena rörde kränkning mellan elever, övriga rörde kränkning mellan personal och elev.

Ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar

Nio huvudmän för skolor med konfessionell inriktning har bedömts inom ramen för ägar- och ledningsprövning eller prövning av ekonomiska förutsättningar och en huvudman är aktuell i ett pågående ärende. Av dessa huvudmän har sex bedömts uppfylla kraven. Två huvudmän har under 2024 fått föreläggande avseende ekonomiska förutsättningar. En av dessa huvudmän har även hunnit få ett uppföljningsbeslut, där bristerna konstateras avhjälpna. Slutligen har en huvudman prövats med anledning av en inkommen ansökan om godkännande som huvudman för ytterligare en skola, utöver den skola huvudmannen redan har tillstånd för. Huvudmannen bedömdes inte ha tillräckliga ekonomiska förutsättningar och ansökan avslogs därmed.

⁶⁸ En av dessa sex skolor ingick även i tillsynen med anledning av regeringsuppdraget.

⁶⁹ En skola har under 2024 både fått ett tillsynsbeslut och är aktuell i ett pågående ärende.

1.5.4 Risk- och väsentlighetsanalys

Återrapportering

Skolinspektionen ska vartannat år redogöra för hur myndighetens risk- och väsentlighetsanalys fångar upp grundskolor som har stora brister sett till i vilken mån eleverna når kunskapsmålen och då särskilt avseende behörighet till nationella program i gymnasieskolan.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2024)

I detta avsnitt redovisas hur Skolinspektionen fångar grundskolor med låg behörighet till gymnasieskolans nationella program i urval till inspektion.⁷⁰

Skolinspektionen använder en situationsanpassad inspektion för att på ett effektivt sätt bidra till förbättringar för så många elever som möjligt. Genom löpande analyser och bedömningar avgör myndigheten vilka skolor som ska inspekteras och med vilken inspektionsform.

Grundskolor med låg gymnasiebehörighet är väl representerade i risk- och väsentlighetsanalysen

För att välja ut skolor för planerad tillsyn genomför Skolinspektionen varje år en risk- och väsentlighetsanalys som omfattar hälften av landets grund- och gymnasieskolor. Kunskapsresultaten är den viktigaste faktorn i analysen, men även faktorer som studiemiljö och skolledning har en betydande påverkan på urvalet.

Inom planerad tillsyn prioriterar myndigheten skolor som uppvisar en allvarlig riskbild. Att tydligt kräva åtgärder när verksamheter inte uppnår lagstiftningens krav är en viktig del i att bidra till skolors och huvudmäns eget förbättringsarbete.

Sedan läsåret 2021/2022 har fyra urval för planerad tillsyn genomförts, där grundskolor med låg gymnasiebehörighet har varit väl representerade. Totalt har 27 procent av dessa skolor valts ut för planerad tillsyn, jämfört med genomsnittet på 7 procent för alla grundskolor med årskurs 9. Skillnaden visar att gymnasiebehörigheten har haft stort genomslag i risk- och väsentlighetsanalysen.

Det är dock inte endast grundskolor med låg gymnasiebehörighet som analyseras. Även skolor med låga kunskapsresultat på lägre stadier och gymnasieskolor ingår i analysen.

⁷⁰ Med låg andel behörighet till gymnasieskolans nationella program avses de 10 procent grundskolor med årskurs 9 som haft lägst behörighet 2019–2023. Femårsperioden valdes eftersom risk- och väsentlighetsanalysen också avser ett snitt över flera år.

Situationsanpassad inspektion för skolor med låga kunskapsresultat

Skolinspektionen har erfarenhet av att skolor med låga kunskapsresultat kan ha olika förutsättningar och risker. Därför är situationsanpassade inspektioner väl lämpade för att möta skolornas specifika behov. Många av skolorna har brister i förhållande till skolförfattningarnas krav, medan vissa har en högre kapacitet att förbättra kvaliteten ytterligare.

Skolor med låga kunskapsresultat kan väljas ut för planerad kvalitetsgranskning baserat på en samlad bedömning av deras situation. Den mer nyanserade återkopplingen från en sådan granskning ger stöd för skolornas utvecklingsarbete och kan bidra till att fler elever når utbildningsmålen. Sedan läsåret 2021/2022 har 42 procent av grundskolorna med låg andel elever som når behörighet för gymnasiestudier valts ut för planerad kvalitetsgranskning.

Varför vissa skolor inte väljs ut

Det finns flera skäl till att vissa grundskolor med låg andel elever som når gymnasiebehörighet inte väljs ut för en planerad inspektion. Hur ofta en skola kan väljas ut beror på vilken typ av urval som avses samt vilken inspektionsform det gäller. Skolor kan väljas bort om deras samlade riskbild är lägre än andra skolors. Skolor kan också väljas bort om de nyligen varit föremål för tillsyn. Skolinspektionen strävar efter att balansera behovet av tillsyn med att skolorna inte belastas i onödan, samtidigt som resurserna fördelas effektivt. Detta syftar till att ge skolorna möjlighet att arbeta långsiktigt med att genomföra de åtgärder som myndigheten beslutat om vid tidigare inspektioner. I tillsynen förekommer att uppföljningar genomförs en eller flera gånger innan eventuella brister anses vara åtgärdade.

Nästan 90 procent av grundskolorna med låg andel elever som når gymnasiebehörighet har dock inspekterats i någon form sedan 2019, vilket framgår mer detaljerat i avsnitt 1.5.6.

Skolor med låg gymnasiebehörighet i flera olika urval

Förutom planerad verksamhet är skolor med låg andel elever som når gymnasiebehörighet även väl representerade i andra urval. Urval av skolor för den riktad tillsynen görs utifrån en sammantagen bedömning av inkomna uppgifter om missförhållanden och annan information om skolorna, som till exempel andel behöriga elever till gymnasieskolan. Av grundskolor med låg andel elever som når gymnasiebehörighet har 49 procent blivit utvalda till en riktad tillsyn sedan 2019.

Skolinspektionen genomför även tematiska kvalitetsgranskningar och tillsyner, som fokuserar på specifika områden i skolan. Ett exempel är den tematiska tillsynen av garantin för tidiga insatser, där skolor granskats för att säkerställa att de uppfyller skolagens krav. I denna tillsyn ingick även skolor med låg andel elever som når gymnasiebehörighet. En sammanställning från den senaste femårsperioden visar att flera av dessa skolor har valts ut för tematiska granskningar och tillsyner. Mer information om detta presenteras i avsnitt 1.5.6.

Sammanfattningsvis använder Skolinspektionen flera olika urvalsanalyser för att fånga grundskolor där en låg andel elever klarar utbildningsmålen. Genom att anpassa inspektionerna efter skolornas behov och förutsättningar säkerställer myndigheten att insatserna bidrar till att stärka skolornas kvalitet och elevers möjligheter att nå målen.

Skolinspektionens utmaning med tillgängliga data

För att besvara återrapporteringskravet om Skolinspektionens risk- och väsentlighetsanalys studeras de tio procent av grundskolorna i årskurs 9 som haft lägst behörighet till gymnasieskolans nationella program under åren 2019–2023. Skolinspektionen har använt statistik som Skolverket publicerar. I dagsläget har Skolinspektionen endast tillgång till den statistik som Skolverket publicerar då den tidsbegränsade sekretessbrytande bestämmelsen i offentlighets- och sekretesslagen inte omfattar Skolinspektionen. Detta innebär exempelvis att Skolinspektionen saknar uppgifter om genomsnittliga kunskapsresultat över tid.

Den begränsade tillgången till skolinformation gör att Skolinspektionens urval och analyser blir mindre träffsäkra och av sämre kvalitet. I förlängningen kan detta drabba eleverna.

1.5.5 Behöriga lärare och förskollärare

Återrapportering

Skolinspektionen ska redovisa hur huvudmän och rektorer arbetar för att säkerställa att behöriga förskollärares och lärares arbetsuppgifter i så stor utsträckning som möjligt är undervisning och uppgifter som hör till undervisningen samt hur huvudmän och rektorer säkerställer att personal får nödvändig kompetensutveckling.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2024)

Under 2024 har Skolinspektionen följt upp vilka åtgärder som vidtagits efter en tematisk kvalitetsgranskning av huvudmäns och rektorers ansträngningar för att öka andelen behöriga lärare i grundskolan. Sammanlagt 21 av de 30 huvudmän som ingick i granskningen bedömdes behöva utveckla någon eller några aspekter av sitt arbete för att öka andelen behöriga lärare. Flera utvecklingsområden identifierades kopplade till arbetet med behörighetsgrundande utbildning, till exempel att kartlägga behovet av sådan utbildning hos befintliga lärare samt att informera om och stödja lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning.

Av huvudmännens redovisningar framgår att flera åtgärder har vidtagits för att kartlägga behovet av behörighetsgrundande utbildning och skapa förutsättningar för lärare att delta i sådan utbildning. Till exempel har huvudman och rektor förfinat kartläggningen av lärarnas behörighet i förhållande till behovet av behöriga lärare, och underlaget används vid tjänstefördelning, i rekryteringsarbetet och för att planera för behörighetsgrundande utbildning. En huvudman har utvecklat kartlägningsarbetet genom att anställa en utvecklingsledare, och numera genomförs en systematisk kartläggning för att se över intresset för behörighetsgrundande utbildning och vilka behov som finns av exempelvis individuell coachning på huvudmannens samtliga skolenheter. För

sex av de skolor som ingick i granskningen redovisar huvudmännen att andelen behöriga lärare har ökat, och några huvudmän anger att de i större utsträckning än tidigare också tar hänsyn till lärarnas behörigheter i arbetet med tjänstefördelningen. Detta för att se till att lärarna i så stor utsträckning som möjligt undervisar i de årskurser och ämnen som de är behöriga för.

Skolinspektionens uppföljning visar också i flera fall att rektor och lärare numera diskuterar frågan om lärares behörighet och möjligheten att utöka behörigheten, företrädesvis på medarbetarsamtal. Flera huvudmän har infört att någon form av kompetensutvecklingsplan upprättas för respektive lärare. Vidare beskriver huvudmännen att de har utvecklat sitt arbete med att informera om möjligheten till behörighetsgrundande utbildning och tagit fram riktlinjer för att kombinera studier och arbete. Flera huvudmän har kontaktat lärosäten för att undersöka möjligheten till samarbete, till exempel att utveckla former för arbetsintegrerat lärande. För åtta av de skolor som ingick i granskningen redovisar huvudmännen att lärare nu deltar i eller har sökt behörighetsgrundande utbildning.

Under 2024 har Skolinspektionen också följt upp vilka åtgärder som vidtagits efter en tematisk kvalitetsgranskning av huvudmäns och rektorers arbete för kvaliteten i undervisningen på förskolor som ligger i socioekonomiskt svagare områden. Granskningen omfattade 30 huvudmän och en förskoleverksamhet hos respektive huvudman, och hos sammanlagt 17 huvudmän fanns områden som behövde utvecklas. Till exempel framkom att nära hälften av rektorerna i de granskade verksamheterna behövde se över användningen av förskollärares kompetens och ge förskollärarna reella möjligheter att ta ansvar för undervisningen. Det handlade då främst om att rektorn inte tydliggjort förskollärarnas ansvar för undervisningsuppdraget och skapat en arbetsfördelning på förskolan som möjliggjorde detta ansvar, samt att förskollärarnas möjligheter till att samplanera, genomföra och sambedöma undervisningen var begränsade. I granskningen identifierades däremot inte några utvecklingsområden kopplade till rektors arbete för att höja personalens samlade kompetens, till exempel genom möjligheter för personalen att delta i kompetenshöjande insatser.

I Skolinspektionens uppföljning av vidtagna åtgärder efter granskning framkommer att flera rektorer arbetat fram en tydligare organisation kring förskollärarnas planeringstid, samt följer upp att tiden också används till planering av undervisningen. Flera rektorer har även genomfört schemajusteringar för att möjliggöra för förskollärare att träffas och samplanera. Rektorerna har även tydliggjort personalgrupperns olika ansvar, både genom dialog med personalen och genom att tydligare dokumentera detta, exempelvis genom att ta fram uppdragsbeskrivningar för olika yrkesgrupper.

Under hösten 2024 initierade Skolinspektionen en tematisk tillsyn med fokus på anställning av lärare, där syftet är att granska och bedöma att endast legitimerade lärare tillsvidareanställs såvida de inte omfattas av något undantag. Tillsynen kommer att slutföras under våren 2025.

1.5.6 Grundskolor med liten andel behöriga till gymnasieskolans nationella program

Återrapportering

Skolinspektionen ska årligen redovisa till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) hur och med vilket resultat grundskolor med liten andel behöriga till gymnasieskolans nationella program över tid har granskats av myndigheten samt vilka åtgärder som vidtagits av huvudmännen.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2024)

I detta avsnitt redovisas i vilken utsträckning grundskolor med låg gymnasiebehörighet har blivit inspekterade över tid, vad Skolinspektionen sett i de skolor vi inspekterat och vilka åtgärder huvudmän vidtagit med anledning av inspektionen. Under framför allt 2020, 2021 och 2022 finns på grund av covid-19-pandemin en skillnad mellan urval och genomförda besök.

Majoriteten av grundskolor med låg gymnasiebehörighet har inspekterats över tid

Drygt 90 procent av grundskolor med låg behörighet till gymnasieskolans nationella program har inspekterats av Skolinspektionen sedan 2019. Skolorna har valts ut genom olika urvalsmetoder och till olika inspektionsformer. Vissa av skolorna har även inspekterats mer än en gång. Skolinspektionens metod för att välja ut skolor till inspektion har utvecklats över tid för att bättre möta behoven. Skolinspektionen använder sig av en situationsanpassad inspektion och gör löpande analyser och bedömningar för att avgöra vilken inspektionsform som är mest ändamålsenlig.

Tillsyn är den inspektionsform som används när skolor uppvisar en allvarlig riskbild för att eleverna inte får den utbildning de har rätt till. Drygt sex av tio av grundskolorna med låg gymnasiebehörighet har blivit föremål för tillsyn. Tillsynen har antingen varit en riktad tillsyn, planerad tillsyn eller en tematisk tillsyn. Riktad tillsyn har varit den vanligaste inspektionsformen.

Kvalitetsgranskning är den inspektionsform som används för en mer nyanserad återkoppling. De skolor som inte uppvisar stora risksignaler kan ändå ha behov av att utveckla kvaliteten i sin verksamhet. Genom att granska kvaliteten på dessa skolors utbildning kan myndigheten bidra till att identifiera utvecklingsbehov. Nästan sex av tio av grundskolorna med låg gymnasiebehörighet har granskats i en kvalitetsgranskning. Granskningen kan antingen ha varit en planerad eller en tematisk kvalitetsgranskning. Den vanligaste formen har varit planerad kvalitetsgranskning.

Skolor som inte har inspekterats

Av grundskolor med låg gymnasiebehörighet är det 14 skolor som inte har inspekterats sedan 2019. Anledningen till att dessa skolor inte inspekterats har olika förklaringar. Fyra av skolorna har lagts ner eller bytt skolenhetskod under 2024. Av de kvarvarande tio skolenheterna är fyra skolenheter utvalda för inspektion inför läsåret 2024/2025 och har därför inte fått beslut ännu. De resterande skolorna har inte valts ut på grund av att de uppvisat en lägre sammantagen riskbild än utvalda skolor eller

att de inte ingått i några av de teman som granskats sedan 2019. Skolinspektionen kommer fortsätta följa upp kunskapsresultat och annan information, och inspektion kommer genomföras utifrån en samlad bedömning av skolornas situation.

Flera olika åtgärder för att rätta brister

Av de skolor med låg gymnasiebehörighet som fått en tillsyn sedan 2019 har Skolinspektionen konstaterat en eller flera brister i drygt sex av tio skolor. De vanligaste områdena med brister inom planerad tillsyn har varit *Extra anpassningar och särskilt stöd* samt *Trygghet och studiero*⁷¹. De vanligaste bristerna inom den riktade tillsynen har varit *Extra anpassningar och särskilt stöd* och *Förebyggande arbete för att skapa trygghet*.⁷² Brister inom dessa två områden har även varit vanliga tidigare år för skolor med låga kunskapsresultat. Skolinspektionen arbetar situationsanpassat när myndigheten följer upp ärenden. Uppföljningar kan ske på olika sätt, till exempel genom intervjuer, lektionsobservationer och granskning av inskickade dokument.

De uppföljningsbeslut som tillkommit i år, för skolor med låg gymnasiebehörighet, innehåller liknande åtgärder mot brister som redovisats både 2022 och 2023. Skolinspektionen kan även 2024 se att huvudmän förtydligat och infört nya rutiner och riktlinjer på skolorna för att åtgärda brister inom områden som rektors ledarskap, trygghet och studiero, och undervisning. De nya rutinerna och riktlinjerna kan handla om nya/uppdaterade rutiner kring bland annat kränkande språkbruk, ordningsregler, störningar och konflikthantering. Rutiner har också utvecklats för att komma till rätta med brister inom extra anpassningar och särskilt stöd. Det kan då handla om att lärarnas och elevhälsans ansvar för att identifiera och utreda elever i behov av stöd förtydligats.

Rutiner för det kollegiala samarbetet har stärkts, till exempel vad gäller lektionsplanering och kompetensutveckling har skett genom utbildning inom metoder för att skapa studiero samt kring frågor om våld, bemötande samt norm- och värdesystem. En gemensam lektionsstruktur har införts så att lektionens syfte, start och avslut blir tydligt, vilket skapar större trygghet och förutsägbarhet för eleverna. Personalförstärkning är även en vanlig åtgärd av brist.

Vidare har huvudmän från flera skolor återkopplat att de stärkt det systematiska kvalitetsarbetet i flera skolor. Framför allt har rektorer förbättrat uppföljningen av elevers omdömen och betyg och utvecklat analysen av vad som påverkat elevers resultat. Skolinspektionens uppföljningar visar att skolor dokumenterat genomförandet av utvecklingsåtgärder.

⁷¹ Andelen skolor med brister inom respektive område är: Extra anpassningar och särskilt stöd (44 %), Grundläggande förutsättningar för skolenheten (där elevhälsan ingår) (23 %), Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling (44 %), Styrning och utveckling av verksamheten som omfattar det systematiska kvalitetsarbetet (9 %) samt undervisning och lärande (17 %).

⁷² Andelen skolor med brister inom respektive område är: Extra anpassningar och särskilt stöd (39 %), Undervisningen bedrivs under ledning av lärare (25 %), Förskoleklass och grundskola, skolenhetsnivå, Det bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa trygghet (18 %).

Skolors utvecklingsarbete efter genomförd planerad kvalitetsgranskning

Av de skolor med låg gymnasiebehörighet som fått en planerad kvalitetsgranskning sedan 2019 har Skolinspektionen konstaterat en eller flera utvecklingsområden hos 90 procent skolorna. Många av skolorna har ett utvecklingsområde inom undervisning och rektorns ledarskap, vilket även är vanliga utvecklingsområden för grundskolor som inte har låg gymnasiebehörighet.

Uppföljningarna visar att de flesta skolor antingen har påbörjat ett utvecklingsarbete i linje med Skolinspektionens rekommendationer eller har genomfört åtgärder. Uppföljningarna tyder bland annat på att skolorna har ett ökat fokus på gemensamma lektionsstrukturer, kollegialt samarbete och elevinflytande i planering och uppföljning av undervisningen. Lärare involveras också mer i det systematiska kvalitetsarbetet, exempelvis vad gäller att analysera hur undervisningen påverkat elevernas resultat. Det finns även en ökad analys av betyg och bedömningar av eleverna. Analysen ovan är i linje med Skolinspektionens tidigare analyser.

1.5.7 Erfarenheter av uppdrag om en översyn av stöd och information

Återrapporteringskrav

Skolinspektionen ska redovisa hur myndigheten har omhändertagit de erfarenheter och det arbete som har gjorts, bl.a. vad gäller samverkan mellan skolmyndigheterna, inom ramen för uppdraget om en översyn av stöd och information via webbplatser samt om utveckling och samordning av forskningsspridning.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2024)

Skolinspektionen har under 2024 genomfört en omfattande översyn av stöd och information på webbplatsen skolinspektionen.se. Arbetet har syftat till att såväl säkerställa att informationen på myndighetens externa webbplats är aktuell, relevant och målgruppsanpassad som att förtydliga Skolinspektionens roll och uppdrag i relation till övriga skolmyndigheter. Arbetet har innefattat en strukturell förändring där den tidigare huvudfliken "Råd och vägledning" har tagits bort, och dess innehåll har rensats, renodlats och flyttats till andra delar av webbplatsen. Samtidigt har sidorna för Statistik och Skolenkäten reviderats och flyttats upp i toppmenyn. Därutöver har sökfunktionen förbättrats för att underlätta ämnesbaserade sökningar.

I samband med detta har myndigheten även genomfört ett kvalitetssäkringsarbete som inkluderat allt innehåll på Skolinspektionens externa webbplatser för att säkerställa informationens aktualitet, ett arbete som fortsättningsvis ska genomföras årligen.

Myndigheten har genom arbetet stärkt förmågan att målgruppsanpassa och strukturera information på ett sätt som tydliggör myndighetens roll och underlättar användning. Erfarenheten visar också värdet av kontinuerlig kvalitetssäkring och förbättring av digitala verktyg för att möta målgruppernas behov.

Därutöver har en inventering gjorts internt på Skolinspektionen för att säkerställa att inspektörerna har tillräckligt webbaserat kommunikationsstöd vid återföring efter inspektion.

Skolinspektionen har även haft regelbundna möten med Skolverket, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolforskningsinstitutet i syfte att dels samverka kring hur skolmyndigheterna kan tydliggöra och särskilja sina respektive uppdrag på sina webbplatser, dels se över klarspråk och terminologi för att säkerställa enhetlighet och tydlighet i skolmyndigheternas kommunikation gentemot målgrupperna.

Samarbetet mellan skolmyndigheterna har utvecklats som svar på regeringsuppdraget och samverkan har lett till goda erfarenhetsutbyten och förbättringar av informationen på respektive webbplatser.

1.5.8 Övriga redovisade uppdrag under året

Utöver den rapportering som redovisats i avsnitt 1.5 har Skolinspektionen under år 2024 redovisat följande regeringsuppdrag:

- *Motverka välfärdsbrott m.m.*
Skolinspektionen ska stärka sin tillsyn och tillståndsprovning för att motverka att kriminella eller olämpliga aktörer verkar i skolväsendet. Uppdraget redovisades den 1 oktober 2024.
- *Vidgad kvalitetsgranskning*
Skolinspektionen ska vidga sin kvalitetsgranskning så att skolverksamheter som myndigheten bedömer har störst behov av tillsyn också ska omfattas av kvalitetsgranskning där Skolinspektionen bedömer att det är ändamålsenligt. Uppdraget redovisades den 4 oktober 2024.
- *Likvärdig bedömning och betygssättning*
Skolinspektionen ska inom ramen för sin tillsyn och kvalitetsgranskning arbeta för en mer likvärdig bedömning och betygssättning. Myndigheten ska uppmärksamma hur huvudmän och skolor arbetar för att betyg ska sättas i enlighet med gällande bestämmelser samt hur de arbetar med att främja och följa upp likvärdigheten i bedömning och betygssättning, bland annat med utgångspunkt i skillnader i betygsstatistik mellan olika ämnen och kurser i relation till nationell statistik och stora avvikelser mellan resultat på nationella prov och betyg. Uppdraget redovisades den 15 april 2024.
- *Skolor med problematik avseende våldsbejakande extremism m.m.*
Skolinspektionen ska förstärka sin tillsyn och annan granskning av skolor med konfessionell inriktning och andra skolor där Skolinspektionen bedömer att det finns en riskbild avseende extremism och islamism, eller avseende att elever annars utsätts för påverkan som syftar till att motarbeta grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket, samt redovisa erfarenheter och slutsatser från denna tillsyn och granskning. Uppdraget ska redovisas årligen till Regeringskansliet. Uppdraget redovisades den 3 oktober 2024.

- *Uppföljning av ärenden*
Skolinspektionen ska prioritera och utveckla arbetet med att följa upp tillsyns-
ärenden så att myndigheten säkerställer att brister har åtgärdats. Uppdraget
redovisades den 7 oktober 2024.
- *Granskning av sfi*
Skolinspektionen ska genomföra en granskning av kommunal vuxenutbildning
i svenska för invandrare (sfi). Uppdraget redovisades den 28 februari 2024.
- *Granskning av undervisningstiden i komvux*
Skolinspektionen ska genomföra en kartläggande granskning av i vilken om-
fattning kommunerna erbjuder undervisningstid inom kommunal vuxenutbild-
ning (komvux) samt hur de fördelar den erbjudna undervisningstiden, både
när det gäller den utbildning där endast s.k. närundervisning förekommer och
den utbildning där olika flexibla undervisningsformer förekommer. Uppdraget
redovisades den 24 april 2024.
- *Granskning av skolornas arbete med extra anpassningar och särskilt stöd*
Skolinspektionen ska genomföra en granskning av skolornas arbete med extra
anpassningar och särskilt stöd till elever i de obligatoriska skolformerna och i
fritidshemmet. Uppdraget redovisades den 12 juni 2024.
- *Granskning av betygsrätten i komvux*
Skolinspektionen ska granska förekomsten av folkhögskolor och andra en-
skilda utbildningsanordnare med s.k. betygsrätt inom komvux. Skolinspektio-
nen ska också granska hur betygsrätten används i uppdragsutbildning enligt 6
kap. förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning samt utbildning som an-
ordnas på entreprenad, av en folkhögskola och vid utfärdande av betyg. Upp-
draget redovisades den 31 oktober 2024.
- *Läsa, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser*
Regeringen har uppdragit åt Skolinspektionen att, inom ramen för sitt kvali-
tetsgranskningsuppdrag, följa upp och utvärdera den garanti för tidiga stödin-
satser som riksdagen har beslutat om (prop. 2017/18:195, bet.
2017/18:UbU10, rskr. 2017/18:333). Uppdraget redovisades den 13 decem-
ber 2024.
- *Ekonomisk information på enhetsnivå*
Skolinspektionen ska genomföra förberedande insatser för att utifrån vad som
anges i betänkandet Det stämmer! Ökad transparens och mer lika villkor (SOU
2016:66) kunna granska huvudmäns redovisning av ekonomisk information
på enhetsnivå. Skolinspektionen har informerat Regeringskansliet löpande om
uppdraget.

1.6 Tillståndsprovning

Verksamheten

Skolinspektionen prövar ansökningar om att starta nya fristående skolor eller utöka befintliga fristående skolor utifrån skollagen och andra tillämpliga förordningar samt föreskrifter. Därutöver prövas andra typer av ansökningar, till exempel ansökningar om distansundervisning, internationell skola och betygsrätt samt en stor mängd anmälningar.

Utveckling av tillståndsprovning

Myndigheten har bedrivit ett omfattande utvecklingsarbete som dels rör arbetsätt och utveckling av bedömningsstöd, dels en översyn av ansöknings- och anmälningsprocesser samt utveckling av myndighetens information om tillståndsprovning och hantering av olika typer av ärenden.

Tillståndsprovningen har genomförts i ett nytt ansöknings-, anmälnings- och ärendehanteringssystem, vilket har inneburit stora utvecklingsinsatser för att bland annat kunna hantera flera nya ärendetyper och tillhandahålla uppdaterad och tydlig information till presumtiva sökande.

Nya bestämmelser i skollagen om att arbetsmarknadens behov ska få betydelse vid planering och dimensionering av vissa utbildningar i gymnasieskolan innebar nya bedömningsgrunder för provning av ansökningar som huvudman i den skolformen. I ansökningsomgången 2024 har myndigheten arbetat med att utveckla arbetsätt kopplade till de nya bedömningsgrunderna, samt arbetat med att effektivisera processen i stort för tillståndsprovning.

Året har även präglats av förlängda ansökningstider på grund av ämnesbetygsreformen, Gy25, samt permanentning av försöksverksamhet med gymnasial spetsutbildning. Detta har inneburit utvecklingsarbete för att säkerställa en effektiv och rättssäker handläggning av ärenden utanför ordinarie ansökningstid.

Under året har Skolinspektionen inlett ett arbete med att utveckla myndighetens databas för hantering av tillstånd och att inventera enskilda huvudmäns godkännanden för utbildningar och identifiera tillstånd för utbildning som inte nyttjas. Detta på grund av ny lagstiftning som gör gällande att myndigheten ska återkalla godkännanden som huvudman för utbildning som inte startar upp eller som av annat skäl inte har bedrivits under två sammanhängande år.

Bidrag till att uppfylla målformuleringarna

I bedömningen av myndighetens tillståndsprovning beaktas bland annat hur verksamhetsgrenen bidrar till myndighetens målformuleringar genom att ärenden prövas effektivt, likvärdigt och transparent med en god flexibilitet att hantera nya bestämmelser. Skolinspektionen bedömer ansökningar utifrån kraven i skollagen samt övriga författningar som gäller för den aktuella skolformen.

Antalet ansökningar inom tillståndsprovning har ökat jämfört med föregående år. Ansökningsomgången präglades av arbete med att utveckla arbetsätt kopplade till nya

bedömningsgrunder för planering och dimensionering av utbildning i gymnasieskolan. Det arbetet samt det i övrigt omfattande utvecklingsarbetet för att effektivisera tillståndsprövningen, arbetet med utveckling av en tillståndsdatabas samt god flexibilitet att hantera ansökningar med andra tidsfrister än normalt till följd av ämnesbetygsreformen utgör bidrag till att uppfylla målet.

Beslut

Under 2024 har sammanlagt 319 tillståndsärenden (214) beslutats. Om man bortser från ansökningar gällande avvikelser som inkom senare än ordinarie ansökningsomgång har beslut fattats för 84 procent av ansökningarna senast den 1 oktober, vilket ligger i nivå med föregående år (85 procent).⁷³

Sammanfattad bedömning av verksamhetsgrenen tillståndsprövning

Skolinspektionen bedömer sammantaget att arbetet med tillståndsprövning bidragit till myndighetens målformuleringar och att resultatet under 2024 varit **gott**. Bedömningen grundar sig till stor del på att andelen beslut som fattats inom fastställt beslutsdatum ligger på en god nivå och till en lägre kostnad per beslut jämfört med föregående år. En god flexibilitet för att skyndsamt kunna hantera ansökningar som ligger utanför ordinarie ansökningsomgång till följd av ämnesbetygsreformen och ett omfattande utvecklingsarbete inom tillståndsprövningen för att effektivisera handläggningen bidrar också till bedömningen.

Ekonomi – tillståndsprövning totalt

Total kostnad för tillståndsprövning

Den totala kostnaden för verksamheten tillståndsprövning var 23 533 tkr år 2024 (motsvarande kostnad var 18 726 tkr år 2023 och 20 956 tkr år 2022). Prestationskostnader presenteras i slutet av avsnittet nedan.

Kostnaden för tillståndsprövning har ökat jämfört med föregående år. Det kan i huvudsak förklaras med att bemanningen har varit högre under året.

⁷³ Andelen avser beslut vars ansökningar inkommit inom ordinarie ansökningstid enligt gymnasieförordningen (2010:2039). Därutöver fattades beslut som rör ansökningar som lämnades efter ordinarie ansökningstid som rör avvikelser från de nationella programmen i gymnasieskolan. Om senare nämnda beslut räknas med beslutades 68 procent före den 1 oktober.

Ansökningar och beslut under året

Tabell 19: Antal ansökningar respektive beslutade ärenden och mottagna anmälningsärenden efter typ av ärende, ansökningsomgång 2024, 2023 och 2022

Ansökningar	2024	2023	2022
Ansökningar om fristående skola per ansökningsomgång	175	112	209
Beslut	2024	2023	2022
Beslut om fristående skola (oavsett ansökningsomgång)	173	115	208
Beslut fattade med anledning av förändringar i gymnasieskolans program ⁷⁴	73	-	-
Överklagande och begäran om ändring av beslut	1	7	7
Beslut om betygsrätt för utbildning som motsvarar komvux ⁷⁵	28	49	62
Beslut om undervisning på engelska	7	13	3
Beslut om utbildning utan att tillämpa timplanen	7	2	2
Beslut om färdighetsprov	2	2	1
Beslut med särskilda skäl för prövning utanför ordinarie ansökningstid	6	6	7
Beslut om internationella skolor	9	5	3
Beslut om distansundervisning	13	14	43
Beslut om utökad fjärrundervisning	0	1	3
Anmälningar	2024	2023	2022
Anmälan om att använda eller utföra fjärrundervisning	766	543	291
Anmälan om förändringar inom ägar- och ledningskretsen	313	250	312

Antalet ansökningar om fristående skolor i 2024 års ansökningsomgång har ökat jämfört med 2023 och uppgick till 175 ansökningar (112).⁷⁶ Att antalet har ökat beror delvis på ämnesbetygsreformen, Gy25, som gör att vissa huvudmän har behövt förnya godkännanden för vissa avvikelser från de nationella programmen i gymnasieskolan. Av de totalt 175 inkomna ansökningarna avsåg 88 ansökningar om program som avviker från de nationella programmen. I samband med införandet av ämnesbetygsreformen förlängdes även ansökningsperioden fram till andra april för vissa ansökningar. Detta resulterade i att 69 ansökningar inkom efter att den ordinarie ansökningsomgången hade stängt.

Sammanlagt har 319 ärenden (214) beslutats under 2024. Av dessa beslut avser 54 procent ansökningar om start av fristående skola eller utökning av en befintlig skolenhets godkännande inom innevarande eller föregående ansökningsomgång. Övriga 46 procent avser beslut om övriga ansökningar inom och utanför ordinarie ansökningsomgång, exempelvis beslut om internationell skola, undervisning på distans

⁷⁴ Införande av frisör- och stylistprogrammet i gymnasieskolan.

⁷⁵ Från och med 2024 exkluderas överklaganden som avslagits i domstol från antalet beslut om betygsrätt för vuxenutbildning. Redovisade beslut från tidigare år har inte justerats.

⁷⁶ Spetsutbildning i vissa ämnen införs som en permanent del av skolväsendet. De skolor som idag bedriver försöksverksamhet och vill bedriva spetsutbildning från och med höstterminen 2025 har behövt ansöka på nytt. Skolinspektionen har tagit emot åtta sådana ansökningar.

och betygsrätt samt de 73 beslut som rör införande av frisör- och stylistprogrammet i gymnasieskolan.

Kategorin Överklagande och begäran om ändring av beslut omfattar ärenden där en sökande överklagat eller begärt att få Skolinspektionens beslut ändrat efter avslagsbeslut i ärenden om att starta eller utöka fristående skola, internationell skola eller distansundervisning. Under 2024 har 33 beslut överklagats eller begärts omprövade. Totalt har 25 ärenden avseende ansökningsomgångar från både 2024 och tidigare år avgjorts i domstol under året. Inga av dessa har lett till att Skolinspektionen ändrat sitt tidigare beslut. I ett fall har Skolinspektionen efter omprövning ändrat beslut om avvisning till att återuppta prövningen av ärendet.

Utöver de ansökningar som Skolinspektionen fattar beslut om hanterar myndigheten även en stor mängd anmälningar. Under 2024 har Skolinspektionen bland annat tagit emot 766 anmälningar (543) om fjärrundervisning och 313 anmälningar (250) om förändring i ägar- och ledningskretsen.

Fler detaljer om årets ansökningar om att starta eller utöka fristående skola, internationell skola eller att utföra distansundervisning finns i Skolinspektionens rapport om tillståndsansökningar som publicerades i maj 2024 och i rapporten avseende tillståndsbeslut som planeras att publiceras i början av 2025.

Nytablering och utökning av fristående skola

Tabell 20: Antal ansökningar om nytablering eller utökning av fristående skola, ansökningsomgång 2024, 2023 och 2022

	Ansökan om nytablering av fristående skola			Ansökan om utökning vid en befintlig fristående skola		
	2024	2023	2022	2024	2023	2022
Grundskola, förskoleklass	21	37	43	10	14	11
Anpassad grundskola	3	2	4	0	0	0
Gymnasieskola	8	10	36	129	46	113
Anpassad gymnasieskola	3	3	1	1	0	1
Totalt	35	52	84	140	60	125

Under perioden november till januari⁷⁷ har sökande möjlighet att skicka in ansökningar till Skolinspektionen om att starta en ny fristående skola eller utöka en redan befintlig. Under 2024 års ansökningsomgång mottogs 175 ansökningar varav 4 avsåg förändringar inom befintlig organisation.

Antalet inkomna ansökningar 2024 har ökat jämfört med 2023. Ökningen beror främst på de ansökningar som inkommit till följd av ämnesbetygsreformen, vilken påverkar

⁷⁷ Ansökningsperioden var 2024 förlängd fram till 1/7-2024 för ansökningar som berördes av ämnesbetygsreformen GY25. Läs mer här: <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/forandringar-inom-skolomradet/gy25----amnesbetyg-pa-gymnasial-niva/overgripande-information-om-gy25>.

ansökningar om gymnasieprogram som avviker från något av de nationella programmen. Antalet sådana ansökningar uppgår i årets ansökningar till 88, jämfört med 20 i förra ansökningsomgången.

Av de 175 ansökningarna som har inkommit 2024 har 172⁷⁸ beslutats. Strax över hälften av de beslutade ansökningarna har godkänts och ungefär en tredjedel har avslagits. Övriga ansökningar har avskrivits eller avvisats. Nytt för årets ansökningsomgång är att en ändring i skollagen nu ställer krav på att huvudmän ska väga in både elevens efterfrågan och arbetsmarknadens behov när de planerar och erbjuder utbildning i gymnasieskolan. Totalt har 31 av de 64 avslagna ansökningarna avslagits med hänvisning till det nya lagkravet.

Andelen sökande med koncerntillhörighet uppgår till cirka 60 procent i årets ansökningsomgång, vilket är i nivå med föregående år (68 procent). Totalt har 93 ansökningar godkänts, varav 52 kommer från sökande med koncerntillhörighet. Bland de 38 godkända ansökningarna från sökande utan koncerntillhörighet avser 36 ansökningar gymnasieprogram som avviker från de nationella programmen.

Ansökningar som rör omstruktureringar avseende en befintlig huvudmans organisation

Fyra ansökningar om att starta eller utöka fristående skola avser förändringar som rör en befintlig huvudmans organisation. Dessa förändringar kan exempelvis handla om övergång från ekonomisk förening till aktiebolag eller från ett aktiebolag till ett annat inom en koncern. Av dessa ärenden godkändes en och tre avslogs.

Ägar- och ledningsprövning

Bestämmelserna om ägar- och ledningskretsens insikt och lämplighet gäller även vid tillståndsprövning. Vid ansökan om att bli godkänd som huvudman för fristående skola ska Skolinspektionen pröva om de sökande har erfarenhet och insikt samt om de är lämpliga att bedriva skolverksamhet. Kravet på insikt och lämplighet omfattar ägare med väsentligt inflytande över verksamheten, ledning och även andra som har ett bestämmande inflytande i huvudmannens verksamhet. Insikten ska samlat finnas i ägar- och ledningskretsen. Vid lämplighetsprövningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. Var och en i ägar- och ledningskretsen samt från 2023 även den juridiska personen omfattas av lämplighetsprövningen.

I prövningen ingår inhämtande av underlag från exempelvis Polismyndigheten, Bolagsverket, Kronofogdemyndigheten och Skatteverket samt ekonomisk upplysning från ett kreditupplysningsföretag. Det förekommer även att Skolinspektionen får relevant information från andra myndigheter, exempelvis Inspektionen för vård och omsorg, (IVO).

Tabell 21: Ägar- och ledningsprövning inom tillstånd år 2024, 2023 och 2022

Ägar- och ledningsprövning	2024	2023	2022
Antal beslut	108	107	201

⁷⁸ I tabell 20 ingår även ett beslut från 2023 års ansökningsomgång som har fattats under 2024.

Varav antal avslag	3	8	3
Antal sökande	52	64	88
Varav antal sökande med avslag	3	4	3

Ägar- och ledningsprövning har genomförts hos 52 sökande (64) inom ramen för tillståndsprövning och berör totalt 108 beslut (107). En anledning till att prövning av ägar- och ledningskretsen inte har skett i ett ärende kan vara att ärendet har avvisats eller avslagits på en formell grund. Detta gör att det totala antalet beslut skiljer sig ifrån det antal där prövning av ägar- och ledningskretsen har gjorts. I två beslut har myndigheten avslagit ansökan på grund av brister i ägar- och ledningskretsens insikt i de olika författningarna. I ett beslut bedömdes att sökanden inte visat att ägar- och ledningskretsen uppfyllde kravet på lämplighet.

En enskild huvudman är skyldig att anmäla förändringar som skett i ägar- och ledningskretsen inom 30 dagar. Anmälan skickas till Skolinspektionen som kontrollerar att de nytillkomna personerna i kretsen är lämpliga. Under 2024 registrerades 313 anmälningar om förändring i ägar- och ledningskretsen. Skolinspektionen skickade totalt 267 underrättelser till huvudmän som anmält sådana förändringar efter att lämplighetsprövning genomförts.

Läs mer om Skolinspektionens ägar- och ledningsprövning under Avsnitt 1.3.6 *Ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar*.

Ekonomiska förutsättningar

En prövning av sökandens och den planerade skolans ekonomiska förutsättningar är en del av den prövning som görs vid en ansökan om godkännande som huvudman.

Prövningen av ekonomiska förutsättningar inom tillståndsprövning skiljer sig från när området granskas inom tillsyn. Inom tillsynen ligger fokus på att granska de ekonomiska förutsättningarna hos den redan etablerade huvudmannen vid tidpunkten för tillsynen. Inom tillståndsprövningen bedömer Skolinspektionen om en sökande har ekonomiska förutsättningar för att verksamheten ska kunna starta och sedan bedriva den stabilt. Vid tillståndsprövning blir det således en bedömning av sökandens ekonomi under kommande år och inte utifrån en redan pågående verksamhet.

Tabell 22: Prövning av ekonomiska förutsättningar vid tillståndsprövning år 2024, 2023 och 2022

Prövning av ekonomiska förutsättningar	2024	2023	2022
Antal beslut	121	107	201
Varav antal avslag	10	17	49
Antal sökande	67	64	88
Varav antal sökande med avslag	10	13	18

Prövning av ekonomiska förutsättningar har genomförts hos 67 sökande (64) och berör totalt 121 (107) beslut inom ramen för tillståndsprövning. I 10 beslut (17) har myndigheten avslagit ansökan på grund av att ekonomiska förutsättningar saknas för att bedriva skolverksamhet enligt författningarnas krav. En anledning till att ekonomiska förutsättningar inte har prövats i ett ärende kan vara att ärendet har avvisats eller, innan prövning av ekonomiska förutsättningar påbörjats, avslagits på en annan

grund och därför inte utretts vidare. Detta gör att det totala antalet beslut skiljer sig från det antal där prövning av ekonomiska förutsättningar har gjorts.

Läs mer om Skolinspektionens ekonomiska granskning under avsnitt 1.3.6 *Ågar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar*.

Internationell skola

Vid en internationell skola följer undervisningen ett annat lands läroplan eller en internationell läroplan. Utbildningen riktar sig i första hand till elever som är bosatta i Sverige under en begränsad tid. Kommuner kan vara huvudmän för internationella skolor på grundskolenivå, efter medgivande från Skolinspektionen, om utbildningen följer en internationell läroplan och om det finns behov av en sådan utbildning. Utbildningen i en kommunal skola ska vara avgiftsfri, däremot har enskilda huvudmän möjlighet att ta ut avgift för utbildningen i en internationell skola. Godkännande av en internationell skola med enskild huvudman på grundskolenivå är utformad på ett sätt som i huvudsak motsvarar systemet för fristående skolor. Detta innebär att ett godkännande medför rätt till bidrag. Internationella skolor på gymnasienivå med enskild huvudman behöver enligt gällande rätt inte godkännas, utan endast ges bidragsrätt.

Under ansökningsperioden för 2024 har totalt nio ansökningar mottagits för etablering av internationell skola, vilket är en ökning med fyra ansökningar jämfört med 2023. Av de nio ansökningarna har ingen godkänts. Två ansökningar har avslagits, en ansökan har avvisats och sex ärenden har avskrivits då huvudmännen återkallat ansökan.

Distansundervisning

Distansundervisning definieras som en interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik samt där elever och lärare är åtskilda i både rum och tid. Distansundervisning får endast utföras av en huvudman inom skolväsendet som uppfyller vissa villkor och efter att ansökan har godkänts som utförare av utbildning där distansundervisning används. Distansundervisningen kan bedrivas som särskilt stöd i grundskola, anpassad grundskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. Den kan även bedrivas som hel utbildning i gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. Både enskilda och offentliga huvudmän kan ansöka om att bli utförare av utbildning där distansundervisning används.

Under 2024 har det inkommit 13 ansökningar om att utföra distansundervisning som särskilt stöd, varav 11 inkommit från kommunala huvudmän och 2 från enskilda huvudmän. En av de inkomna ansökningarna har godkänts, avseende en kommunal grundskola som utförare av distansundervisning. Elva av ansökningarna har avslagits och ett ärende har avskrivits. Den vanligaste avslagsgrunden var att det inte kan antas att det kommer finnas ett tillräckligt elevunderlag för att bedriva en stabil verksamhet. Det har även varit vanligt att de sökande inte kunnat visa att utbildningen kommer tillgodose ett behov hos andra huvudmän eller att det undersökta behovet inte utgår från den av skollagen lagstadgade målgruppen, det vill säga elever som har svårigheter att delta i den ordinarie undervisningen på grund av en dokumenterad medicinsk, psykisk eller social problematik eller av andra särskilda skäl. Föregående år godkändes 2 av 13 inkomna ansökningar om distansundervisning.

Ansökningar om betygsrätt

Betygsrätt för vuxenutbildning ger möjlighet för en enskild utbildningsanordnare att sätta betyg, att anordna provning och att utfärda betyg och intyg. Möjligheten gäller utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning (komvux). Folkhögskolor får ansöka om betygsrätt för utbildning motsvarande komvux i svenska för invandrare.

Tabell 23: Betygsrätt, genomsnittlig handläggningstid i kalenderdagar år 2024, 2023 och 2022

	2024	2023	2022
Genomsnittlig handläggningstid för ansökningar om betygsrätt	156	107	67
Antal beslut ⁷⁹	28	49	62

Under år 2024 har beslut fattats i 28 ärenden om betygsrätt motsvarande kommunal vuxenutbildning varav 11 ansökningar har godkänts, 12 har avslagits, 3 har avskrivits och 1 har avvisats. Skolinspektionen har efter inkommet överklagande ändrat ett beslut och godkänt utbildningsanordnaren. Ytterligare sex ärenden har överklagats och avvisats eller avslagits i domstol, och därmed inte lett till att Skolinspektionen ändrat det ursprungliga beslutet.

Den genomsnittliga handläggningstiden för ansökningar om betygsrätt var längre 2024 än föregående år. Implementering av ett nytt ärendehandläggningssystem har inledningsvis bidragit till att handläggningen har tagit längre tid men på sikt ska systemet bidra till en effektivisering av handläggningen.

Insatser för att förbättra tillgänglighet till och sökbarhet i information om fristående skolor

Återrapportering

Skolinspektionen ska redovisa vilka insatser som gjorts och som planeras för att förbättra tillgängligheten till och sökbarheten i den information om fristående skolor som Skolinspektionen har tillgång till. Skolinspektionen ska även redovisa vilka insatser som har gjorts för att effektivisera handläggningen av ansökningar om godkännande som enskild huvudman inom skolväsendet.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2024)

⁷⁹ Från och med 2024 ingår endast ärenden som lett till att Skolinspektionen fattat ett beslut i tabellen. Det innebär att överklaganden som avslagits i domstol inte räknas med eftersom myndigheten inte fattat något nytt beslut. Redovisade beslut från tidigare år har inte justerats.

I implementeringen av det nya ärendehanteringssystemet för verksamhetsgrenen tillståndsprövning har syftet varit att dels effektivisera handläggningen av tillståndsprövningar, dels att utveckla myndighetens interna sökbarhet och tillgänglighet till data från tillståndsprövningarna.

Bland annat har myndigheten under året påbörjat en insats som syftar till att ytterligare förbättra överblicken över huvudmäns olika godkännanden.

Under året har myndigheten också gått igenom och reviderat information på Skolinspektionens webbplats samt i det nya ansökningssystemet för att underlätta ansökningsprocessen för enskilda och offentliga huvudmän och i förlängningen effektivisera handläggningen.

Ekonomisk redovisning

Kostnad per prestation⁸⁰

Kostnaden per beslutat ärende inom tillståndsprövning var 67 900 kr år 2024 (motsvarande kostnad var 76 400 kr år 2023 och 58 000 kr år 2022).

Kostnaden per beslutat ärende har gått ned jämfört med föregående år, vilket kan förklaras av en effektivare ärendehantering.⁸¹

Avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 24: Budget, intäkter och kostnader för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras

Verksamhet	+/-t.o.m. 2022	+/- 2023	Int. 2024	Kost. 2024	+/- 2024	Ack. +/- utgå. 2024
Budget (angivna belopp i Skolinspektionens regleringsbrev 2024, tkr)	0	0	8 100	8 000	100	100
Skolinspektionens utfall (tkr)	0 ⁸²	-1 846	6 595	8 115	-1 520	-3 366

⁸⁰ Ägar- och ledningsprövning görs i ärenden som avser anmälan om ändring (som ett stöd för tillsyn). Dessa ärenden är dock inte med i beräkning av prestationskostnad för tillståndsprövning. Från och med 2023 inkluderas inte överklaganden som avslagits i domstol i Skolinspektionens beslut. Redovisade kostnader för 2022 har justerats utifrån detta.

⁸¹ Processmässigt har prövningen av ansökningar om att bli godkänd som huvudman för utbildningar i gymnasieskolan blivit mer effektiv då prövningen inte har behövt omfatta samtliga bedömningsgrunder om prövningen ger vid handen att utbildningen inte fyller ett arbetsmarknadsbehov.

⁸² Efter ändring av regleringsbrev 2023-11-30 redovisar Skolinspektionen ett ackumulerat resultat på +/-0 kr per utgången av 2022. Av Skolinspektionens årsredovisning för 2022 framgår att 2022 års resultat uppgick till -6,2 mkr.

Skolinspektionen tar ut en avgift vid ansökan om godkännande av en sökande. Avgiftens storlek beror på vilken typ av ansökan det är. Totalt har ansökningsavgifter för 135 ansökningar betalats in under 2024 (108), vilket medfört att intäkterna ökat något mot föregående år. Verksamheten når inte kostnadstäckning under 2024. En bidragande orsak har varit att ett flertal ansökningar under året har varit avgiftsbefriade i enlighet med övergångsbestämmelser i skollagen och gymnasieförordningen.

1.7 Myndighetens bidrag till skolors förbättringsarbete

Myndighetens arbete bidrar till skolors förbättringsarbete

Skolinspektionen har i uppdrag att verka för att utbildningen är likvärdig och av god kvalitet. Myndigheten ska också bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat. För att uppfylla detta uppdrag använder Skolinspektionen en flexibel inspektionsmodell som identifierar utvecklingsbehov och stödjer skolors förbättringsarbete. Arbetet sker utifrån flera olika strategiska insatser:

1. En situationsanpassad inspektionsmodell

Skolinspektionen anpassar sitt arbete utifrån skolors och huvudmäns behov. Tillsyn fokuserar på att säkerställa att verksamheter uppfyller lagkraven, särskilt vid betydande risker eller allvarliga problem. Kvalitetsgranskning ger å andra sidan mer nyanserade analyser och återkoppling till skolor, även de som redan uppfyller lagens krav.

Möjligheten att använda både tillsyn och kvalitetsgranskning är avgörande för att fånga den komplexitet som finns i skolsystemet. Tillsynen ställer krav på rättelse vid brister, medan kvalitetsgranskningen bidrar till långsiktig utveckling genom att ge en mer nyanserad bild av skolornas verksamhet.

2. Återkoppling och uppföljning

Inspektionen har effekt både före och efter ett granskningsbesök. Inför en granskning får skolor tillgång till material för att förbereda sig, vilket kan leda till preventiva åtgärder. Dessa åtgärder kan vara positiva, men samtidigt finns en risk att de inte speglar skolans ordinarie verksamhet. För att säkerställa en rättvisande bild av skolans arbete genomförs därför ibland oanmälda besök. Efter en granskning ges tydlig återkoppling om identifierade brister och utvecklingsområden, och Skolinspektionen följer upp beslut för att säkerställa att åtgärder vidtas. Fokus läggs särskilt på de skolor där behoven är störst. Detta systematiska arbetssätt stärker skolors långsiktiga förbättringsarbete och säkerställer att inspektionen leder till konkreta förändringar.

3. Förebyggande insatser genom kunskapsspridning

Skolinspektionen sprider insikter från sina granskningar till en bredare målgrupp än de skolor som granskas, bland annat genom information på webben. Genom tematiska rapporter, seminarier och evenemang som Skolinspektionens dag når myndigheten både skolor, huvudmän, beslutsfattare och forskare. Detta arbete bidrar till att skapa förbättringsmöjligheter i hela skolsystemet och ger verksamheter som inte granskats möjlighet att ta del av viktiga insikter.

4. Flexibilitet för olika behov

Skolinspektionen fokuserar resurserna där de kan göra störst skillnad, särskilt i skolor och hos huvudmän med betydande utvecklingsbehov. Samtidigt an-

vänds bredare kunskapsspridning och kvalitetsgranskning för att stödja utvecklingsarbete i hela skolsystemet. Denna flexibilitet kan bidra till att minska skillnaden mellan skolor i olika delar av landet och stärka likvärdigheten i utbildningssystemet.

Resultat efter Skolinspektionens tillsyn och kvalitetsgranskning

På kort sikt kan effekterna analyseras av myndigheten genom att följa upp och undersöka om skolor rättar sig respektive förändrar sitt arbetssätt efter en inspektion. Detta inkluderar att skolor vidtar de förbättringsåtgärder som rekommenderas inom kvalitetsgranskning eller avhjälper de brister som konstateras vid tillsyn. Åtgärderna fokuserar på områden som är centrala för elevernas lärande och utveckling, vilket säkerställer att inspektionerna bidrar till ökad kvalitet i utbildningen.

Genomförda åtgärder förväntas bidra till skolutvecklingen

I de fall Skolinspektionens tillsyn visar på brister i verksamheten som resulterar i föreläggande om att vidta åtgärder, följer Skolinspektionen alltid upp med huvudmännen att bristerna åtgärdas. Arbetet med uppföljningar är av central betydelse för att Skolinspektionen ska kunna försäkra sig om att huvudmännen följer skollagens krav. Arbetet genomförs situationsanpassat. Ibland räcker det med att inskickade dokument från huvudmannen granskas, medan det ibland behövs besök på skolan. Andelen skolor och huvudmän som har åtgärdat bristerna vid första uppföljningstillfället är en indikation på hur väl Skolinspektionens tillsyn bidrar till skolutvecklingen. Av skolor och huvudmän som fått en eller flera konstaterade brister i en riktad tillsyn har 76 procent (81) åtgärdat dem vid första uppföljningen under 2024 (se avsnitt 1.3.1). Motsvarande siffra för planerad tillsyn var 52 procent (69) (se avsnitt 1.3.3). Vid allvarliga brister genomför myndigheten ett omfattande uppföljningsarbete. För tematisk tillsyn hade 87 procent åtgärdat brister vid första uppföljningen (se avsnitt 1.3.4).

Även inom planerad kvalitetsgranskning följer Skolinspektionen upp huvudmannens arbete med att utveckla verksamheten inom de områden som Skolinspektionen påtalat i granskningsbeslutet. Andelen som genomför Skolinspektionens föreslagna förbättringsåtgärder är en indikation på om inspektionen bidrar till att skolhuvudmän utvecklar sin verksamhet och genomför förbättringar. Av de ärenden som följts upp under 2024 har skolor och huvudmän vidtagit eller planerar att vidta tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten i de granskade områdena i 82 procent (75) av ärendena.

Skolinspektionen följer upp hur rektorer och huvudmän upplever inspektionen

Skolinspektionen genomför regelbundet en uppföljning av hur rektorer och huvudmän upplever tillsyn och kvalitetsgranskning via en enkät. Syftet med dessa uppföljningsenkäter är att följa upp inspektionsverksamheten utifrån ett mottagarperspektiv. Detta i sin tur ger myndigheten möjlighet att identifiera möjliga utvecklingsområden samt att följa upp sin verksamhet utifrån ett internt likvärdighetsperspektiv.

Enkäterna har skickats ut under 2024 till de skolor och huvudmän som har genomgått en riktad tillsyn, planerad tillsyn, tematisk kvalitetsgranskning eller en planerad kvalitetsgranskning. För uppföljning av planerad kvalitetsgranskning på huvudmannanivå

finns inte tillräckliga dataunderlag för att kunna dra slutsatser. För planerad tillsyn sker inga jämförelser med 2023 då det inte fanns tillräckliga dataunderlag då.

Svarsfrekvensen av enkäterna varierar, men tenderar att vara runt 50 procent, vilket bör tas i beaktande vid tolkningen av resultaten av de svarandes återkoppling efter inspektionerna.

Tillsyn

Vid tillsyn kontrollerar Skolinspektionen att skolor och huvudmän följer de krav som ställs i lagar och förordningar. Syftet är att Skolinspektionens närvaro ska bidra till att höja kvaliteten i skolornas arbete och säkerställa att verksamheten lever upp till skolförfattningarnas krav. Att Skolinspektionen är tydlig i sina beslut är en förutsättning för att huvudmannen ska kunna sätta in rätt åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Riktad tillsyn

Under 2024 skickade Skolinspektionen ut uppföljningsenkäter till 183 rektorer eller representant från huvudmannen vars verksamhet hade fått en riktad tillsyn. Av dessa besvarade 88 enkäten vilket ger en svarsfrekvens på 48 procent (38). Nästan 88 procent upplevde att bemötandet från inspektörerna under tillsynen var ganska eller mycket bra.

Bland de verksamheter där det konstaterats en eller flera brister ansåg 91 procent (95) att bristerna beskrevs tydligt i beslutet. Samtidigt ansåg cirka 60 procent⁸³ av samtliga rektorer som besvarat enkäten att tillsynen i ganska eller mycket stor utsträckning kommer att bidra till verksamhetens fortsatta förbättringsarbete inom de områden som omfattades av tillsynen. Det finns inga givna bedömningsområden inom riktad tillsyn utan varje tillsyn blir unik där såväl innehåll som omfattning kan variera. Det kan därför vara stor skillnad på hur många och vilka områden som en riktad tillsyn omfattar. Det är därför svårt att analysera förväntade effekter på längre sikt. Vidare så ansåg 80 procent att Skolinspektionens tillsyn leder till en förändring av svensk skola där elever ges en bättre utbildning i en tryggare miljö.

Planerad tillsyn

Under 2024 skickade Skolinspektionen ut uppföljningsenkäter till 83 rektorer vars skolor hade fått en planerad tillsyn. Av dessa besvarade 42 enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 51 procent. Totalt 93 procent upplevde att bemötandet från inspektörerna under tillsynen var ganska eller mycket bra.

Bland de verksamheter som besvarat enkäten och där det konstaterats en eller flera brister, ansåg samtliga att den skriftliga beskrivningen av bristen/bristerna i beslutet var helt eller till största delen tydlig. Av samtliga som besvarade enkäten ansåg 74 procent att tillsynen kommer bidra till skolans fortsatta förbättringsarbete inom de områden som omfattades av tillsynen. 88 procent ansåg att Skolinspektionens tillsyn till viss eller stor del leder till en förändring av svensk skola, så att elever ges en bättre utbildning i en tryggare miljö.

⁸³ Ingen jämförelse med 2023 då frågan ändrades under 2023 och en andel för året inte kunde tas fram.

Kvalitetsgranskning

Vid kvalitetsgranskning bedömer Skolinspektionen kvaliteten i skolors och huvudmäns arbete för att identifiera utvecklingsområden och ge stöd för att höja kvaliteten i verksamheten. Tydlighet i beslut och rekommendationer är avgörande för att huvudmannen ska kunna vidta effektiva förbättringsåtgärder.

Tematisk kvalitetsgranskning

Tematiska kvalitetsgranskningar utgör en central del av Skolinspektionens arbete med att förbättra kvaliteten inom utbildningssystemet. Dessa granskningar fokuserar på specifika teman, såsom undervisningens innehåll eller skolors arbete med särskilda frågor. Syftet är att bidra till utveckling genom att lyfta fram relevanta förbättringsområden i de granskade verksamheterna samt att sprida kunskap nationellt i rapporter och analyser.

Under 2024 genomfördes uppföljningsenkäter riktade till rektorer kopplade till sju olika tematiska kvalitetsgranskningar. Svarefrekvensen låg mellan 60 och 83 procent, och totalt svarade 152 rektorer på enkäten. Enkätsvaren visar att cirka 80 procent av de rektorer som svarat ansåg både att de teman som granskades var relevanta för deras verksamheter och att granskningen kommer att bidra till skolans förbättringsarbete inom det granskade området. Vidare upplevde cirka 90 procent att besluten dels innehöll tydliga utvecklingsområden, dels att inspektörernas bemötande höll en hög professionell nivå och dels att Skolinspektionens arbete i hög eller viss grad leder till förändringar i svensk skola.

Planerad kvalitetsgranskning

Under 2024 skickades uppföljningsenkäter till 420 rektorer vars skolenhet hade omfattats av planerad kvalitetsgranskning. Av dessa besvarade 232 rektorer enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 55 procent (40). 97 procent av rektorerna som svarade upplevde att bemötandet från inspektörerna under tillsynen var ganska eller mycket bra. De flesta rektorer, 89 procent (83), ansåg att Skolinspektionens kvalitetsgranskning leder till en förändring av svensk skola så att elever ges en bättre utbildning i en tryggare miljö.

Av de 191 svarande rektorer som hade fått utvecklingsområden ansåg 96 procent (95) att beskrivningen av skolans utvecklingsområden var tydlig. Totalt ansåg 80 procent (76) av samtliga rektorer som besvarade enkäten att kvalitetsgranskningen kommer att bidra till skolans fortsatta förbättringsarbete.

Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat

Centralt i myndighetens kommunikationsarbete är att kommunicera fattade beslut och rapporter med ny kunskap till berörda skolor och huvudmän. Kommunikationen före, under och efter inspektion är en av de viktigaste metoderna för att sprida kunskap om och skapa förtroende för Skolinspektionens roll och våra granskningsresultat.

I samband med tillsyn och kvalitetsgranskning får varje granskad verksamhet och huvudman, utöver ett skriftligt beslut, även muntlig återkoppling utifrån vad Skolinspektionen sett under sin inspektion.

Kommunikation av övergripande resultat

Vid tematisk kvalitetsgranskning och tematisk tillsyn görs, utöver beslut, sammanfattningar av iakttagelser, resultat och bedömningar i de flesta fall i form av en rapport. Den kommuniceras till de verksamheter som granskats, men även till landets övriga skolor och huvudmän genom till exempel nyhetsbrev och seminarier.

För att kommunicera resultat från och kunskap om Skolinspektionens verksamhet använder myndigheten flera olika kanaler för kommunikation. Under 2022 startade myndigheten Inspektionspodden för att genom podcast hitta målgrupper som använder denna kanal. Produktionen av denna podcast har fortsatt under 2024 med sex nya avsnitt. Därmed har myndigheten sedan 2022 producerat totalt 14 poddavsnitt.

Kommunikation via skolinspektionen.se

Skolinspektionens webbplats, skolinspektionen.se, är huvudkanal för myndighetens kommunikation. Under 2024 har arbetet fortsatt med regeringsuppdraget U2023/02135 Uppdrag om en översyn av stöd och information via webbplatser samt om utveckling och samordning av forskningsspridning.

All publicering av myndighetens rapporter och övrigt material sker digitalt på Skolinspektionens webbplats. Totalt har Skolinspektionen publicerat 22 publikationer under 2024.

På myndighetens webbplats finns möjlighet att prenumerera på Skolinspektionens samtliga publikationer. Här finns även möjlighet att prenumerera på myndighetens nyhetsbrev som ges ut cirka en gång i månaden, med uppehåll under sommaren.

Tabell 25a: Skolinspektionens webbplats år 2024, 2023 och 2022

Skolinspektionens webbplats	2024	2023	2022
Antal visade sidor per månad	382 282	349 913	328 776 ⁸⁴
Nedladdade publikationer och dokument	174 395	200 735	161 423
Prenumeranter av samtliga publikationer	4 473	4 547 ⁸⁵	5 309
Prenumeranter av nyhetsbrev	6 112	6 500 ⁸⁶	9 415

Kommunikation via medier

Skolinspektionen använder sig av sociala medier för att kommunicera och skapa ingångar till ytterligare information på myndighetens webbplats. Myndigheten använder Facebook och LinkedIn.

⁸⁴ Under 2023 bytte Skolinspektionen webbstatistikverktyg från Google Analytics till Matomo. De två statistikverktygen använder olika metoder för att samla in och analysera data, vilket delvis kan ha bidragit till ökningen av antal visade sidor.

⁸⁵ Byte av system för utskick har givit en tydligare information om aktiva mottagare, vilket är orsak till en relativ minskning av angivet antal prenumeranter.

⁸⁶ Byte av system för utskick har givit en tydligare information om aktiva mottagare, vilket är orsak till en relativ minskning av angivet antal prenumeranter.

Tabell 25b: Skolinspektionen i sociala medier år 2024, 2023 och 2022

Sociala medier	2024	2023	2022
Följare på Facebook	11 806	11 596	11 221
Följare på Twitter	- ⁸⁷	⁸⁸	17 800
Följare på LinkedIn	23 848	20 301	17 023

Tabell 25c: Skolinspektionen i medierna år 2024, 2023 och 2022

Medier	2024	2023	2022
Webbpublicerade artiklar där Skolinspektionens omnämns	6 371	10 086	10 897
Pressmeddelanden	17	14	11

Kommunikation via evenemang

Skolinspektionen arrangerar årligen Skolinspektionens dag för att nå ut till våra målgrupper med aktuella iakttagelser och resultat. Årets Skolinspektionens dag arrangerades i Stockholm, med möjlighet till både fysiskt och digitalt deltagande. Fokus för konferensen var bland annat rättvisa betyg, jämställdhet i skolan, undervisning i källkritik och vuxenutbildning. Totalt deltog cirka 1 100 personer i Skolinspektionens dag 2024, varav cirka 400 stycken på plats och 700 digitalt.

Skolinspektionens generaldirektör deltog även vid Bokmässan i Göteborg och talade där om källkritikens roll när demokratin prövas och om könsskillnader i val av studier och arbete. Generaldirektören deltog även i flera andra evenemang under året som kommunnätverk samt seminarier som organisationer eller andra myndigheter anordnat.

⁸⁷ 231025 beslutade Skolinspektionen att upphöra vara aktiv på Twitter.

⁸⁸ 231025 beslutade Skolinspektionen att upphöra vara aktiv på Twitter.

1.8 Organisationsstyrning

1.8.1 Samverkan med skolmyndigheter och andra myndigheter

Skolinspektionen har samverkan med flera andra myndigheter i syfte att förbättra inspektionen och sprida kunskap om myndighetens iakttagelser.

Samverkan med Skolverket

Skolinspektionen har sedan många år tillbaka en överenskommelse kring samverkan med Skolverket där de generella utgångspunkterna för samverkan presenteras, liksom de specifika områden som identifierats som särskilt viktiga för samverkan. Exempel på samverkan är möten mellan verksledningarna, remissförfarande, ändring av föreskrifter, upprättande av allmänna råd och frågor om tillståndsprovning.

Samverkan sker också i samband med framtagande av direktiv till Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskningar och tematiska tillsyner. Medarbetare från Skolinspektionen deltar även i vissa nätverk och referensgrupper vars syfte är informations- och kunskapsutbyte. Under året har Skolinspektionen ingått i en samverkansgrupp om nationella prov och i programrådet för gymnasieskolans introduktionsprogram. Myndigheten har också medverkat i Skolverkets årliga nationella programrådskonferens. Skolinspektionen lämnar löpande information till Skolverket inför insatser som kan tänkas påverka den andra myndigheten. Bland annat har Skolinspektionen delat sina erfarenheter av hur Skolverkets regionala planeringsunderlag har använts i myndighetens tillståndsprovning. Skolinspektionen lämnar också underlag för identifiering av relevanta utvecklingsområden. I de fall skolor drivs av en enskild huvudman överlämnar Skolinspektionen även grundläggande ekonomisk information.

Övrig samverkan med SPSM och Skolforskningsinstitutet

Skolinspektionen har en överenskommelse om samverkan med SPSM. Inom ramen för ett regeringsuppdrag om funktionshinderspolitiken har samverkan skett under 2024 med flera utbildningsmyndigheter, däribland SPSM och även Skolverket. Samverkan med SPSM har även genomförts i framtagande och genomförande av tematiska kvalitetsgranskningar och på central myndighetsnivå. Skolinspektionen har återkommande kontakt med Skolforskningsinstitutet. Ett exempel är genom ett nätverk för samarbete inom frågor om forskning, där även Skolverket och SPSM ingår.

Samverkan med andra myndigheter

I Skolinspektionens ägar- och ledningsprovning sker samverkan med och informationsinhämtning från flera andra myndigheter än skolmyndigheter. Polismyndigheten, Bolagsverket, Kronofogdemyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket är exempel på det. Myndigheten deltar i det så kallade MUR-nätverket för att motverka fusk och missbruk av välfärdsmedel. Skolinspektionen har även samverkan med andra inspektionsmyndigheter som till exempel Inspektionen för vård och omsorg och Arbetsmiljöverket. Inom nätverket Tillsynsforum möts årligen myndigheter som arbetar med tillsyn.

Samverkan med skolinspektioner i andra länder

Under året har Skolinspektionen medverkat i vissa internationella konferenser med syfte att utbyta erfarenheter med skolinspektioner i andra länder. Det har skett genom organisationen SICI (The standing International Conference of Inspectorates). Det övergripande strategiska målet för SICI under åren 2021–2025 är att bidra till en förbättrad inspektionsverksamhet och professionsutveckling. SICI ska också stödja partnerskap och samarbete mellan inspektionsmyndigheter och vara ett forum för utbyte av erfarenheter om utvärdering och kvalitetsutveckling inom utbildningsväsendet. Teman för konferenserna har bland annat varit AI inom inspektionsverksamheter och inspektionsmyndigheternas roll i en föränderlig omvärld.

Skolinspektionen har bedrivit samarbetsprojektet "Civic values and skills" tillsammans med inspektionsmyndigheter i Skottland och Nederländerna som är finansierat av SICI. Projektet pågick till början av 2024 och innefattade erfarenhetsutbyte kopplat till inspektionsbesök med ett visst fokus på frågor som demokrati, värderingar och extremism.

1.8.2 Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter

Åtterrapporering

Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

(3 kap 3§ i Förordning om årsredovisning och budgetunderlag 2000:605)

Uppgift ska lämnas om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret.

(7 kap 3§ i Förordning om årsredovisning och budgetunderlag 2000:605)

Skolinspektionens medarbetare

Den 31 december 2024 var 545 personer anställda på Skolinspektionen. Det är en ökning i antal jämfört med samma tidpunkt föregående år. Antalet årsarbetskrafter har minskat till 470 (474).

Under 2024 har 51 personer påbörjat sin anställning och 45 personer har avslutat sin anställning. Personalomsättning för året uppgår till 8,2 procent. Det är en minskning i förhållande till 2023 då personalomsättningen var 12,5 procent.

Den genomsnittliga anställningstiden har ökat till 5,7 år i jämförelse med 2023 års siffra som var 5,2 år.

Under året genomfördes 56 rekryteringar och vid årsskiftet pågick 7 ytterligare.

Tabell 26: Antal anställda; totalt, per anställningsform, i arbete, årsarbetskraft samt personalomsättning, år 2024, 2023 och 2022

	2024	2023	2022
Totalt antal anställda	545	544	543
varav tillsvidare	533	539	527
varav tidsbegränsade	12	5	16
varav tjänstlediga	43	52	55
Antal i arbete	502	492	488
Omräknat årsarbetskraft	470	474	440
Slutat	45	69	74
varav pension	5	4	2
Personalomsättning	8,2 %	12,5 %	14,3 %

Könsfördelningen avseende Skolinspektionens tillsvidareanställda har varit relativt konstant under de senaste tre åren. 76 procent av de tillsvidareanställda är kvinnor och 24 procent män. Det är 79 procent kvinnor respektive 21 procent män som är chefer. Snittålder för Skolinspektionens medarbetare är 47 år.

De anställda har olika bakgrund avseende utbildning och tidigare erfarenheter. Anställda som arbetar som inspektörer har vanligen examen i juridik, pedagogik eller samhällsvetenskap.

Skolinspektionens sjukfrånvaro, i procent av tillgänglig arbetstid, har under 2024 uppgått till 3,74 procent. Myndighetens sjukfrånvaro har ökat från förhållandevis låga sjuktal under pandemin till att spegla förhållandena före pandemin. Myndigheten följer nogt och kontinuerligt utvecklingen av sjukfrånvaron.

Tabell 27: Sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid år 2024, 2023 och 2022

Ålder och kön m.m.	2024	2023	2022
Totalt	3,74	3,41	3,02
Åldersgruppen 29 eller yngre	2,15	1,39	2,73
Åldersgruppen 30–49	3,95	3,29	2,72
Åldersgruppen 50 år eller äldre	3,55	3,82	3,64
Kvinnors sjukfrånvaro	4,51	4,02	3,54
Mäns sjukfrånvaro	1,31	1,38	1,20
Andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	62,81	61,06	48,87

Genomförda åtgärder för kompetensförsörjning

Under 2023 tog myndigheten fram en kompetensförsörjningsstrategi för 2023–2028 som nu ligger till grund för det fortsatta arbetet. Med detta ska myndigheten säkerställa att det finns rätt kompetens för att möta verksamhetens behov och mål. Inför varje år tar myndigheten fram en plan baserad på strategin samt generaldirektörens

prioriteringar som ska leda till att öka attraktiviteten för Skolinspektionen som arbetsplats samt begränsa skillnader mellan personalbehov och tillgänglig kompetens.

Som en del av ovanstående arbete pågår en intern dialog om vilka utvecklingsmöjligheter myndigheten kan erbjuda medarbetarna utifrån Skolinspektionens uppdrag. Ett annat arbete som pågår, enligt nämnda plan, är bakgrundskontroller vid rekrytering.

En ny riktlinje för krishantering, tidigare särskilda händelser, och myndighetens krisplan är fastställd. En mindre krisövning har genomförts i samband med framtagandet av krisplanen. Denna visade på behovet av fortsatta övningar för att säkerställa kompetensen i händelse av kris. Myndigheten planerar för en övning under 2025.

Skolinspektionen behöver fortsatt kunna fungera vid höjd beredskap. Det betyder att myndigheten ska planera för att myndigheten vid höjd beredskap ska fortsätta sin verksamhet så långt det är möjligt med hänsyn till tillgången på personal och förhållandena i övrigt. Med anledning av det har en handlingsplan vid höjd beredskap tagits fram. Det kvarstår att besluta om eventuell krigsplacering av viss personal.

Skolinspektionen har upphandlat en leverantör och ett digitalt verktyg för att genomföra medarbetarundersökningar. Fokus har varit en medarbetarundersökning som bidrar till att främja dialogen mellan chef och medarbetare samt medarbetarnas upplevelser inom de områden som i forskning har störst betydelse för medarbetarnas engagemang och motivation.

Skolinspektionen beslutade 2023 om en reviderad chefs- och medarbetarskapspolicy. Implementeringen pågår och ett material bestående av reflektionsövningar har tagits fram för att underlätta för chefer.

Som ett led i att öka kompetensen och kunskapen inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) bland myndighetens chefer har en teatergrupp genomfört en föreställning inom området med efterföljande diskussion. Teateruppsättningen genomfördes av tre personer som gestaltade personer med diagnoser. Cheferna fick genom skådespelarna ta del av dessas kamp att ta sig in i arbetslivet. Därtill har en halvdagsutbildning tagits fram för chefer i "Att leda personer med psykisk ohälsa eller NPF". Syftet med dessa båda aktiviteter är att öka förståelsen för psykisk ohälsa och NPF och hur dessa kan påverka individer i arbetslivet. Ytterligare ett syfte är att öka kunskapen om hur medarbetare med psykisk ohälsa och NPF kan identifieras och stödjas.

Skolinspektionen erbjuder alla nya inspektörer att delta i ett inspektörsprogram. Utbildningen pågår under tre terminer och syftar bland annat till att ge deltagarna goda kunskaper om tillsyn och kvalitetsgranskning samt trygghet i rollen som inspektör. En stor del av utbildningen sker digitalt, men det finns också fysiska utbildningstillfällen. Under 2024 blev 54 inspektörer klara med programmet.

Utöver ovanstående har implementering påbörjats av rutiner för inkluderande möten/konferenser och digitala möten utifrån framtagna checklistor av Myndigheten för delaktighet.

Skolinspektionen arbetar systematiskt med arbetsmiljöfrågor utifrån målsättningar i myndighetens arbetsmiljöpolicy för att förhindra alla former av diskriminering i verksamheten. En ny myndighetsövergripande plan för arbetsmiljö och aktiva åtgärder inför hösten 2024 och 2025 är framtagen.

Skolinspektionen är mån om sina medarbetare och vill främja god hälsa och ett hållbart arbetsliv. Myndigheten har därför erbjudit medarbetarna en hälsoundersökning.

Resultat från hälsoundersökningen sammanfattas i en rapport till myndigheten. Denna kan utgöra en bas för strategiskt hälso- och friskvårdsarbete på Skolinspektionen.

1.8.3 Informationssäkerhet

Återrapportering

Skolinspektionen ska övergripande redogöra för hur myndigheten arbetat för att förvalta och utveckla sin informationssäkerhet och för hur myndigheten planerar för att möta framtida behov.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2024)

Skolinspektionen bedriver ett systematiskt informationssäkerhetsarbete inom ramen för myndighetens ledningssystem för säkerhet. Ledningssystemet omfattar ett antal riktlinjer, bland annat ingår en riktlinje för informationssäkerhet. Under 2024 har Skolinspektionen fortsatt sitt arbete med att implementera riktlinjen och färdigställt de informationsklassningar och riskbedömningar som påbörjades under 2023. 2024 har även innefattat ett arbete med att utifrån riskbedömningarna ta fram skyddsåtgärder och säkerställa att myndigheten ligger i linje med förväntad nivå. Detta arbete kommer fortgå även under 2025 och är att betrakta som en ständigt pågående process som diskuteras regelbundet i olika former inom myndigheten.

Uppföljning av informationssäkerheten genomförs kontinuerligt i arbetet med digitalisering av myndigheten, bland annat genom det digitala verktyget Cybersäkerhetskollen, som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) tillhandahåller. Resultatet från Cybersäkerhetskollen ger underlag för myndighetens nuvarande och fortsatta arbete med att utveckla informationssäkerheten.

Omvärldsläget har även under år 2024 påverkat samhället i stort och medfört att det har blivit än mer viktigt att vara uppmärksam på den information som sprids. Skolinspektionen bevakar utvecklingen kring it-säkerheten och följer MSB:s och CERT-SE:s rekommendationer kring eventuella extra insatser gällande informations- och it-säkerhet.⁸⁹ MSB delger Skolinspektionen dagligen sin lägesbild av cybersäkerheten i Sverige och omvärlden. För att möta eventuella hot har Skolinspektionen under året bland annat genomfört insatser för ytterligare ökad segmentering av myndighetens nätverk samt säkerställt att alla system, programvaror och applikationer hålls uppdaterade med de senaste säkerhetsuppdateringarna för att minska sårbarheter.

Myndigheten ser behov av att säkerställa att kraven enligt NIS2⁹⁰ och den kommande cybersäkerhetslagen kan uppfyllas. Skolinspektionen följer i detta MSB:s rekommendationer att arbeta vidare med det förebyggande arbetet för att säkerställa att myndigheten är rustad inför den nya lagens ikraftträdande.

⁸⁹ CERT-SE är Sveriges nationella CSIRT (Computer Security Incident Response Team) som har till uppgift att stödja det svenska samhället i arbetet att hantera och förebygga it-säkerhetsincidenter. Verksamheten bedrivs vid MSB.

⁹⁰ EU:s direktiv om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen.

1.9 Övrig verksamhet och återrapportering

1.9.1 Skolväsendets överklagandenämnd

Återrapportering

11§ [...] Myndigheten ska i årsredovisningen lämna en verksamhetsberättelse och en ekonomisk redovisning när det gäller verksamheten vid nämnden. Av årsredovisningen ska följande framgå:

1. ärendenas antal och innehåll,
2. vilken skol- eller verksamhetsform ärendena hänför sig till,
3. de beslut som nämnden har fattat,
4. ärendenas handläggningstider, och
5. vilka kansliresurser som myndigheten tillhandahåller för nämnden och hur det bidrar till att nämndens arbete kan bedrivas rättssäkert och effektivt.

(Skolinspektionens instruktion)

I detta avsnitt redovisas den verksamhetsberättelse och ekonomiska redovisning som Skolinspektionen ska lämna om Skolväsendets överklagandenämnd (ÖKN).

Verksamhetsberättelse

Under 2024 har ärendeinflödet till ÖKN varit fortsatt högt och ökat något jämfört med 2023. Antalet inkomna ärenden under 2024 uppgår till 2 322 (2 175). Skolplaceringsärenden är i likhet med tidigare år den största ärendekategorin hos ÖKN.

Under året kan inte någon särskild orsak eller faktor ses som skäl till den fortsatta omfattningen av skolplaceringsärenden. Det är alltså storstadskommunerna Stockholm, Göteborg och Malmö som står för flest inkomna skolplaceringsärenden.

ÖKN har under 2024 avgjort 2 193 överklagandeärenden. Av dessa har ÖKN i sin helhet fattat beslut i 76 ärenden under 14 sammanträden, så kallade nämndbeslut. Ordföranden eller vice ordföranden i nämnden har på nämndens vägnar fattat beslut i resterande 2 117 ärenden, så kallade ordförandebeslut. Omfattningen av ordförandebeslut i förhållande till nämndbeslut är fortsatt mycket stor och står för 97 procent av det totala antalet beslut fattade under året. Möjligheten att i så pass stor utsträckning fatta ordförandebeslut beror på att nämnden har arbetat fram en omfattande praxis som ordföranden eller vice ordföranden kan stödja sig mot när ordförandebeslut fattas. Därutöver är många av de beslut som fattas sådana som inte kräver den samlade sakkunskapen från nämndens ledamöter. En mycket stor del av de fattade besluten avser också beslut i skolplaceringsärenden. Prövningen av dessa ärenden kan i mycket stor utsträckning göras utifrån tidigare vägledande beslut som fattats av nämnden i sin helhet, vilket också bidrar till den stora andelen av ordförandebeslut i förhållande till nämndbeslut.

Utöver skolplaceringsärenden prövar nämnden ytterligare cirka 20 ärendetyper. Inom flera av dessa ärendetyper finns många ärenden som kräver nämndledamöternas olika

sakkunskaper och ett kollektivt beslutsfattande på grund av de mycket komplexa omständigheter och frågor som förekommer.

Tabell 28a: Antal och andel inkomna överklaganden och beslut efter beslutsfattare och kön år 2024, 2023 och 2022

Överklaganden	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2024	2023	2022
Inkomna	2 322	2 175	2 127
Flickor	49 %	45 %	48 %
Pojkar	51 %	53 %	51 %
Övriga*	1 %	2 %	1 %
Beslut	2 193	2 297	2 747
Flickor	47 %	46 %	49 %
Pojkar	52 %	52 %	50 %
Övriga*	1 %	1 %	1 %
Varav antal beslut fattade av ordförande	2 117	2 211	2 653
Flickor	47 %	47 %	50 %
Pojkar	52 %	52 %	50 %
Övriga*	1 %	1 %	1 %
Varav antal beslut fattade av nämnden	76	86	94
Flickor	41 %	44 %	29 %
Pojkar	59 %	56 %	71 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Tabell 28b: Antal och andel inkomna överklaganden efter skol- och verksamhetsformer och kön år 2024, 2023 och 2022

	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2024	2023	2022
Inkomna överklaganden	2 322	2 175	2 127
Varav grundskoleärenden	1 279	1 216	1 168
Flickor	47 %	45 %	47 %
Pojkar	52 %	54 %	52 %
Övriga*	1 %	2 %	1 %
Varav gymnasieärenden	30	29	30
Flickor	57 %	55 %	53 %
Pojkar	43 %	45 %	47 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %
Varav ärenden om kommunal vuxenutbildning	275	249	128
Kvinnor	62 %	47 %	55 %
Män	37 %	50 %	45 %
Övriga*	1 %	3 %	0 %
Varav anpassad grundskola	39	18	41
Flickor	36 %	33 %	32 %
Pojkar	64 %	67 %	68 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %
Varav förskoleklassärenden	671	629	705

	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2024	2023	2022
Flickor	48 %	46 %	50 %
Pojkar	51 %	53 %	49 %
Övriga*	1 %	1 %	1 %
Varav specialskoleärenden	24	25	24
Flickor	42 %	48 %	33 %
Pojkar	58 %	52 %	67 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %
Varav övriga ärenden ⁹¹	4	9	3
Flickor	25 %	56 %	0 %
Pojkar	75 %	44 %	100 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Tabell 28c: Antal och andel beslutade ärenden efter beslutstyp och kön år 2024, 2023 och 2022

	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2024	2023	2022
Beslut överklaganden	2 193	2 297	2 748
Varav beslut efter prövning ⁹²	1 514	1 532	1 767
Flickor	49 %	48 %	50 %
Pojkar	50 %	51 %	50 %
Övriga*	1 %	1 %	0 %
<i>Varav avslag eller delvis avslag</i>	1 205	1 197	1 453
Flickor	51 %	50 %	52 %
Pojkar	49 %	49 %	48 %
Övriga*	1 %	1 %	0 %
<i>Varav bifall eller delvis bifall</i>	309	335	314
Flickor	45 %	42 %	41 %
Pojkar	54 %	56 %	59 %
Övriga*	1 %	1 %	0 %
Varav avvisade	152	246	326
Flickor	36 %	50 %	50 %
Pojkar	63 %	48 %	48 %
Övriga*	2 %	2 %	1 %
Varav avskrivna	502	505	633
Flickor	44 %	41 %	46 %
Pojkar	56 %	57 %	53 %

⁹¹ Ärenden som avser bland annat anpassad gymnasieskola.

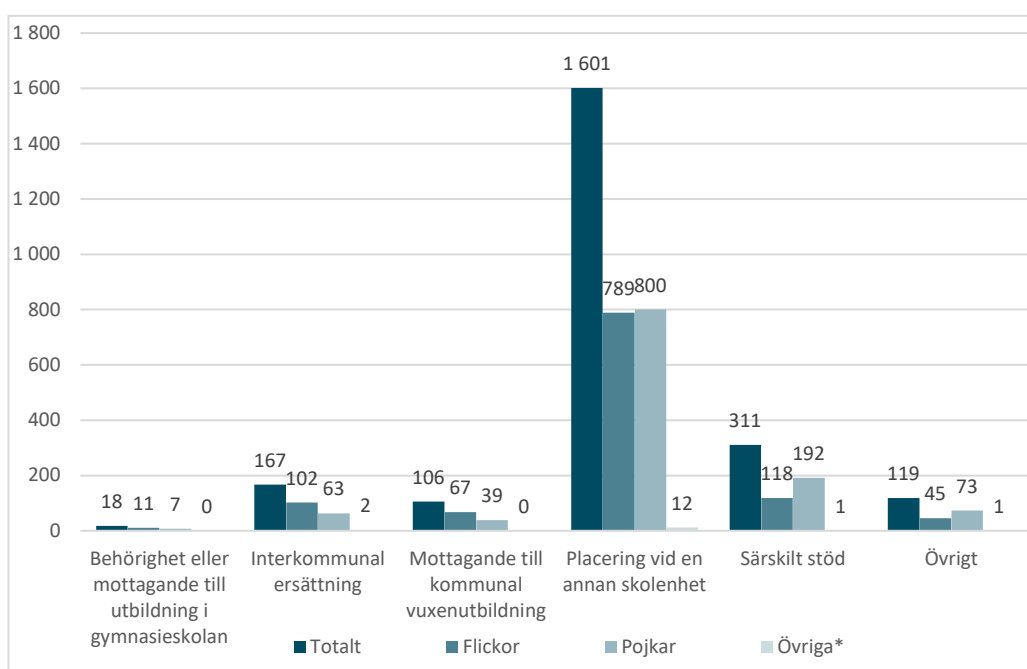
⁹² Avser även ärenden där Överklagandenämnden beslutat att delvis bifalla och delvis avvisa/avskriva respektive delvis avslå och delvis avvisa/avskriva.

	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2024	2023	2022
Övriga*	1 %	2 %	1 %
Varav övriga	25	14	21
Flickor	52 %	43 %	48 %
Pojkar	48 %	57 %	52 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Av det totala antalet ärenden som ÖKN avgjort har 69 procent prövats i sak. Av de ärenden som har sakprövats har 20 procent bifallits eller delvis bifallits.

Diagram 1: Antal inkomna överklaganden efter ärendekategori och kön år 2024

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Överklagandeärenden som rör placering vid annan skolenhet har sedan flera år tillbaka utgjort den största ärendekategorin. Under 2024 var andelen nästan 70 procent. Den därefter vanligast förekommande ärendekategorin hos nämnden är ärenden som avser särskilt stöd (13 procent). I ärendekategorin "Övrigt" återfinns ärendekategorier som bland annat avser mottagande av elev från en annan kommun, anpassad grundskola, utbildning anpassad för rörelsehindrade ungdomar och specialskola samt ärenden gällande beslut som nämnden inte är behörig att pröva.

Tabell 29: Genomsnittlig handläggningstid för beslutade ärenden (dagar), efter beslutfattare och kön år 2024, 2023 och 2022

Genomsnittlig handläggningstid för beslutade ärenden (dagar)	2024	2023	2022
Överklagandenämnden i sin helhet	113	138	199
Flickor	112	138	202

Genomsnittlig handläggningstid för beslutade ärenden (dagar)	2024	2023	2022
Pojkar	114	138	197
Övriga*	144	132	164
Ordföranden	114	140	199
Flickor	113	139	201
Pojkar	115	140	198
Övriga*	144	132	164
Nämnden	86	90	202
Flickor	85	94	233
Pojkar	87	87	189
Övriga*	-	-	-

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Under 2024 har den genomsnittliga handläggningstiden för ÖKN:s ärenden varit 113 dagar. Handläggningstiden har minskat jämfört med föregående år då den genomsnittliga handläggningstiden var 138 dagar.

Av ÖKN:s verksamhetsplan för 2024 framgår att målsättningen för handläggningstiderna varit att 80 procent av de ärenden som har inletts genom överklagande ska ha avgjorts inom tre månader. Vidare framgår att Överklagandenämndens mål är att samtliga överklagandeärenden ska ha avgjorts inom sex månader. Under 2024 har 44 procent (33) av ärendena avgjorts inom tre månader och 87 procent (76) inom sex månader. Handläggningstiderna utifrån målsättningen hos ÖKN har därmed förbättrats i jämförelse med tidigare år.

Kansliresurser som Skolinspektionen tillhandahåller för nämnden och hur de bidrar till att arbetet kan bedrivas rättssäkert och effektivt

Skolinspektionen utför administrativa och handläggande uppgifter åt ÖKN, bland annat genom att tillhandahålla ett kansli samt stödfunktioner såsom bland annat arkiv och registratur, statistik och IT-stöd.

Under 2024 har ärendeinströmningen till ÖKN varit fortsatt hög. Skolinspektionen har mot bakgrund av detta sett till att bland annat de kansliresurser i form av utökad bemanning på kansliet, som genomförts under tidigare år, har bibehållits. Därutöver har fortsatt utökad stöd från vissa övriga funktioner inom Skolinspektionen även bibehållits, bland annat i form av stöd från arkiv och registratur. Resultatet av Skolinspektionens utökade kansliresurser under åren och den nu fortsatt bibehållna resurstilldelningen inklusive övrigt stöd till kansliet, kan nu ses i form av kraftigt minskade handläggningstider och ärendebalanser.

Det finns alltså väl fungerande interna arbetsätt och rutiner och ett mycket gott samarbete mellan kansliet och ordföranden samt de två vice ordförandena och nämnden i sin helhet, vilket bidragit till ett fortsatt effektivt och rättssäkert beslutsfattande. Under året har arbetet med it-utveckling fortsatt, där fokus har varit ett arbete med ett nytt anpassat ärendehanteringssystem. Arbetet med detta kommer att fortgå under hela 2025.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för Skolväsendets överklagandenämnds verksamhet var 16 969 tkr år 2024 (motsvarande kostnad var 14 218 tkr år 2023 och 14 837 tkr år 2022).

Kostnaden per beslutat ärende var 7 700 kr år 2024 (motsvarande kostnad var år 2023 6 200 kr och 5 400 kr år 2022).

Den totala kostnaden för Skolväsendets överklagandenämnd har ökat jämfört med föregående år. Detta följer främst av en högre bemanning, och har bland annat resulterat i förkortade handläggningstider. Kostanden per beslutat ärende har ökat.

Tabell 30: Ekonomisk redovisning för Skolväsendets överklagandenämnd år 2024, 2023 och 2022

Verksamhetens kostnader, tkr	2024	2023	2022
Kostnader för personal	12 665	10 529	11 161
Övriga driftkostnader	364	590	1 150
Indirekta kostnader ⁹³	3 941	3 099	2 525
Summa	16 969	14 218	14 837

Kostnaderna för personal har ökat under 2024, främst till följd av fler anställda vid kansliet. Kostnaden för inhyrd personal har samtidigt minskat (övriga driftkostnader).

⁹³ Andel av Skolinspektionens gemensamma kostnader.

ÖKN:s ledamöter

Tabell 31: ÖKN:s ledamöter, ersättning från Skolinspektionen och övriga styrelseuppdrag år 2024⁹⁴

Överklagandenämndens ledamöter	Ersättning (kr)	Övriga styrelseuppdrag
Elin Carbell Brunner (ordförande)	111 000	---
Magnus Åhammar (vice ordförande)	43 500	Stockholms universitets disciplinnämnd, Musikhögskolans disciplinnämnd
Claes Mårtensson (vice ordförande)	43 500	Rådet för Domstolsakademien
Greger Bååth (ordinarie)	3 990	Arbetslöshetskassan Vision, Finans och försäkringsbranschens A-kassa, Mo Gård AB, Nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor, Jarelind Media AB, SIMA folkhögskola, Stiftelsen Sunnerdahls handikappfond
Elisabeth Fernell (ordinarie)	7 600	Personförsäkringsnämnden
Eva Ekstedt Salzmänn (ordinarie)	6 270	---
Ann-Charlotte Smedler Drake (ordinarie)	6 840	---
Jonas Hedström (ersättare)	2 850	---
Linnéa Lundberg (ersättare)	0	---
Summa	225 550	

Kansliet för Skolväsendets överklagandenämnd har tagit fram ovanstående verksamhetsberättelse för Skolväsendets överklagandenämnd. Information har lämnats och synpunkter på verksamhetsberättelsen har inhämtats vid nämndsammanträde den 12 december 2024.

1.9.2 Uppföljning av funktionshinderspolitiken

Uppdrag

Skolinspektionen ska följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet. Resultatet av uppföljningen ska årligen lämnas till Regeringskansliet i myndighetens årsredovisning.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2024)

Funktionshinderarbetet har under året varit ett av generaldirektörens prioriterade områden i myndighetens verksamhetsplanering. Flera aktiviteter har genomförts som kopplar till det nationella målet för funktionshinderspolitiken. Aktiviteterna avser både myndighetens interna och externa arbete. Skolinspektionen har med anledning av regeringsuppdraget deltagit i möten och erfarenhetsutbyten med flera andra myndigheter, exempelvis Skolverket, Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och

⁹⁴ Avser även ersättning till de som inte längre är ledamöter men där sådan ersättning utbetalats under 2024.

Myndigheten för delaktighet (MFD). Skolinspektionen har under året arrangerat samråd med funktionshinderorganisationer.

Inom kvalitetsgranskning har myndigheten avslutat två tematiska kvalitetsgranskningar, vilka delvis berör elever med funktionsnedsättningar. Den ena granskningen handlar om undervisning i särskild undervisningsgrupp.⁹⁵ Elever som går i särskild undervisningsgrupp har ofta en svår skolsituation bakom sig. Undervisningen behöver möta elevernas förutsättningar och samtidigt stimulera deras lärande. Syftet med placeringen riskerar annars att inte uppfyllas. Granskningen har omfattat undervisningen i särskilda undervisningsgrupper vid 28 grundskolor för elever i årskurs 4–9. Några av granskningens iakttagelser är att kvaliteten i undervisningen behöver höjas på en majoritet av de granskade skolorna. På omkring hälften av skolorna får inte eleverna ett individanpassat lärarstöd. Såväl lärarstödet som anpassningarna utformas oftast spontant i stunden på dessa skolor. Lärarnas möjlighet att på förhand planera sitt lärarstöd och anpassningar av innehåll och arbetssätt är ofta små på dessa skolor. Undervisningen har sällan en tydlig struktur som ger eleverna förutsägbarhet.

Den andra tematiska kvalitetsgranskningen har varit inriktad mot skolors arbete med extra anpassningar och särskilt stöd i skolan och i fritidshemmet, det vill säga under elevers hela skoldag.⁹⁶ I granskningen ingick 30 skolor, varav 14 grundskolor med förskoleklass och fritidshem, 1 sameskola med förskoleklass och fritidshem samt 15 anpassade grundskolor med fritidshem. Granskningen visar att oavsett skolform var utmaningarna desamma. En majoritet av skolorna behöver stärka arbetet så att det utgår från elevers behov av stöd under hela dagen. Det är särskilt fritidshemmet som hamnar i skymundan i stödarbetet. Personal som är med eleverna under hela dagen har ofta ansvaret för heldagsperspektivet i stödarbetet, men utan att få stöd i hur det ska genomföras. Denna personal, som många gånger ansvarar för att ge elever med de största behoven stöd, är ofta inte utbildade för arbete inom skola och fritidshem. Granskningen visar även att förutsättningar för samverkan mellan skola och fritidshem i stödarbetet utifrån elevens hela dag ofta saknas.

Under 2023 genomförde Skolinspektionen en tematisk kvalitetsgranskning av skolors arbete med att skapa en tillgänglig lärmiljö för elever med neuropsykiatriska svårigheter.⁹⁷ I granskningen ingick 30 skolor med årskurserna 7–9. Av dessa skolor bedömde Skolinspektionen att 22 hade ett eller flera utvecklingsområden. Sex månader efter granskningen rapporterade varje skola med utvecklingsbehov till Skolinspektionen om vilka åtgärder de har satt in.⁹⁸ En uppföljning under 2024 visar att vid flertalet skolor har ett omfattande utvecklingsarbete påbörjats eller genomförts för att tillgängliggöra utbildningen med fokus på neuropsykiatriska svårigheter. Exempel på åtgärder är personalförstärkningar såsom förstelärartjänster och utökad specialpedagogisk personal, schemaförändringar och lokalförändringar i syfte att tillgängliggöra utbildning

⁹⁵ Skolinspektionen (2024), *Undervisningens kvalitet i särskild undervisningsgrupp. Fokus på årskurs 4–9*. Dnr 2023:4910.

⁹⁶ Skolinspektionen (2024), *Elevens hela dag som utgångspunkt för stöd. Arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd i skola och fritidshem*. Dnr 2022:11512.

⁹⁷ Skolinspektionen (2023), *Skolors arbete för en tillgänglig lärmiljö för elever med neuropsykiatriska svårigheter*, Dnr 2022:6164.

⁹⁸ Skolinspektionen (2024), *Vidtagna åtgärder – TKG Skolors arbete för en tillgänglig lärmiljö för elever med neuropsykiatriska svårigheter*. Dnr 2022:6164.

för elever med neuropsykiatriska svårigheter. Vidare har vanligen elevhälsans roll förtydligats och förstärkts i tillgänglighetsarbetet. Roll- och ansvarsfördelning exempelvis vid överlämningar och lärarbyten, har tydliggjorts så att alla lärare får information om elevernas behov. Flera skolor har genomfört omfattande kompetensutvecklingsinsatser. Redovisningarna visar även att undervisningsmetoder har tagits fram på skolorna för att förbättra den pedagogiska tillgängligheten. Dessa metoder har implementerats i samverkan mellan lärare och elevhälsa, vanligen i syfte att tydliggöra lektionsstrukturen. Den sociala tillgängligheten har förbättrats på skolorna, bland annat genom att elever har fasta platser i klassrummet utifrån behov och att lärare tydliggör och styr grupparbeten och verkar för att tillvarata olikheter. I den fysiska lärmiljön har också omfattande kartläggningar och förändringar gjorts, såväl i klassrum som i andra lokaler för att undanröja distraktioner visuellt och auditivt och för att elever lättare ska hitta i lokalerna, minimera klassrumsbyten och skapa en lugnare lärmiljö.

Skolinspektionen har under 2024 påbörjat genomförande av en tematisk kvalitetsgranskning av sexualitet, samtycke och relationer i högstadiet vid cirka 30 anpassade grundskolor. Syftet är att granska kvaliteten i skolornas undervisning. Granskningen slutförs 2025.

I den anpassade grund- och gymnasieskolan genomför Skolinspektionen sedan flera år planerad kvalitetsgranskning, och från och med innevarande läsår även planerad tillsyn. Inom planerad tillsyn omfattas undervisning och stöd, skolans arbete med att skapa trygghet och studiero samt bedömning och betygssättning. Även inom den riktade tillsynen förekommer ärenden rörande anpassad grundskola.

Inom specialskolan⁹⁹ har myndigheten under 2024 slutfört en riktad tillsyn av tio specialskolors arbete med extra anpassningar och särskilt stöd.¹⁰⁰ Tillsynsinsatsen visar att sju av tio verksamheter har brister inom arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Det förekommer bland annat att elever saknar åtgärdsprogram trots att de inte uppfyller betygskriterier.

Skolinspektionen har under året genomfört olika kompetenshöjande insatser inom funktionshinderområdet för personalen. Exempelvis utbildningsinsatser i förberedelser inför besök i anpassade skolformer. Stödmaterial, i form av bland annat bildstöd, har tagits fram. Utbildning har även genomförts om svårigheter i vardag och skola för personer med neuropsykiatriska svårigheter samt i att främja och stötta lärande och delaktighet för barn med neuropsykiatriska svårigheter. För myndighetens chefer har en kompetenshöjande insats om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar genomförts.

Skolinspektionen genomför regelbundet översyn av myndighetens externa webbplats för att säkerställa att den uppfyller tillgänglighetsdirektivets krav. Brister som återfunnits har åtgärdats. Samtliga av myndighetens poddar textas eller transkriberas utifrån

⁹⁹ Skolformen specialskola är till för elever som är döva, har hörselnedsättning, grav språkstörning, dövblindhet eller synnedsättning i kombination med flera funktionsnedsättningar.

¹⁰⁰ Skolinspektionen (2024). *En granskning av skolornas arbete med extra anpassningar och särskilt stöd i de obligatoriska skolformerna och i fritidshemmet*. Skolinspektionens samlade erfarenheter. Redovisning av regeringsuppdrag U2022:02495. Dnr 2023:7269.

tillgänglighetsperspektiv. Vidare har Skolinspektionen inkluderat funktionshindersperspektivet i myndighetens kravspecifikation vid inköp och implementering av nya IT-lösningar och säkerhetslösningar.

I de fall anställda har funktionsnedsättningar erbjuder myndigheten anpassningar. I myndighetens lokalprojekt ingår alltid att förbättra tillgängligheten. Under året har Skolinspektionens nya lokaler i Linköping, som togs i bruk 2024, omfattats av detta. Detsamma sker i Lund, där nya lokaler planeras att tas i bruk 2025.

2. Finansiell redovisning

2.1 Resultaträkning

Belopp i tkr	Not	2024-01-01- 2024-12-31	2023-01-01- 2023-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	571 740	553 131
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	972	740
Intäkter av bidrag	3	9 584	2 205
Finansiella intäkter	4	2 621	2 131
Summa		584 916	558 208
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-453 870	-434 850
Kostnader för lokaler	6	-30 329	-27 411
Övriga driftkostnader	7	-92 918	-87 658
Finansiella kostnader	8	-654	-680
Avskrivningar och nedskrivningar		-7 144	-7 608
Summa		-584 916	-558 208
Verksamhetsutfall		0	0
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	9	6 595	6 080
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-6 595	-6 080
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

2.2 Balansräkning

Tillgångar

Belopp i tkr	Not	2024-12-31	2023-12-31
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	10	0	2 622
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	11	574	0
Summa		574	2 622
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	12	7 049	2 430
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	13	12 556	10 797
Summa		19 605	13 228
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	14	774	29
Fordringar hos andra myndigheter	15	5 499	4 603
Övriga kortfristiga fordringar		147	152
Summa		6 420	4 784
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	16	11 143	10 376
Övriga upplupna intäkter		0	609
Summa		11 143	10 985
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	17	-17 474	-8 099
Summa		-17 474	-8 099
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		77 334	60 627
Summa		77 334	60 627
SUMMA TILLGÅNGAR		97 603	84 147

Kapital och skulder

Belopp i tkr	Not	2024-12-31	2023-12-31
Myndighetskapital			
Statskapital	18	171	111
Summa		171	111
Avsättningar			
Övriga avsättningar	19	8 887	8 389
Summa		8 887	8 389
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	20	19 925	15 739
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	21	12 052	11 096
Leverantörsskulder		14 933	10 809
Övriga kortfristiga skulder	22	6 273	5 942
Summa		53 184	43 585
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	23	35 361	31 938
Oförbrukade bidrag		0	124
Summa		35 361	32 062
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		97 603	84 147

2.3 Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag, belopp i tkr

Anslag (ramanslag)						
Uo 16 1:2 Statens skolinspektion	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl. regleringsbrev	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
ap.1 Statens skolinspektion	24	9 710	582 489	592 199	-571 804	20 395
Summa		9 710	582 489	592 199	-571 804	20 395

Redovisning mot inkomsttitel, belopp i tkr

Inkomsttitel					Beräknat belopp	Inkomster
2552 513 Avgifter för ansökningar om godkännande som enskild huvudman	9				8 100	6 595
Summa					8 100	6 595

2.4 Tilläggsupplysningar och noter

2.4.1 Tilläggsupplysningar

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Skolinspektionens redovisning följer god redovisningssed. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter och allmänna råd till denna. Bokföringen följer förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10§ FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar Skolinspektionen brytdagen den 3 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 50 tkr redovisats som periodavgränsningsposter.

Kostnadmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas anslaget först vid uttaget, enligt undantagsbestämmelsen.

Ansökningsavgifter

Avgifter för ansökningar om godkännande som huvudman för fristående skola avräknas inkomsttitel vid tillfället för inbetalningen.

Undantag från generella ekonomiadministrativa regler

I enlighet med 21§ i Skolinspektionens instruktion får myndigheten ta ut avgifter för sådana varor och tjänster som avses i 4§ första stycket 1–3 avgiftsförordningen (1992:191) utan den begränsning som föreskrivs i andra stycket samma paragraf.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde uppgående till minst ett halvt prisbasbelopp (pbb 57,3 tkr år 2024) och med en beräknad ekonomisk livslängd på minst tre år. För egenutvecklade immateriella anläggningstillgångar tillämpas en beloppsgräns på 500 tkr. Som förbättringsutgifter på annans fastighet redovisas ny-, till- eller ombyggnationer uppgående till ett halvt prisbasbelopp samt reparationer och underhåll överstigande 100 tkr. Avskrivning sker månadsvis enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

Datautrustning och licenser	3 år
Egenutvecklade system, kontorsmaskiner samt bilar och andra transportmedel	3–5 år
IT-infrastruktur	5 år
Inredningsinventarier	10 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	Anpassas till hyreskontraktets längd eller till förväntad nyttjandeperiod

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp som de efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Skulder

Skulder har tagits upp till nominellt belopp om inte annat anges i not.

Ersättningar och andra förmåner 2024

Ledamöter i insynsrådet/andra styrelseuppdrag	Ersättning, tkr
Ulf Blossing (t.o.m. 2024-03-02)	2
Elisabet Knutsson (t.o.m. 2024-03-02)	2
Robert Fahlgren (t.o.m. 2024-03-02) Lärofortbildning AB (ledamot)	2
Sven Höper (t.o.m. 2024-03-02, fr.o.m. 2024-04-11) Höper och Höper AB (suppleant)	6
Lena Linnerborg (t.o.m. 2024-03-02, fr.o.m. 2024-04-11)	6
Gunnar Larsson Statens fastighetsverks styrelse (ordförande) Rymdstyrelsens styrelse (ordförande) Länsstyrelsen i Stockholms insynsråd (ledamot)	6
Ulrika Lindén Profficy AB (suppleant) Lewo group AB (suppleant) Legal works Nordic AB (suppleant)	8
Mathias Bengtsson Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors insynsråd (ledamot)	4
Helena Wockelberg	8
Josefin Malmqvist (från 2024-04-11) Specialpedagogiska skolmyndighetens insynsråd (ledamot)	2
Linus Sköld (från 2024-04-11)	4

Ledande befattningshavare / styrelseuppdrag	Ersättning, tkr
Helén Ängmo Generaldirektör	1 567
Mårten Petersson (t.o.m. 2024-12-15) Barn- och elevombudet	848
Malin Norell (fr.o.m. 2024-12-16) Barn och elevombudet (tillförordnad)	829

Helén Ängmo har under sitt förordnande som generaldirektör rätt till förmånsbil. Under 2024 har förmånen nyttjats under perioden januari till september. Inga andra avtalade framtida åtaganden finns för någon av ovanstående.

Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro, se avsnitt 1.8.2 Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter i resultatredovisningen.

2.4.2 Noter

Noter till Resultaträkningen

Belopp i tkr			2024-01-01- 2024-12-31	2023-01-01- 2023-12-31
Not 1	Intäkter av anslag			
	Intäkter av anslag		571 740	553 131
	Summa		571 740	553 131
	Summa "Intäkter av anslag" (571 740 tkr) skiljer sig från summa "Utgifter" (571 804 tkr) på anslaget Uo 16 1.2 ap 1. Skillnaden beror på att årets minskning av semesterlöneskuld som intjänats före år 2009 (65 tkr) har belastat anslaget men inte redovisats som en kostnad i resultaträkningen.			
Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar			
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen		688	699
	Intäkter enligt 15 § avgiftsförordningen		49	42
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar		234	0
	Summa		972	740
	Av intäkter enligt 4§ avgiftsförordningen avser 576 tkr deltagaravgifter för konferensen Skolinspektionens dag i december 2024. Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar avser reavinst vid försäljning av anläggningstillgångar.			
Not 3	Intäkter av bidrag			
	Bidrag från Arbetsförmedlingen		129	129
	Bidrag från Försäkringskassan		15	71
	Bidrag från Kammarkollegiet avseende kompetensstöd		420	100
	Bidrag från Kammarkollegiet avseende regeringsuppdrag att granska skolor utifrån de reviderade läroplanerna m.m.		9 000	1 876
	Bidrag från internationella organisationer		20	29
	Summa		9 584	2 205
	Bidrag från internationella organisationer avser ersättning från SICI, the Standing International Conference of Inspectorates.			
Not 4	Finansiella intäkter			
	Ränteintäkter på räntekonto i Riksgäldskontoret		2 614	2 125
	Övriga ränteintäkter		7	6
	Summa		2 621	2 131
Not 5	Kostnader för personal			
	Lönekostnader, exklusive avgifter		289 769	282 556
	<i>Varav arvoden till ledamöter samt till övrig icke-anställd personal</i>		<i>670</i>	<i>487</i>
	Avtalade sociala avgifter		154 843	144 197
	Övriga kostnader för personal		9 259	8 097
	Summa		453 870	434 850
Not 6	Kostnader för lokaler			
	Kostnader för lokaler		30 329	27 411
	Summa		30 329	27 411
	Högre kostnader för lokaler till följd av avtalsbundna hyreshöjningar för kontorslokaler samt byte av kontorslokal i Linköping.			
Not 7	Övriga driftkostnader			
	Reaförlust, maskiner och inventarier		137	91
	Resor, information, m.m.		12 674	11 203
	Köp av varor		5 564	1 797
	Köp av datatjänster		52 214	53 748
	Köp av konsulttjänster m.m.		17 810	16 667
	Övrigt		4 518	4 153
	Summa		92 918	87 658
	Högre kostnad för köpta varor beror främst på byte av telefoner.			
Not 8	Finansiella kostnader			
	Räntekostnad på lån i Riksgäldskontoret		652	673
	Övriga finansiella kostnader		2	7
	Summa		654	680

Belopp i tkr			2024-01-01- 2024-12-31	2023-01-01- 2023-12-31
Not	9	Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras		
		Offentligrättsliga avgifter med bestämt ekonomiskt mål		
		Inkomsttitel 2552 513 Avgifter för ansökningar om godkännande som enskild huvudman.	6 595	6 080
		Summa	6 595	6 080
		Kostnader för ansökningar om godkännande som enskild huvudman	8 115	7 926

Noter till balansräkningen

Belopp i tkr			2024-12-31	2023-12-31
Not	10	Balanserade utgifter för utveckling		
		Ingående anskaffningsvärde	21 028	21 028
		Summa anskaffningsvärde	21 028	21 028
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-18 405	-14 471
		Årets avskrivningar	-2 622	-3 934
		Summa ackumulerade avskrivningar	-21 028	-18 405
		Utgående bokfört värde	0	2 622
Not	11	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
		Ingående anskaffningsvärde	1 893	1 951
		Årets anskaffningar	627	0
		Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	0	-57
		Summa anskaffningsvärde	2 520	1 893
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 893	-1 951
		Årets avskrivningar	-52	0
		Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	0	57
		Summa ackumulerade avskrivningar	-1 946	-1 893
		Utgående bokfört värde	574	0
Not	12	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
		Ingående anskaffningsvärde	5 554	4 477
		Årets anskaffningar	6 114	1 077
		Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-373	0
		Summa anskaffningsvärde	11 295	5 554
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-3 124	-2 429
		Årets avskrivningar	-1 495	-695
		Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	373	0
		Summa ackumulerade avskrivningar	-4 246	-3 124
		Utgående bokfört värde	7 049	2 430
Not	13	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
		Ingående anskaffningsvärde	24 077	22 922
		Årets anskaffningar	4 873	2 079
		Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-2 186	-925
		Summa anskaffningsvärde	26 765	24 077
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-13 280	-11 108
		Årets avskrivningar	-2 974	-2 979
		Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	2 046	807
		Summa ackumulerade avskrivningar	-14 208	-13 280
		Utgående bokfört värde	12 556	10 797
Not	14	Kundfordringar		
		Kundfordringar	774	29
		Summa	774	29
		Av posten avser 720 tkr fordran på eventbyrå avseende deltagaravgifter för konferensen Skolinspektionens dag i december 2024. Föregående år fakturerades motsvarande efter årsskiftet och redovisades som en upplupen intäkt 2023.		

Belopp i tkr		2024-12-31	2023-12-31
Not 15	Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran avseende ingående mervärdesskatt	5 488	4 587
	Övriga fordringar hos statliga myndigheter	11	16
	Summa	5 499	4 603
Not 16	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	6 325	6 539
	Övriga förutbetalda kostnader	4 818	3 837
	Summa	11 143	10 376
Not 17	Avräkning med statsverket		
	Uppbörd		
	Ingående balans	0	0
	Redovisat mot inkomsttitel	-6 595	-6 080
	Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	6 595	6 080
	<i>Fordringar/Skulder avseende uppbörd</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-9 710	-27 949
	Redovisat mot anslag	571 804	553 131
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-582 489	-546 884
	Återbetalning av anslagsmedel	0	11 991
	<i>Skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	<i>-20 395</i>	<i>-9 710</i>
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	151	151
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-65	0
	<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>	<i>87</i>	<i>151</i>
	Övriga fordringar på statens centralkonto		
	Ingående balans	1 460	0
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	16 700	8 170
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-8 731	-630
	Betalningar hänförliga till inkomsttitlar	-6 595	-6 080
	<i>Övriga fordringar på statens centralkonto</i>	<i>2 834</i>	<i>1 460</i>
	Summa Avräkning med statsverket	-17 474	-8 099
Not 18	Statskapital		
	Statskapital utan avkastningskrav, ingående balans	111	151
	Årets förändring	60	-40
	Summa Statskapital	171	111
	Avser konst från Statens konstråd		
Not 19	Övriga avsättningar		
	Avsättning för lokalt omställningsarbete		
	Ingående avsättning	8 389	7 707
	Årets förändring	498	682
	Utgående avsättning	8 887	8 389
	Av avsatta medel bedöms cirka 200 tkr regleras under år 2025.		
Not 20	Lån i Riksgäldskontoret		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar		
	Ingående balans	15 739	20 309
	Under året nyupptagna lån	11 466	3 156
	Årets amorteringar	-7 280	-7 726
	Utgående balans	19 925	15 739
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	27 000	31 000
Not 21	Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
	Utgående mervärdesskatt	187	111
	Arbetsgivaravgifter	7 584	7 078
	Leverantörsskulder, andra myndigheter	4 281	3 907
	Summa	12 052	11 096

Belopp i tkr			2024-12-31	2023-12-31
Not	22	Övriga kortfristiga skulder		
		Personalens källskatt	6 273	5 920
		Övriga kortfristiga skulder	0	21
		Summa	6 273	5 942
Not	23	Upplupna kostnader		
		Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	28 467	27 447
		Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	3 876	3 729
		Övriga upplupna kostnader, inomstatliga	0	130
		Övriga upplupna kostnader	3 017	632
		Summa	35 361	31 938

Not till anslagsredovisningen

Not	24	Uo 16 1:2 ap.1		
		Statens skolinspektion (ramanslag)		
		Anslaget är räntebärande. Tilldelat anslag enligt regleringsbrev för budgetåret 2024 är 582 489 tkr. (regeringsbeslut 2023-12-20). Enligt regleringsbrevet disponerar Skolinspektionen en anslagskredit på 17 474 tkr. Krediten har inte utnyttjats under 2024. Skolinspektionen får enligt regleringsbrev disponera 3% av det ingående överföringsbeloppet.		

2.5 Sammanställning över väsentliga uppgifter

Belopp i tkr	2024	2023	2022	2021	2020
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	27 000	31 000	31 000	31 000	31 000
Utnyttjad	19 925	15 739	20 309	24 650	15 011
Kontokredit Riksgäldskontoret					
Beviljad	32 000	32 000	32 000	32 000	32 000
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	2 614	2 125	688	0	0
Räntekostnader	0	0	0	0	3
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	972	740	268	187	133
<i>Avgiftsintäkter som ej disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	8 100	6 200	6 000	6 000	6 000
Avgiftsintäkter	6 595	6 080	5 025	5 945	5 120
Anslagskredit					
Beviljad, anslagspost 1	17 474	16 406	14 457	14 040	13 304
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande	20 395	9 710	27 949	13 417	28 290
Bemyndiganden - ej tillämpligt					
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	470	474	440	415	399
Medelantalet anställda (st)	548	552	519	467	448
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 228	1 160	1 162	1 086	1 064
Kapitalförändring					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0

3. Undertecknande av årsredovisningen 2024

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 18 februari 2025

Helén Ångmo
Generaldirektör